ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ 8ον

ΦΕΒΡΑΡΗΣ 1986

£1.00

Οι ταινιες του Φεβραρη

Νεαρχος Γεωργιαδης και παλιά Λευκωσια

Ταξιδι στον χρονο

Παρκο τεχνης

Ἀνίσχυρος ὁ σφυγμός σου
σάν κεντᾶς μιά φωτεινή στιγμή
μές τήν λευκή σιωπή.
Σεπτή εὐωδία ἡ κάθε σου τελευταία
ἀνάσα.
Ἀναπηδῶ σέ χορούς ἀπό ληγμένες ἱστορίες.
Οὐδείς ψίθυρος
Οὐδείς λυγμός
Γυμνός.

Κυριάκος Εὐθυμίου.

ΤΕΥΧΟΣ
8ον

Εξώφυλλο Θεοδώρα Σιουκιουρογλου

Το μηνιαίον περιοδικό της Παλιάς Λευκωσίας.
Διεύθυνση: Μίνωος 6Β Παλιά Λευκωσία
Τηλ. 431278

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

2 **Στο πόδι**
4 **Πάρκο τέχνης** Α. Εγγλεζάκης
6 **Της χώρας τα καντούνια** Κυριάκος Χαραλαμπίδης
8 **Νεάρχος Γεωγριαδης και παλιά Λευκωσία** μία συνέντευξη
10 **Αθλητισμός για όλους** από τον Γιώργο Θεοδούλου
15 **Η ιδέα και πρακτική της συντήρησης** Ζ. Σιερεπεκλής
16 **Ταξίδι στον χρόνο** Κ. Χαραλαμπίδης Κ. Αντριους
19 **Εκκλησία Τρυπιώτη** Γ. Κεπόλας
20 **Εικονογράφημα** Φίλιος Καθητζιώτης
22 **Ο «εργατης» ποιητής** Κ. Χαραλαμπίδης
26 **Γράμμα από την Μανάγουα** Κ. Κυριακίδης
30 **Χρονοντετέκτιβ** (Διήγημα) Νέαρχος Γεωργιάδης
34 **ΠΕΡΙΠΟΥ**
35 **Λευκωσία περικυκλωμένη** Ποίημα Μ. Ζαφείρης
36 **Οι ταινίες του Φεβράρη** στις λέσχες
37 **Καταχωρήσεις**
38 **Φεβράρης στην πύλη**

- Το τεύχος αυτό συντάχτηκε από τους: **Σούλλα Χριστοδούλου, Ζήνωνα Σιερεπεκλή και Κωστή Αχνιώτη**
- Υπεύθυνος για τον νόμο: **Κωστή Αχνιώτης**
- Επιμέλια **Αθηνά Αντωνιάδου**

Για τα υπογραμμένα κείμενα ευθύνονται οι συγραφείς τους.

στο ποδι

κυριακη, χαραματα

Θανατηφόρα για τα παλιά διατηρητέα σπίτια κατάντησαν τα χαράματα της Κυριακής. Κάθε ένας που θέλει να χαλάσει το διατηρητέο σπίτι του στέλλει τις μπουλτόζες στις πιο ανύποπτες ώρες. Κι' όπως βλέπετε στη φωτογραφία αρχίζει να χαλά το σπίτι από κάτω για να τελειώνει γρήγορα.

Η κουβέντα είναι για το διατηρητέο της πλατείας Σολωμού στη Πάφο. Παρολίγο να το χάσουμε κυριακάτικα στις δεκαπέντε δωδεκάτου.

Το σκεφτικό του ιδιοκτήτη είναι απλό. Αν το χαλάσω και χτίσω μια πολυκατοικία θα κερδίσω τόσα... Γιατί να μη πληρώσω και μερικές δεκάδες λίρες πρόστιμο; Ευτυχώς οι γείτονες επαγρυπνούσαν. Όμως όπως πάνε τα πράγματα θα χρειαστεί η δημιουργία περιβαλλοντικών ομάδων επαγρύπνησης.

Εισηγούμαι γι' αυτή ειδικά τη περίπτωση να μη διορθωθεί το σπίτι αλλά να τοποθετηθεί μια ταπέλλα μπροστά που να υπενθυμίζει ποιος το χάλασε. Κι' εισηγούμαι στον ΠΟΑΚ να φτιάξει το επόμενο ημερολόγιό του με τέτοια κατεδαφισμένα σπίτια.

κριμα στες χιλιαδες

Μ. Πογιατζής Λτδ που θα χτίσει 16 σπίτια.

Πέρα από τη κριτική που κάναμε επαναλειμμένα ενάντια στο **συγκεκριμένο σχέδιο** ανέγερσης του συνοικισμού αυτού, σκεφτείτε πόσα σπίτια θα διορθώνονταν στη παλιά Λευκωσία. **Σίγουρα υπερ διπλάσια.** Και σίγουρα η προσφορά της συντήρησης τόσων σπιτιών θα ήταν **ορθότερη και από τη πλευρά της διατήρησης της λαϊκής αρχιτεκτονικής αλλά και από τη πλευρά της αύξησης του πληθυσμού της παλιάς πόλης. Κρίμα στες τόσες χιλιάδες!**

Το γραφείο τύπου και πληροφοριών ανακοίνωσε ότι για το χτίσιμο 30 σπιτιών στο μελλοντικό προσφυγικό συνοικισμό του Ταχτακαλά θα ξοδεφτούν **εξιακόσιες είκοσι δυο χιλιάδες εκατόν ογδόντα οχτώ λίρες και εικοσιτέσσερα σεντ.** Οι πρόσφυγες κατακυρώθηκαν, που λένε, κι' υπογράφτηκαν τα σχετικά συμβόλαια. **Τριακόσιες πέντε χιλιάδες ενενήντα εννιά λίρες και εξήντα σεντ** θα πάρει η εργοληπτική εταιρεία Στέλιος Γιατρός και Υιος ΛΤΔ., που θα χτίσει 14 σπίτια. Άλλες **τριακόσιες δεκαεφτά χιλιάδες ογδόντα οχτώ λίρες και εξήντα τέσσερα σεντ** θα πάρει ο Νίκος

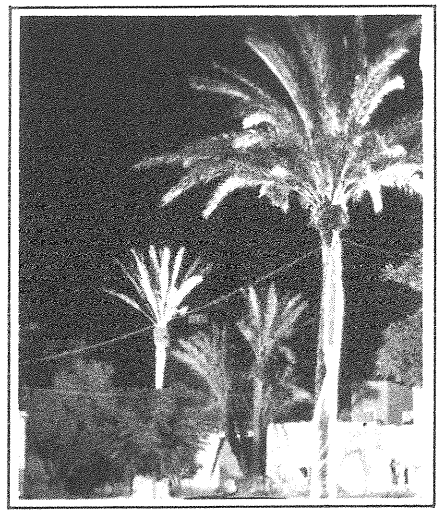

(κοιβιλακ)
κοινος βιοδυναμικος λαχανοκηπος αη κασιανου

• Είναι κοινός με την έννοια ότι όποιος φυτεύει θα τρώει και λαχανικά. Μπορεί και κανένας τεμπέλης.

• Είναι Βιοδυναμικός, δηλαδή η καλλιέργεια των φυτών θα γίνεται με τη μέθοδο της βιοδυναμικής. Αυτό σημαίνει ότι δε θα χρησιμοποιούνται ούτε ζιζανιοχτόνα ούτε εντομοχτόνα ούτε λιπάσματα. Μόνο κόπρι του Θεού και νερό. Δε τολμώ να πω αγνό κόπρι του Θεού και αγνό νερό διότι τα αγαθά αυτά εξέλειπαν προ πολλού. Νερό ελπίζουμε να υπάρχει αρκετό, ειδικά μετά τις δεήσεις του Δεκέμβρη και κόπρι υπάρχει πάντα. Για ν' αντιμετωπίζονται οι τυχόν αρρώστειες των φυτών και τα έντομα θα φυτεύονται ειδικοί συνδιασμοί φυτών που επιτρέπουν σε μεγάλο βαθμό στη φύση να αυτοπροστατεύεται. Φυσικά υπάρχει πιθανότητα τα λαχανικά να είναι κάπως μικρότερα. Σίγουρα όμως θάνε πιο εύγεστα και πιο υγιεινά.

• Είναι λαχανόκηπος γιατί θα φυτεύονται λαχανικά

• Και είναι -ΑΚ- δηλαδή ευρίσκεται στον Άη Κασιανό και πάνω στη πράσινη γραμμή.

Η πρώτη τσαπιά έπεσε στις 12 του Γενάρη τη Κυριακή μετά τη λειτουργία.

λαικο πανεπιστημιο

Με πολύ ενδιαφέροντα θέματα και συμμετοχές συμπληρώνει φέτος τα δεκάχρονα του το Λαϊκό Πανεπιστήμιο το πρόγραμμα του Λ.Π. 86 είναι ένα παράδειγμα σωστού πολιτιστικού και επιστημονικού προγραμματισμού, από την άποψη της σύνδεσης των θεμάτων, με ζωτικής σημασίας προβλήματα του κυπριακού χώρου.

Τα θέματα: Διχόνοια - Γλώσσα, πέρα από το γενικό και διαχρονικό ενδιαφέρον που έχουν για τον ελληνικό και κυπριακό λαό, αποτελούν ειδικά στις μέρες μας ζητήματα άμεσου προβληματισμού.

Η διχόνοια, τόσο σαν φαινόμενο ταξικής και ιδεολογικής αντίθεσης, όσο και σαν συγκεκριμμένη πολιτική διάσταση στην καθημερινή μας πολιτική ζωή, είναι ένα ζήτημα Παλλαϊκού ενδιαφέροντος. Η συζήτηση μέσα από μια ιστορική-πολιτική θεωρία ελπίζουμε να ενισχύσει τις διαδικασίες αναζήτησης νέων δρόμων και πραχτικών για να ξεπεραστούν τα υφιστάμενα πολιτικά και ιδεολογικά αδιέξοδα.

Η γλώσσα - θεμελιακό δοκάρι της ιστορίας και κοινωνικής μας ύπαρξης - έχει αλλοτριωθεί τόσο πολύ στις μέρες μας, που κυριολεκτικά πλησιάζει οριακά σημεία.

Από την μια τα κατάλοιπα από την αποικιακή εξάρτηση που εξακολουθούν να κυριαρχούν σε επίπεδο επικοδομήματος στην κοινωνία μας αλλά και η ανάπτυξη αυτών των κατάλοιπων σε μεταποικιακές μορφές και περιεχόμενο στα χρόνια της ψευδοανεξαρτησίας από την άλλη η κυριαρχική επίδραση του ελληνικού κράτους στα πολιτιστικά πράγματα του τόπου και ιδιαίτερα στο ζήτημα της γλώσσας οδήγησαν την Κυπριακή τοπολογία σε θλιβερά επίπεδα. Ο Κύπριος δεν ξέρει σήμερα ούτε ποια γλώσσα μιλά ούτε πια γλώσσα γράφει. Βασικά μαϊμουδίζει, είτε έχει σαν πρότυπο τον εγγλέζο γραφικό-τεχνο-κράτη, είτε τον διανοούμενο «καλαμαρα», είτε ακόμα τον Κυπραίο χωρικό.

Ξέραμε πως το ζήτημα είναι τεράστιο και δεν μπορεί ούτε καν να θιγεί στο παρόν σημείωμα. Το ίδιο δεν μπορεί να καλυφθεί ούτε από το Λαϊκό Πανεπιστήμιο. Είναι όμως εξαιρετικά σημαντικό πως αναγνωρίζεται η σημασία του με το να ενταχθεί στο πρόγραμμα του Λ.Π.

Ανυπομονούμε να παρακολουθήσουμε τις «διαλέξεις» με την ελπίδα πως αυτές δεν θα περιοριστούν στις γνωστές περιγραφές και εξιστορίσεις αλλά θα επιδιώξουν μια βαθειά κριτική τοποθέτηση ιδιαίτερα σε ζητήματα τα οποία επικαλύπτονται ακόμα με κάποια αμφιβόλων «εθνικών σκοπιμοτήτων».

Δεν θα μπορούσα να κλείσουμε το σημείωμα αυτό χωρίς μια έστω επιγραμματική αναφορά στη συμμετοχή των ομιλητών. Είναι ευχάριστο το γεγονός πως μέσα σε τόσο μικρό διάστημα, θα ακούσουμε τόσο μεγάλες επιστημονικές και πνευματικές προσωπικότητες από τον Ελλαδικό και Κυπριακό χώρο. Τα ονόματα που συνθέτουν τους ομιλητές του φετεινού Λ.Π. αποτελούν κυριολεκτικά εξέχουσες διαστάσεις στη σύχρονη ελληνική πνευματική ερευνιτική και δημιουργική πραγματικότητα.

		Α΄ ΚΥΚΛΟΣ: Η ΔΙΧΟΝΟΙΑ
		α) «Η Διχόνοια των Ελλήνων»
Γενάρης	22	*Βασίλης Κρεμμυδάς, καθηγητής Ιστορίας των Νεοτέρων χρόνων στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.* Εκδηλώσεις Διχόνοιας στην περίοδο 1821-1831: οι εμφύλιοι πολέμοι και η δολοφονία του Καποδίστρια.
	29	*Νεοκλής Σαρρής, καθηγητής Ιστορίας στην Πάντειο.* Η Διχόνοια στα χρόνια 1912-1922
Φεβράρης	5	*Βάσος Μαθιόπουλος, δημοσιολόγος* Η Διχόνοια στα χρόνια μετά την καταστροφή 1922-1950
		β) «Η Διχόνοια των Ελλήνων της Κύπρου»
	12	*Δρ Κωσταντίνος Π. Κύρρης, Διευθυντής του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών* Η Διχόνοια στα χρόνια της Τουρκοκρατίας 1571-1878
	19	*Δρ Γιώργος Γεωργαλλίδης, Ανώτερος Ερευνητής στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών* Ο Χαρακτήρας της Κυπριακής πολιτικής, οι διχόνοιες των Κυπρίων και η κρίση του 1931
	26	*Νίκος Κρανιδιώτης, επι τιμή Πρέσβυς της Κυπριακής Δημοκρατίας* Η Διχόνοια στα χρόνια 1931-1950
		Β΄ ΚΥΚΛΟΣ: Η ΓΛΩΣΣΑ
		α) «Η Ελληνική Γλώσσα»
Μάρτης	5	*Χρήστος Γιανναράς, καθηγητής Φιλοσοφίας στην Πάντειο* Η Γλώσσα, η αρχή
	6	*Διονύσης Σαββόπουλος, συνθέτης* Η Μουσική των Λέξεων
	10	*Γιώργος Μπαμπινιώτης, καθηγητής Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών* Σταθμοί από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. (γλωσσολογική αναφορά)
	12	*Λουκής Παπαφιλίππου, δικηγόρος* Γλώσσα και Δικαιοσύνη
	19	*Εμμανουήλ Κριαράς, Διευθυντής του Λεξικού της Μεσαιωνικής Δημώδους Γραμματείας* Από το Βυζάντιο μέχρι τη νεοτέρη εποχή
	26	*Βασίλειος Φόρης, Διευθυντής του Ιδρύματος Μανώλη Τριανταφυλλίδη* Η Διαμάχη για το γλωσσικό ζήτημα. Οι Δημοτικιστές
Απρίλης	2	*Κώστας Γεωργουσόπουλος, φιλόλογος, κριτικός* Η Διαμάχη για το γλωσσικό ζήτημα, Δημοτική ναί, αλλά όχι αποκομμένη από τις ρίζες
	9	*Τάσος Λιγνάδης, φιλόλογος-ιστορικός, συγγραφέας και κριτικός* Η αξία του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών
		β) «Η Κυπριακή Διάλεκτος»
	16	*Μενέλαος Χριστοδούλου, Ανώτερος Ερευνητής στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών* Οι ρίζες της Κυπριακής Διαλέκτου
Μάιος	7	*Νάτια Αναξαγόρα, καθηγήτρια* Η γλώσσα των Κυπρίων της Αγγλίας
	14	*Δρ Κωσταντίνος Γιαγκουλλής, φιλόλογος* Η Κυπριακή Διάλεκτος στη Λογοτεχνία μας.

για το παρκο συγχρονης τεχνης

2ον

Δημοσιεύουμε σήμερα το δεύτερο και τελευταίο μέρος της έρευνάς μας για το πάρκο σύγχρονης τέχνης. Για όσους τυχόν δεν διάβασαν το πρώτο μέρος, αναφέρω πως περιορίστηκα κυρίως στην ανάπτυξη δικών μου απόψεων για το θέμα, και έδωσα την υπόσχεση να επανέλθω στο τεύχος του Φεβρουαρίου με απόψεις άλλων, επωνύμων και ανωνύμων. παρκικών και αντιπαρκικών.

Ανδρέας Εγγλεζάκης

Κλείνοντας τις δικές μου απόψεις εντοπίζω ακόμα ένα σημείο που δεν αναπτύχθηκε στο περασμένο τεύχος. Η σχέση των εκθεμάτων μεταξύ τους, μεταξύ τους συνολικά και της εικόνας του Πάρκου και μεταξύ του Πάρκου και του γύρω χώρου.

Υπάρχη σε όλα μια αισθητική που θα πρέπει να βρίσκεται σε αρμονία για να έχουμε μια εικόνα που να λέγεται τέχνες. Δυστυχώς η σημερινή θέση έχη να ανταγωνιστεί μια προϋπάρχουσα αισθητική μαρτυρία και το σύνολο δεν δένει. Η δική μου εισήγηση είναι ή το Πάρκο να σπάσει σε πιο μικρά κομμάτια που θα τοποθετηθούν σε ορισμένα σημεία της πόλης μας - όπου η ένταξη τους στον χώρο θάναι απείρως ευκολότερη ή να μεταφερθεί όλο το Πάρκο σε κάποιο χώρο όπου θα ΚΥΡΙΑΡΧΕΙ η δική του αυτόνομη αισθητική εμβέλεια.

Δεν είμαι ειδικός, δεν διαθέτω περγαμηνές που να προσδίδουν στις απόψεις μου μια τυπική εγκυρότητα κι᾿ ούτε διαθέτω τάλαντα τέτοια που να καλύπτουν αυτό το κενό. Είμαι ένας απλός πολίτης αυτής της μικρής γειτονιάς του κόσμου που την θέλει απλά πιο όμορφη, πιο βιώσιμη, χωρίς προχειρότητες.

Με μια πολιτιστική ανάπτυξη που δεν θα τρυματίσει και δεν θα απωθεί.

Συνεχίζοντας θα παραθέσω λίγες γνώμες ανθρώπων της τέχνης και ανθρώπων που δεν έχουν και πολλές παρτίδες μαζί της, καθώς και αποσπάσματα από δημοσιευμένα σχόλια των, Στας Παράσχου - (Ζωγράφος) και Χαμπή Τσαγγάρη (Χαράκτη).

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΑΚΚΑΣ (ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ «ΟΔΗΓΗΤΗΣ» Το έργο δεν αντιπροσωπεύει ούτε στο ελάχιστο την φιλοσοφία «η Τέχνη στον λαό» - αν δεχτούμε πως είναι ένας παράγοντας της δημιουργίας αυτού του Πάρκου ήταν να μυήσει τον απλό άνθρωπο στην κατανόηση της Σύγχρονης τεχνοτροπίας-. Είναι ξεκομένο από την μάζα. Είμαι υπέρ ενός πάρκου τέχνης, αλλά όχι όπως δημιουργήθηκε συζητήσιμη επιλογή εκθεμάτων, (διανοουμενισμός στα έργα).

ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΟΤΣΗΣ (ΖΩΓΡΑΦΟΣ)

Ο χώρος εκείνος μπορούσε να διαρρυθμιστεί και να γίνουν έργα βάσει χώρου και όχι επιλογή καλλιτεχνών.

Υπάρχουν δυο απόψεις μπροστά μας για το πως πρέπει να είναι ένα Πάρκο Σύγχρονης Τέχνης.

Η μια με την οποία και συμφωνώ απόλυτα είναι ότι· αφού έχομε ένα Πάρκο και αποφασίζουμε να το αξιοποιήσουμε στον τομέα της Τέχνης θα το κάνουμε αφού λάβουμε υπ᾿ όψιν την φυσιολογία του χώρου. Η άλλη (η οποία υλοποιήθηκε στην δική μας περίπτωση) είναι η συγκέντρωση καλλιτεχνικών εκθεμάτων σαν μια παρέλαση από μαριονέττες. Δεν εκφέρω γνώμη αν είναι καλά ή όχι τα έργα. Πιστεύω όμως ότι πρωτίστως έπρεπε να ληφθεί υπ᾿ όψιν η έννοια «ΧΩΡΟΣ».

ΧΑΜΠΗΣ ΤΣΑΓΓΑΡΗΣ (ΧΑΡΑΚΤΗΣ)

Η Λευκωσία χρειάζεται Πάρκο Σύγχρονης Τέχνης. Όχι όμως σαν αυτό που έγινε. Οι εμπνευστές του δεν ακολούθησαν τις συγκεκριμένες διαδικασίες κατασκευής ενός πάρκου και αντί να ομορφήνουν ένα χώρο της Λευκωσίας διαπαιδαγωγώντας ταυτόχρονα τους πολίτες της πόλης, με έργα τέχνης, κατάφεραν να αποτύχουν οικτρά, να καταστρέψουν ένα υπέροχο χώρο και να κάνουν τον κόσμο, (καλλιτέχνες και μη) να γελά. Δεν είναι λειτουργικό αυτό το πάρκο διότι προσπάθησε να εντάξει τον χώρο στα έργα κι᾿ όχι τα έργα στον χώρο.

ΧΑΡΑΥΓΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ 17/9/85

«Δημιουργείται η εντύπωση ότι το πάρκο της Στρούντα σαν ενιαία σύνθεση είναι μια αποτυχημένη υπόθεση και ένα κακόγουστο κατασκεύασμα που δεν δένει καθόλου με το περιβάλλον της ιστορικής Πόρτας της Αμμοχώστου. Μ᾿ αυτό δεν ξεγράφεται με μια μονοκονδυλιά και το κάθε έργο ξεχωριστά».

ΧΑΡΑΥΓΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ 5/11/85

«Δεν υπάρχει καμμιά αμφιβολία ότι όλοι οι καλλιτέχνες που δούλεψαν για τη δημιουργία του πάρκου προσπάθησαν να δώσουν στα έργα τους τον καλύτερο εαυτό τους και το έκαμαν αυτό με ιδιαίτερο ζήλο και μεράκι που απορρέει από την αγάπη τους προς την Τέχνη και από το ταλέντο τους. Οι ίδιοι ένιωσαν τη χαρά της δικής τους δημιουργίας σε ένα χώρο που τους παρεχώρησαν με τον πιο επίσημο τρόπο οι αρχές της πόλης.

Αυτές οι αρχές της πόλης συνέβαλαν επίσης στην προώθηση «νέων» τάσεων τέχνης στην Κύπρο.

«Τ᾿ αποτελέσματα αυτής της προσπάθειας να δοθεί μια πολύπλευρη ερμηνεία της ιστορίας μέσα από πέντε διαφορετικές οπτικές γωνιές της σύγχρονης αισθητικής και του σύγχρονου ιδεολογικού προβληματισμού - αναγράφεται στον κατάλογο του Φεστιβάλ - έφεραν αναντίρρητα, στο φως, τα ίχνη μιας νέας δύναμης κι αναγέννησης στην Κυπριακή Τέχνη σήμερα».

ΠΑΝΙΚΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ (ΚΥΒ. ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ).

Στην ερώτησή μου αν είδε το Πάρκο τέχνης «.... Πότε παίζουν τουν το σήριαλ...»

ΘΕΜΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ (ΠΩΛΗΤΡΙΑ).

«...Καλύτερα να έβαζε λουλούδια και όχι να χαλούσε το γρασίδι.

Χρειαζόμαστε ένα Πάρκο Τέχνης αλλά κάπου αλλού στην Λευκωσία, τα έργα μου φάνηκαν ουδέτερα δεν εκφέρω γνώμη γι᾿ αυτά εκτός από εκείνο τον λαβύρινθο. Παίζουν μέσα τα παιδιά. Είναι ωραίος.

ΑΝΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ (ΖΩΓΡΑΦΟΣ-ΓΡΑΦΙΣΤΑΣ).

Δεν τίθεται θέμα αν χρειάζεται η Λευκωσία ένα Πάρκο Σύγχρονης Τέχνης. Η σκέψη και μόνον αυτή είναι ένα **σίγουρο** κέρδος. Το ευχάριστο είναι ότι, αντί να πιέσουμε εμείς οι καλλιτέχνες για την δημιουργία του, έρχεται από μόνη της η πολιτεία να το προσφέρει. Σημασία έχει το γεγονός ότι τα έργα είναι εκεί (άσχετο αν είναι καλά ή όχι) ότι κατοχυρώνεται η τέχνη, η δημιουργία, έχοντας ένα δικό της χώρο, ότι έπιζει σαν ιδέα, σαν έκφραση. Κανείς δεν αναρωτήθηκε γιατί υπάρχη το Λούβρο ή πως ή πότε ξεκίνησε να υπάρχει. Μπορεί να μην έχουμε φτάση σε ψηλά επίπεδα τέχνης αλλά το θέμα είναι άλλου. Ότι η «ανάζήτηση» έχει βρει τον χώρο της.

ΒΥΡΩΝ Χ᾿᾿ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΚΥΒ. ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ).

Ναι χρειαζόμαστε ένα Πάρκο Τέχνης αλλά όχι εκεί. Έχουμε μια κουλτούρα που πρέπει να την διατηρήσουμε και να την αναπτύξουμε. Δεν καταλαβαίνω από σύγχρονα γλυπτά, αλλά ξέρω σίγουρα πως εκείνο το «πράγμα» κοντά στην Πύλη «εν σαν την μουγια μεσ᾿ το γάλαν».

Α. ΛΑΔΟΜΜΑΤΟΣ (ΖΩΓΡΑΦΟΣ).

Πιστεύω ότι το τείχος και η πύλη από μόνα τους, με το γρασίδι, τα δένδρα και τα παγκάκια, είναι αρκετά όμορφα με δική τους υπόσταση και αξία.

Πιστεύω ότι έπρεπε να μείνουν εντελώς ανενόχλητα και άθιχτα:

Εκείνος ο χώρος δεν είναι ο κατάλληλος. Θα μπορούσε άνετα, να είχε γίνει κάπου αλλού.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ (Υδραυλικός)

Που εν τούτο το πάρκο σύγχρονης τέχνης;

ΕΥΘΥΜΙΑ Π. (ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ)

Όχι. Δεν γνωρίζω κανένα πάρκο τέχνης.

ΣΤΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ (ΖΩΓΡΑΦΟΣ) (Χαραυγή 17/9/85).

«Το νέο πάρκο Λευκωσίας, έξω από την Πύλη Αμμοχώστου, έπρεπε κανονικά να ονομαστεί πάρκο γλυπτικής όπως άλλα παρόμοια πάρκα σε άλλες πόλεις του εξωτερικού. Αλλά ίσως επειδή δεν περιέχει ούτε ένα έργο πραγματικής γλυπτικής ανάμεσα στα έργα που έχουν επιλεγεί, οι υπεύθυνοι αποφάσισαν να το ονομάσουν Πάρκο Σύγχρονης Τέχνης. Ο τίτλος είναι τόσο γενικός, που μπορεί να αγκαλιάσει οτιδήποτε. Οι υπεύθυνοι ίσως να νομίζουν ότι με αυτόν τον τρόπο θ᾿ αποφύγουν την ευθύνη για την έλλειψη ποιότητας στα έργα που επέλεξαν και για την καταστροφή ενός από τους πιο ωραίους χώρους της Λευκωσίας».

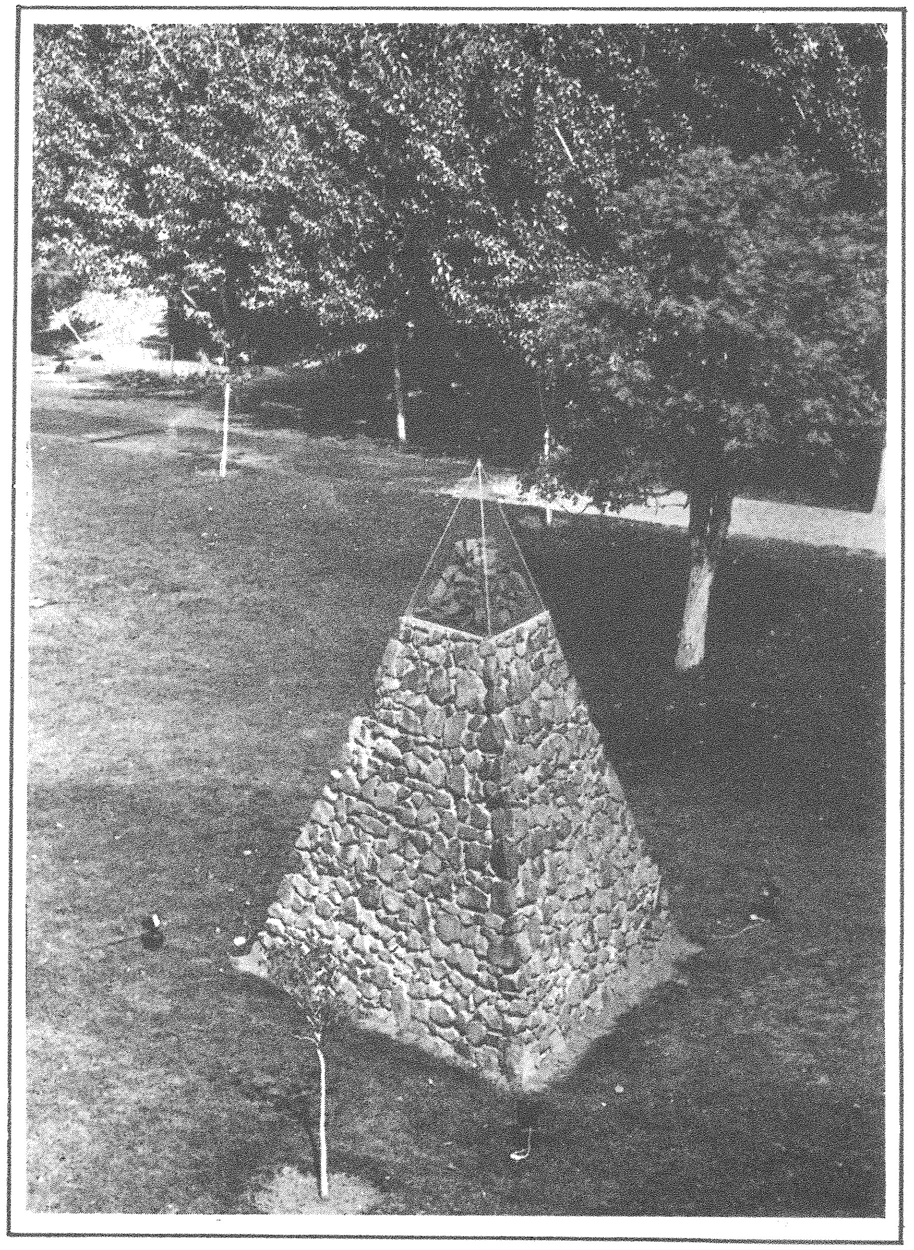

Άλλος λογαριασμός αν αυτή η «αναγέννηση» για την οποία περηφανεύονται μερικοί τώρα εδώ στην τόπο μας, είδε το φως πριν πολλά χρόνια και ήδη έσβησε στην Ευρώπη...

Όμως ο Δήμος Λευκωσίας προωθώντας αυτές τις «νέες» τάσεις Τέχνης στην Κύπρο θέλει να συμβάλει μ᾿ αυτό τον τρόπο - σύμφωνα με την ανακοίνωση του για τα αποτελέσματα του διαγωνισμού δημιουργίας του πάρκου - και «στην διαμόρφωση μιας νέας ευαισθησίας σε σχέση με το περιβάλλον και την ιστορία του τόπου».

Κλείνοντας αυτό το κομμάτι, θέλω να αναφέρω πως προσπάθειά μου είναι να γίνει μια συζήτηση για το πάρκο σύγχρονης τέχνης.

Δεν προσπάθησα να επιστρατεύσω γνώμες που θα συνηγορούσαν με την «άλφα» ή την «βήτα» άποψη. Απλώς ήθελα να δείξω πως, όπως κι᾿ εγώ, έτσι και άλλοι, έχουν τις αμφιβολίες τους γι᾿ αυτό το κατασκεύασμα.

Άλλοι λίγες, άλλοι πολλές, και φυσικά όχι όλοι για την ίδια αιτία.

Ελπίζω πως έτσι, ίσως γίνει μια αρχή για ένα ΣΩΣΤΟ πάρκο σύγχρονης τέχνης.

Κλείνοντας, διευκρινίζω πως δεν εκφέρω γνώμη για την ποιοτική αξία των έργων. Αυτό θα το κρίνει «κάλλιον αντί εμού» ο χρόνος.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΔΑΛΙΤΗΣ (ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΗΣ)

Όχι δεν ξέρω να υπάρχει κανένα Πάρκο Τέχνης, πάντως η ιδέα μου φαίνεται καλή αλλά ο χώρος τώρα που μου το λες δεν είναι ο σωστός. Δεν ταιριάζει. Πρέπει κάπου αλλού, να φανεί η διαδικασία αποθανάτισης της Κυπριακής Τέχνης.

στης χωρας τα καντουνια

του κυριακου χαραλαμπους

Αν πρέπει να δώσουμε ένα τίτλο σ' αυτό που θα πούμε, ας τ' ονομάσουμε «Στης Χώρας τα καντούνια», για να μας θυμίζει εκείνη τη φοβερή εποχή της Κύπρω. Και να μας υποβάλλει επίσης πως αυτά της πρώτης τουρκοκρατίας εν Χώρας τα καντούνια κρατήσανε τον ελληνισμό της Κύπρου σε δύσκολες στιγμές, σε νύχτα «μουλλωτή» και «μουρρωμένη».

Με ποιο τρόπο τον κρατήσανε, μπορούμε να νιώσουμε, αν κάνουμε μια περιδιάβαση στα στενοκάντουνα. Θα δούμε τα σπίτια κολλημένα το ένα με τ' άλλο, όπως ας πούμε στη σφαγή της Χίου η μάνα δένει το παιδί στην αγκαλιά της - σπίτια κλεισμένα στην ψυχή τους, να κάνουν ένα τείχος αδιαπέραστο. Το τείχος αποθάρρυνε τον Τούρκο να το δρασκελίσει, γιατί ο Τούρκος, όλοι το γνωρίζουμε, αρπάζει αυτό που ορέγεται. Λοιπόν τα σπίτια ήτανε καλυμμένα στο καύκαλό τους αλλ' από μέσα έπαλλε η ζωή, το στρείδι εσάλευε κι ανοίγονταν παράδεισοι.

Μπήτε σε σπίτια, σε κονάκια παλαιϊκά, περάστε από τις μαστορεμένες πόρτες με τα περίτεχνα υπέρθυρα, διασχίστε τον ηλιακό με τη σαμαρωτή στέγη και τα πελεκητά βολίτζια και βγήτε στην αυλή. Μια αυλή δική σας, κρυμμένη απόλυτα από του Τούρκου το μάτι, αυλή με φοινικές, φραγκοσυκιές, ελιές, πορτοκαλιές, γεράνια και γιασεμιά, απίστευτη αίσθηση της ύπαρξης πραγμάτων που δεν υποπτευόσουνα· η στενή πρόσοψη σιωπούσε, αλλ' από μέσα είχε κρυμμένους θησαυρούς, να μην τους βλέπει χέρι αρπακτικό.

Και τώρα εμείς, οι Έλληνες της Κύπρου, κρατάμε ένα δρεπάνι και θερίζουμε. Χάσαμε ήδη τη Μεσαορία και τους θερισμούς της, χάσαμε την Αμμόχωστο με τις ακύμαντες πολυκατοικίες της - την είχαμε φοβάμαι χάσει, πριν ακόμα τη χάσουμε - χάσαμε και τη Λεμεσό μες στην ογκώδη πρόοδό της, που προχωρεί γρηγορότερα από την εσωτερική μας ισορροπία, έτσι που να μπερδεύουμε το βηματισμό της ψυχής μας, και τώρα είναι γραμμένο να χάσουμε μες απ' τα χέρια μας τη Λευκωσία.

Μπορεί να είμαι υπερβολικός - δε γίνεται αλλιώτικα: Εκεί που άλλος προσπερνά αδιάφορα της Χώρας τα καντούνια ή για να σταθούμε στην ίδια την πληγή, εκεί που κιντυνεύει να κατεδαφιστεί ένα μνημείο αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, εσύ στοχάζεσαι απάνω στα πράγματα. Στοχάζεσαι για να μπορείς να δεις ακόμα περισσότερο, να διεισδύσεις τις έννοιες, ν' ανοίξεις την πόρτα και να μπεις στον εσωτερικό κήπο και το κρυμμένο συντριβάνι. Πηγαίνεις από συντόμι - λέξη που άρεσε στο Σεφέρη - από συντόμι πηγαίνεις στην ψυχή σου, γιατί και τα πράγματα έχουν ψυχή που ακουμπάει απάνω στη δική σου, εφάπτεται και την τέμνει. Μιλάμε για πράγματα που μας αγγίζουν, για πράγματα που χάνονται συμπαρασύροντας τη δεμένη με αυτά ψυχή μας - τη μνήμη δηλαδή και την ουσία μας.

Ας μιλήσουμε λοιπόν για τη μνήμη, γιατί και αυτή αύριο κάτι πανιά και το μεγάλο «Δεν Ξεχνώ» θα καταντήσει γράμμα κενό.

Αν υποθέσουμε πως οι Τούρκοι γκρεμίζανε την Αγία Σοφία, έτσι από πείσμα, και προχωρούσανε δυο δρόμους παρακάτω και πιάναν όλο τούτο το τετράγωνο και τον Ταχτακαλά, και με μπουλντόζες ή άρματα μάχης γκρεμίζανε καθετί που θα θύμιζε στοιχεία ελληνικά - την Παλαιά, ας πούμε, Αρχιεπισκοπή και την εκκλησία τ' Άη Γιάννη, τον Άη Κασσιανό και τη Χρυσαλινιώτισσα ή και στοιχεία που πήραμε επί δανείω, καλή ώρα σαν και τούτο το κάστρο, κι ακόμα γκρεμίζανε το Παγκύπριο Γυμνάσιο και τα τριγύρω σπίτια, (αλλά και το Λουτρό της Εμερκές - ας πούμε κατά λάθος), και φυσικά και τη Φανερωμένη - την Εκκλησιά και το Γυμνάσιο και τη Βιβλιοθήκη - το παρεκκλήσι των Λουζινιάν και το κονάκι του Χατζηγεωργάκη και μερικά άλλα πράγματα - για ποια τελοσπάντων Λευκωσία θα μιλούσαμε; Σε ποια Λευκωσία θα θέλαμε να γυρίσουμε;

Θυμάστε τι λέγουμε πάντα οι πρόσφυγες; Να πάμε πίσω στα σπίτια και τις περιουσίες μας, στη γη των πατέρων μας. Και ποια είναι η γη των πατέρων μας; Ποιοι είναι οι πατέρες μας; Είναι δυνατόν οι πατέρες να νοηθούν ποτέ έξω από το χώρο της γης τους; Κι αυτή η γη τους τι σημαίνει, τι άλλο μπορεί να σημαίνει από την ακέραιη, αδιαίρετη και ενιαία φυσιογνωμία της; Πώς θα γνωρίσουμε αυτή τη φυσιογνωμία, όταν εμείς οι ίδιοι την κατατερματίζουμε στην απ' εδώ μεριά;

Με λίγα λόγια η εθνική ταυτότητα εφορεύει στη μνήμη, και αυτό είναι κάτι που αξίζει να προσέξουμε. Ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει μονάχα με το ψωμί, δηλαδή με την τροφή - χρειάζεται και άλλα στοιχεία για να μπορεί να επιβιώσει. Τούτα είναι που δίνουν στην Παιδεία ένα βαθύτερο νόημα και διευρύνουν την έννοια του ανθρώπου. «Πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος», καθιερώθηκε να λέμε. Ας σταματήσουμε πάνω στην αρχική σημασία της έννοιας «χρήματα» για να δούμε πως είναι τα ίδια τα **πράγματα** - αυτά που ζούμε μαζί τους, αυτά που χρησιμοποιούμε, αυτά με τα οποία συναλλάζουμε (αλλά ποτέ δεν ανταλλάζουμε) την ψυχή μας.

Τα πράγματα, λοιπόν, με τα οποία σχετίζεται η ζωή μας, αυτά με τα οποία μετράει την ανθρώπινη αξία της - ή όπως το λέει γλυκύτερα ο Τσέχωφ, «όλα είναι ωραία σ' αυτό τον κόσμο, εχτός από εκείνα που σκεφτόμαστε ή κάνουμε, όταν ξεχνούμε την ανθρώπινη αξία μας».

Δε λέει «όταν χάνουμε», λέει «όταν ξεχνούμε». Γιατί ξεχνώντας, χάνεις - το πρώτο που χάνεις είναι η μνήμη, και στη συνέχεια χάνεις και τ' άλλα. Γιατί η μνήμη, αλλιώτικα **Μνημοσύνη**, είναι η μητέρα των Μουσών, «η μάνα όλων όμορφων», που δίνουν αξία και νόημα στα πράγματα, και φυσικά και σ' εμάς.

Όπως ο ήλιος κάθε αυγή ακουμπάει τις αχτίνες του στους μεγάλους πλιθαρένιους τοίχους της Λευκωσίας των καντουνιών, έτσι κι εμείς ακουμπάμε το μάτι μας επάνω τους, γυρεύοντας στη μετρημένη και σοφή και στιβαρή πλαστικότητά τους να διασώσουμε την ανθρώπινη ανάσα μας. Κάποτε νοιώθω αυτά τα σπίτια σαν φύλακες της ανθρωπιάς μας, όχι για κανένα άλλο λόγο αλλά γιατί και η ανθρωπιά έχει τη δικιά της αισθητική. Έχει τις ανάγκες της, τα δικαιώματά της. Δεν μπορούμε να της προσφέρουμε μια πόλη ζούγκλα, ένα βαρβαρικό περίγυρο. Αρκεί ο ξένος κατακτητής, μη ζητάμε περισσότερα.

Και για να συντομεύω το παιχνίδι, θα σας μιλήσω ακριβώς για τη γωνία των οδών Αγίου Ιωάννη και Θησέως. Θα έλεγε κανένας πως ο συνδυασμός των ονομάτων του Χριστιανού αγίου με τον Έλληνα μυθικό ήρωα είναι στοιχεία ταυτότητος του δίπατου εκείνου σπιτιού με τη στριφτή σκάλα, που χάσκει συντριμμένο από την ανθρώπινη παρέμβαση. Εκείνο το κτίσμα, που βρίσκεται εις κεφαλήν γωνίας Αγίου Ιωάννη και Θησέως, ανασύρει τη μνήμη, εγείρει τη συνείδηση -και δε μιλάμε τώρα για την αγνότητα, την ταπεινοφροσύνη και τη θυσία του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου ή για τ' ανδραγαθήματα του Θησέα, δε μιλάμε για τους ρυθμούς του χριστιανικού και του ελληνικού πνεύματος, αλλά για τη ζώσα ουσία της μαρτυρημένης ύπαρξης: Το σπίτι αυτό κλείνει ένα καντούνι και συνεχίζει ένα άλλο με τρόπο φυσικό και διακριτικό. Φανταστήτε στη θέση του κάτι που να ξεχειλίζει ή έστω τον τοίχο μιας αυλής. Μιλάμε για πράγματα αισθητικά, που τα ζήσαμε.

Έμενα εκεί κοντά για 15 χρόνια, πήγαινα στο μπακάλικο που ήταν στο ισόγειο της γωνίας Αγίου Ιωάννη και Θησέως και λάτρευα την εξωτερική σκισμή στο γερτό τοίχο του ανωγείου, λάτρευα την αίσθηση του ετοιμόρροπου και ανυπεράσπιστου, που μου έδινε πάντα.

Απ' τη γωνία του έβλεπα τις τούρκικες σημαίες στην Αγία Σοφία· παράλληλα άκουγα βιολιά και λαγούτα ενός φανταστικού θιάσου με βρακάδες, που ισοζυγιάζανε το θάνατο με τη ζωή, αντισταθμίζανε την κατοχή με την αίσθηση του ελληνικού ρυθμού και μέτρου. Το μάτι μου έπιανε την Παλαιά Αρχιεπισκοπή και το Μουσείο Αγώνος, κι αν προχωρούσα κατά την πλατεία, έβλεπα κόσμο και συλλαλητήρια, την επάνοδο του Εθνάρχη και την κηδεία του, διαδηλώσεις μαθητών του Παγκυπρίου, στρατιώτες εν στολή, σημαίες και λάβαρα και τυμπανοκρουσίες. Κι ανάμεσα σ' αυτά η σκηνή της σύλληψης του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού· και τον θωρούσα να περνά με σπαθοφόρους από την καμάρα για να πάει στο δέντρο του να θυσιαστεί.

Και τώρα στέκω και συλλογιέμαι: Θα υπάρχουν άραγε όλα αυτά, αν αύριο το σπίτι κατεδαφιστεί; Ερώτημα μεταφυσικό. Τα πράγματα που ζήσαμε και αγαπήσαμε έχουν δεθεί με άλλα πράγματα, έτσι που κάνουν μια αποικία αισθήσεων και αισθημάτων. Ποιος θα μιλήσει γι' αυτά τα τόσο κρυμμένα και προσωπικά, που αναπτύσσονται «με λογισμό και μ' όνειρο» στην ψυχή ενός ανθρώπου; Ποιος άλλος από τον ίδιο τον μάρτυρα της προσωπικής του ιστορίας. Μονάχα που πρέπει να προσέξουμε· γιατί και το ενδιαφέρον ακόμα για τα κοινά, και η συμμετοχή μας στην κοινωνική ζωή, δεν είναι άλλο από μια προσωπική υπόθεση. Η έγνοια για το καθετί που αφορά την πατρίδα μας δεν είναι κάτι αφηρημένο, είναι κάτι προσωπικό ως θέμα ατομικής ευθύνης, μπροστά στο κάλεσμα και το αίτημα της συλλογικής.

Αναρωτιέμαι κάποτε τι να είναι η πατρίδα. Και βρίσκω πως είναι τα παλιά μου παιχνίδια, οι φίλοι του δημοτικού που σκορπίσανε στους πέντε ανέμους, η βρύση που πρωτοήπια νερό με τη χούφτα μου, το μουλάρι που χάιδεψα παιδί το λαιμό του, η δουκάνα που με σεργιάνισε απάνω στα στάχυα. Προχωρώντας σε σύγχρονες ιστορικές καταστάσεις, βρίσκω να είναι η πατρίδα μια πέτρα που έφερε μαζί του από τα κατεχόμενα ένας Καρπασίτης και η μαυρομάντηλη μάνα με την επίμονη φωτογραφία του αγνοούμενου γιου. Κι άμα πηγαίνει ο νους στην Αμμόχωστο ή την Κερύνεια, πατρίδα είναι τα ρουχαλάκια του μωρού, αφημένα να κρέμονται στη βιάση της φυγής σε μια ταράτσα, για να τα πλένει έντεκα τώρα χρόνια η βροχή και να τα σιδερώνει ο άνεμος.

Ωραία όλα αυτά σαν εικόνες, αλλά η εικόνα προϋποθέτει μια μορφή αγίου, μια σκηνή παθών και μαρτυρίου. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο που ο Διαμάντης μιλάει για τον Κόσμο της Κύπρου όπως τον ιστόρησε, και γράφει «οι εικόνες μου», δε λέει «οι ζωγραφιές».

Απ' όλα ωστόσο τα ξεχωριστά για το παλαιό εκείνο σπίτι (όχι το «ακίνητο» που αναφέρουν οι επίσημες ανακοινώσεις) η μνήμη συγκρατεί την ακόλουθη εικόνα: Τον πατέρα και τη μητέρα μου φωλιασμένους εκεί, ύστερα από τη λαίλαπα της εισβολής, με μάτια γυρισμένα προς την Αμμόχωστο. Στο σπίτι κατοικούσε μια καλή γυναίκα με τον άντρα της, φίλο του πατέρα προπολεμικό από τότε που ζούσανε στον Άγιο Θεόδωρο της Καρπασίας. Η τύχη το 'φερε να ξανασμίξουνε. Κι όταν μιλούσανε για προσφυγιά, μου φαινότανε πως οι τοίχοι βογκούσαν - ευαίσθητο κτίσμα και πονετικό.

Ύστερα ο άντρας πέθανε από καρκίνο και η γριά γυναίκα τον σκόρπισε αλλού. Η μητέρα μου έσβησε στη Λάρνακα, όπου αναπαύεται. Και το σπίτι μισογκρεμισμένο. Θα έλεγε κανείς πως βλέπει σ' όλα τούτα ένα συμβολισμό, μια συνοπτική εικόνα της κυπριακής πολιτείας, χτυπημένη, ανυπεράσπιστη μέσα στην ίδια την καρδιά της. Ακόμα και η πρωτεύουσά της είναι μοιρασμένη. Κι εγώ που κάποτε σκάβοντας στην αυλή μου (οδός Αγίου Ιωάννη) βρήκα ένα νόμισμα βενετσιάνικο με τέσσερις σταυρούς εγγεγραμμένους σ' ένα μεγαλύτερο, καταλαβαίνω πως αυτός ο τόπος γνώρισε πολλά και υπέφερε. Στο τέλος θα μπορούσαμε να πούμε πως υπέφερε για να μάθει. Πάθος-μάθος, που λένε.

Στης Χώρας τα καντούνια περιτριγυρίζοντας νιώθω να βρίσκω τη λογική του πράγματος, τη σταθερά της ζωής μας. Αυτά «της Χώρας τα καντούνια», που εμφωλεύουν σ' ένα ημιστίχιο της «9ης Ιουλίου» του Βασίλη Μιχαηλίδη, απ' όπου δανείζομαι τον τίτλο της ομιλίας, θα μπορούσε να γίνουν **τίτλος ιδιοκτησίας** της εθνικής μας συνείδησης. Εδώ θα μπορούσαμε να πούμε, ότι και η αισθητική της ιστορίας αποτελεί μια πολιτική πράξη.

Με τα μάτια σου μπορείς να βλέπεις, αλλά για να διεισδύεις μέσα απ' αυτά που βλέπεις χρειάζεται η όραση του **οφθαλμού**. Είναι θέμα οράματος, για να μπορείς όχι μόναχα να βλέπεις αλλά και να **διαβλέπεις**. Υπάρχουν πράγματα που καθημερινά τα βλέπουμε και δεν τα παρατηρούμε. Για να παρατηρείς τη λεπτομέρεια και να συλλαμβάνεις την ουσία χρειάζεσαι τον οφθαλμό της **αναπόλησης**.

Αλήθεια σας λέω, για να μπορείς να κατέχεις ουσιαστικά τα πράγματα, θα πρέπει την ώρα που τα βλέπεις και τα παρατηρείς, θα πρέπει να τ' αναπολείς.

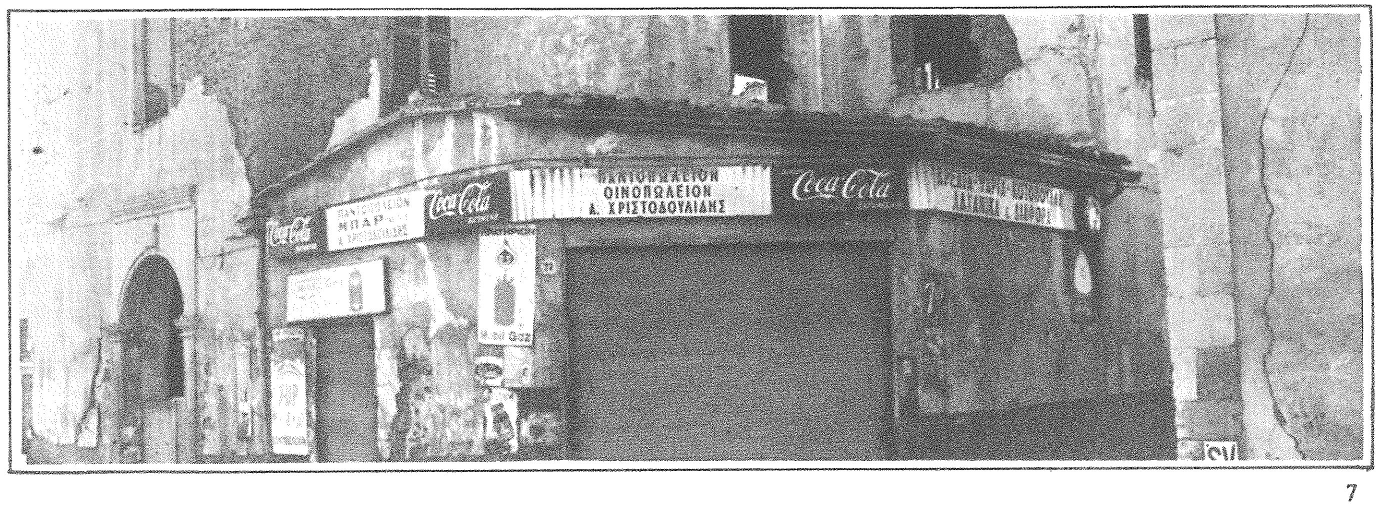

νεαρχος γεωργιαδης και παλια Λευκωσία

Η αίσθηση της Σμύρνης
το ηλιοβασί λεμα θάταν
ίδια με την αίσθηση της
δυσμικής Λευκωσίας.
Σ' ένα κοκκινό χρυσο
φόντο να διαγράφονται
σκοτεινές φιγούρες με
τα συμβολικά δέν-
τρα των δυο κοινοτήτων.
Η θυλυκή φιγούρα της
φοινικιάς με την αρρε-
νωπή του κυπαρισσιού.
Μαζί οι καμπυλωτοί
τρούλλοι των εκκλησιών με
τις αιχμηρές φιγούρες
των μιναρέδων.
Αυτή είναι η εικόνα της
παλιάς Λευκωσίας....

Αν ο ουρανός δε μας πέσει στο κεφάλι, από το τεύχος αυτό και μετά, ο Νέαρχος θα συνεργάζεται με το «Εντός». Ας δούμε για ξεκίνημα τη σχέση του νέου μας φίλου με τη παλιά Λευκωσία.

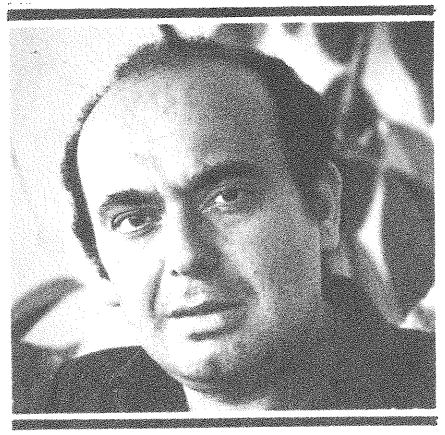

Λοιπόν Νέαρχε, εσύ και η παλιά Λευκωσία. Πως θα μπορούσαμε ν' αρχίσουμε μια τέτοια συνομιλία.

— Στην ζωή μου τρεις πόλεις μ' επηρέασαν βαθειά. Η μια είναι η Μόρφου όπου γεννήθηκα. Είναι για μένα η μήτρα της ζωής, είναι οι ρίζες μου. Η άλλη είναι η Αθήνα που αντιπροσωπεύει τη μητρόπολη. Αυτή ήταν η πόλη όπου εγνώρισα τη κοινωνία απελευθερωμένος από τα πλαίσια της οικογένειας όπου μύηθηκα στα μυστικά της ζωής, η μεγάλη Ευρωπαϊκή πρωτεύουσα. Τώρα λόγω εργασίας και εισβολής μένω στη Λευκωσία. Είναι η τρίτη πόλη της ζωής μου ίσως και η τελευταία. Η Λευκωσία δεν είναι ούτε οι ρίζες ούτε η μεγάλη Ευρωπαϊκή πόλη Με το μεσαιωνικό κάστρο της, συμβολίζει για μένα κάθε τι το επιθυμητό. Θα μπορούσα να πω ότι είναι ένα θηλυκό σύμβολο με τα κρυμμένα μυστικά κι' όσα θα θέλαμε ν' αποχτήσουμε. Περιλαμβάνει μέσα της πάρα πολλά απ' όσα αγαπούμε κι' απ' όσα μισούμε.

Εδώ θέλω ν' αναφέρω ότι το να την αντικρύζουμε σα μια ωραιοποιημένη κατάσταση, σαν ένα όμορφο φετίχ με το σχήμα του μεσαιωνικού τείχους είναι μια απλούστευση και μια απλοποίηση. Μια πόλη σαν κι' αυτή είναι κάτι το πολύ πιο σύνθετο και τα συναισθήματα μου γι' αυτήν είναι αμφιθυμικά...

Μου φαίνεται φυσικό επομένως τα συναισθήματα σου αυτά να εκφράζονται και στη δουλειά σου.

Ναι... η παλιά Λευκωσία είναι ένα μοτίβο που επανέρχεται και στη πεζογραφική μου δουλειά και στη ντοκυμαντεριστικη.

Ας πάρουμε τη πεζογραφία σου πρώτα...

Να σου πω με σύντομα λόγια... Στο διήγημα μου π.χ. ο Αβράμης ο κύριος, ο κεντρικός χαρακτήρας είναι ο δυνατότερος άνθρωπος της Κύπρου. Σαν τον Ηρακλή δε μπορούσε να χρησιμοποιήσει τη δύναμη του ωφελιμιστικά γι' αυτόν, να πλουτίσει για παράδειγμα. Έτσι παρέμεινε για πάντα ένας φτωχός αγρότης. Ο πρώτος εγγλέζος κυβερνήτης της Κύπρου καλεί τον Αβράμη να πάρει μέρος σ' ένα παλαιστικό αγώνα σικέ μ' ένα εγγλέζο και να ηττηθεί. Σ' αντάλλαγμα ο Αβράμης θα έπαιρνε χρήματα και γεωργικά εργαλεία. Αποτέλεσμα αυτού του προσχεδιασμένου και πουλημένου αγώνα ήταν ο ξεπεσμός του κεντρικού χαρακτήρα στα μάτια των συντοπιτών του και του εαυτού του με αποτέλεσμα να πεθάνει από μαρασμό. Σ' αυτή την ιστορία, που εκφράζει αλληγορικά την ιστορία της Κύπρου στον αιώνα της αγγλοκρατίας, η Λευκωσία παρουσιάζεται σαν ο χώρος όπου εδρεύει η εξουσία. Ο κυβερνήτης με το κυβερνείο του και η σωματοφυλακή του, οι δραγομάνοι του και η ακόλουθοι του. Κι' ακόμα η Λευκωσία δίνεται σαν ο τόπος του χρήματος που διαφθείρει τον αγνό και πρωτόγονο παραδοσιακό αγρότη. Αυτή είναι η αληθινή ιστορία της Κύπρου, όχι η ωραιοποιημένη. (Την πάλη σ' αυτή την ιστορία την τοποθετώ στην τάφρο, όπου με βάση τις πληροφορίες γινόντουσαν οι πάλες).

Θα σου πω ακόμα μια παραλλαγή. Στην ιστορία «ο θάνατος κι' ο στρατηγός» η Λευκωσία με το φρούριο της αντιπροσωπεύει συμβολικά το χώρο της Κύπρου. Ο στρατηγός είχε αναλάβει απέναντι στο θάνατο την υποχρέωση να του προσφέρει τις ζωές των κατοίκων αυτής της πόλης. Αποτυγχάνει γιατί βρίσκει αντίσταση από τους κατοίκους. Όμως ο θάνατος τους απειλεί μ' ένα δεύτερο γύρω. Αυτή η ιστορία με το διφορούμενο τέλος είχε γραφτεί την άνοιξη του 74 και... όπως έδειξαν τα γεγονότα ο θάνατος κέρδισε τον επόμενο γύρο.

Δύο λόγια ακόμα... δεν θα μπορούσα να αγνοήσω το κέντρο της εξουσίας σαν το κέντρο όπου κρίνεται η τύχη του λαού μας. Όχι σα μια όμορφη πόλη. Εδώ παίρνονται ως ένα βαθμό οι αποφάσεις που κρίνουν τη ζωή μας.

Να περάσουμε τώρα στο ντοκυμαντέρ;

... Στη λογοτέχνια ξέρεις ελέγχεις απόλυτα τα υλικά της δουλειάς σου. Σ' άλλου είδους δημιουργίες δε διατηρείς πια τον έλεγχο γιατί είναι πολυέξοδες και γιατί συμμετέχουν κι' άλλοι παράγοντες. Η δουλειά μου σαν ντοκυμαντερίστα είμαι πιο μετριοπαθής, και με λιγότερη αμφισβήτηση ή μάλλον χωρίς αμφισβήτηση σε αντίθεση με τη πεζογραφία. Για τη Λευκωσία έχω κάνει τέσσερα ντοκυμαντέρ.

- **Χρυσαλινιώτισσα και παλιά Λευκωσία.**
- **Το μουσείο λαϊκής τέχνης**
- **Το αρχαιολογικό μουσείο**
- **Χ' Γεωργάκης Κορνέσιος (σε βίντεο)**

Αξίζει νομίζω ν' αναφερθώ στο πρώτο...

Όταν βάλεις τα πράγματα σε μια κορνίζα αποχτούν αμέσως μια σπουδιότητα και μια πλαστικότητα. Και γίνονται τέχνη... Αυτή η απλή κορνίζα παίζει ουσιαστικά το ρόλο της αφαίρεσης. Το ίδιο συμβαίνει κι' όταν βλέπεις τα πράγματα μέσα από το φακό. Μια Λευκωσία που σου φαίνεται καθημερινή με το απλό κοίταγμα, μέσα από το μάτι της κάμερας γίνεται μια πόλη μαγική, γεμάτη ενδιαφέροντα κι' εκπλήξεις. Με εντυπωσίασε θυμάμαι η συνύπαρξη στοιχείων χριστιανικών με στοιχεία προχριστιανικά, παγανιστικά π.χ. στην εκκλησία της Χρυσαλινιώτισσας υπάρχει ένα Κιωνόκρανο με κλιματίδες του Διονύσου και μια αμφιθυμική διπλή εικόνα της Παναγίας που χωρίζεται σε δυο προσωπικότητες. Η μια, είναι η Παναγία η Αγαπητιτζιή και η άλλη η Παναγία η Μισιτιτζιή.

Σ' αυτό το ντοκυμαντέρ έκανα μια σύνδεση μεταξύ των κεριών των εκκλησιών και των κέρινων αφιερωμάτων και ταμάτων στο εργαστήρι του κεροπλάστη. Χέρια, πόδια, κεφάλια τάματα για τη θεραπεία αντίστοιχων μελών του σώματος. Έδιναν στο εργαστήρι μια εικόνα κόλασης ή δεύτερης παρουσίας. Έβλεπες τον κεροπλάστη να τοποθετεί λουβιά στη θέση των ματιών και να βουτά τα κεφάλια μέσα σε καζάνια από καφτό κερί. Ή ακόμα τον έβλεπες να τα ζυγίζει μέσα σε μια ζυγαριά σαν τον αρχάγγελο που ζυγίζει ψυχές. Υπήρχαν δηλαδή σκηνές που ο ρεαλισμός τους έμπαινε στα όρια του υπερρεαλισμού.

Μια άλλη μικρή φάση. Κάπου εναλλάσσονταν σκηνές της εκκλησίας της Χρυσαλινιώτισσας με το τζαμί πιο κάτω και τους τουρκομαχαλλάδες. Εφρόντισα για λόγους δικαιοσύνης να υπάρχει 82% χριστιανική μουσική και 18% μουσουλμανική.

Νέαρχε... κάτι για «επίθυρα χεράκια» είχα ακούσει;

Τα «επίθυρα χεράκια» είναι το πρώτο φιλμ που θέλησα να φτιάξω. Ξεκίνησα από το ποίημα του Αλέξανδρου Μπάρα «επίθυρα χεράκια». Σύμφωνα με το μικρό σενάριο των τριών λεπτών θα έδινα διάφορες τέτοιες λεπτομέρειες σε παραλλαγές και στο αποκορύφωμα ένα παιδάκι να στέκεται στις μύτες των ποδιών του και να προσπαθεί απεγνωσμένα να πιάσει ένα τέτοιο επίθυρο χεράκι μα να μη το φτάνει. Αυτό σύμφωνα με το πνεύμα του ποιητή που είχε συναντήσει τέτοια στολίδια σε άλλες ανατολίτικες πόλεις με Έλληνες όπως η Σμύρνη κι' η Κωνσταντινούπολη. Γιατί πραγματικά στη Λευκωσία θα συναντήσουμε αρκετά αρχιτεκτονικά στοιχεία μ' αυτές τις δυο χαμένες πατρίδες (με τη πρωταρχική έννοια). Φαίνεται πως η επιθυμία του παιδιού ήταν μια απραγματοποίητη επιθυμία του ποιητή. Το φίλμ θα γυριζόταν στις 20 Ιουλίου του 74. Γυρίστηκε τρία χρόνια μετά. Λοιπόν... αυτά...

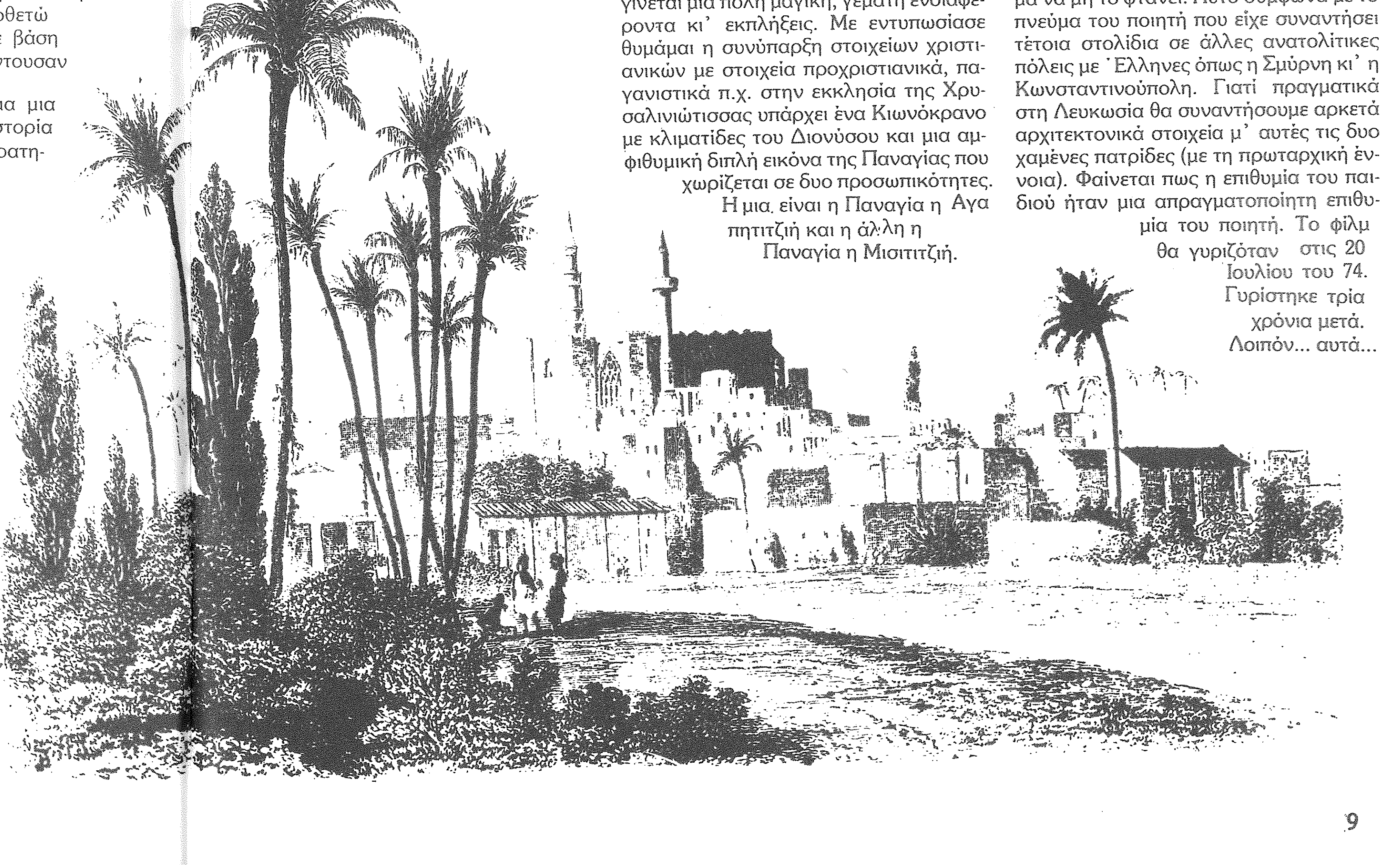

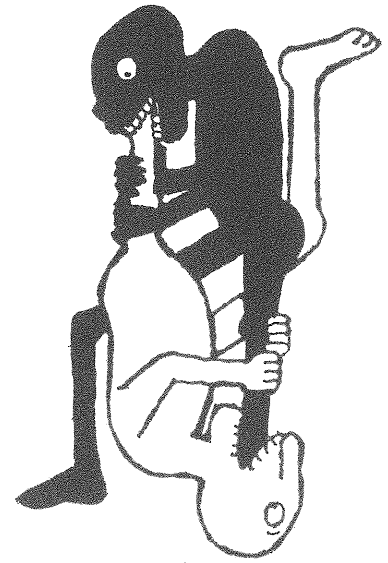

αθλητισμος για ολους

απο τον γιώργο θεοδούλου

Ο αθλητισμός είναι αναμφίβολα ένα κοινωνικό φαινόμενο που τελευταίως απλώνεται όλο και πιο πολύ σε όλες τις ανεπτυγμένες ή υποανάπτυξη χώρες. Και η Κύπρος βέβαια δεν υστερεί. Γι' αυτό διοργανώνονται διάφορες αθλητικές εκδηλώσεις με λαϊκή βάση: Γύρος της Λευκωσίας, Λεμεσού κλπ. Αθλητισμός για όλους...

Σ' αυτόν τον Αθλητισμό για όλους, θα κάνουμε μια σύντομη επίσκεψη για να συνεχίσουμε με μια προσπάθεια ανάλυσης αυτού του κοινωνικού φαινομένου.

εκκολαψη αθλητων

Μέσα στο πρόγραμμα «Αθλητισμός για όλους» εντάχθηκαν όλες οι ηλικίες και φύλα. Δεν ξέφυγε κανείς επίδοξος αθλητής ή ...ωραίος.

Τα παιδιά, εκτός από τη γυμναστική που κάνουν στο σχολείο τους καλούνται, πάλι σε σχολεία, για να αναπτύξουν τις αθλητικές τους ικανότητες όσο είναι μικροί και να τις χρησιμοποιήσουν σαν μεγαλώσουν. Μεταξύ των στόχων αυτών του προγράμματος φαίνεται ότι είναι και η συνειδητή ή.. τυχαία εκκόλαψη αθλητών.

Μια βόλτα στους τόπους όπου αθλούνται τα παιδιά τις δικές τους μέρες άθλησης επιβεβαιώνει αυτή την άποψη. Εκεί τα παιδιά δεν παίζουν ελεύθερα όπως παλιά μεσ' τις χωράφες των γειτονιών, αλλά καθοδηγημένα.

—**'Ετσι θα κρατάς την μπάλα!**
—**'Οχι πολλά κλώσματα!**
— **Ο νους σου μόνο στην μπάλα!**

Στο πρόγραμμα για παιδιά είναι ευχής έργο να βρεθούν και ταλέντα παρά να εκκολάπτονται. με χίλιους κόπους. Γι' αυτό γίνεται ένα ψιλό κοσκίνισμα για να ξεχωρίσουν και να προωθηθούν. Τα ατάλεντα παιδιά, αν δεν μπαίνουν σε δεύτερη μοίρα, σίγουρα νιώθουν την απογοήτευση να τα βαραίνει που δεν έχουν το «κάτι» για να ξεχωρίζουν. Μια απογοήτευση που μπορεί να τα οδηγήσει σε κάποια ταπεινωτική εσωστρέφεια ή στην υπεράνθρωπη προσπάθεια να «γίνουν» ταλέντα για να ξεπεράσουν τα άλλα παιδιά και να ξεχωρίσουν κι αυτά. Και νάσου ακόμα μια γεννεσιουργός αιτία του ανταγωνισμού που μολύνει τις ανθρώπινες σχέσεις στην εποχή μας.

Ενδεικτικό παράδειγμα αυτής της νοοτροπίας στον «Αθλητισμό για όλους» είχαμε σ' ένα δημοτικό όπου μαζεύτηκαν τα παιδιά πριν την ώρα τους. Παιδιά 8-10 χρονών έπαιζαν ελεύθερα, τρέχοντας το ένα το άλλο, φωνάζοντας... ή καλύτερα ουρλιάζοντας. Το δικαιούνται αυτό το ξέδωμα μετά το σχολείο και διάβασμα. Μόλις ήλθε ο γυμναστής επιβλήθηκε η τάξις. Το ταλέντο στο μπάσκετ αποτραβήχτηκε τη εντολή ανωτέρου, για ατομική προπόνηση. Τ' άλλα παιδιά εξασκήθηκαν στο βόλεϋ, παρά την επιθυμία τους για ποδόσφαιρο.

'Οπως θά'λεγε κι ο ποιητής:

«'Ακρα του τάφου σιωπή»

κι εμεις τα ιδια παραμυθια

αθλητισμος για ολες

Στο πρόγραμμα του αθλητισμού για όλους εκτός από των ανηλίκων την «παίδευση» γίνεται τέτοια και στους ενήλικες, άνδρες και γυναίκες. Και σίγουρα σε διαφορετικές μέρες οι μεν από τις δε. Κι ο διαχωρισμός επεκτείνεται και στις ηλικίες.

Μια μέρα του αθλητισμού για... όλες επισκέφθηκα το εργαστήρι τέχνης του δήμου Λευκωσίας το οποίο τέτοια μέρα μετουσιώνεται σε γυμναστήριο.

Πλησιάζοντας τις τεράστιες κόκκινες πόρτες διερωτήθηκα αν θάχει καθόλου άνδρες, έστω για θεατές. Η απάντηση ήλθε μόλις κρόνοιξα λίγο την πόρτα, κι έχωσα το κεφάλι μου μέσα. 400 γυναικεία μάτια με κοίταζαν με μια διάχυτη ομιλητικότητα:

— Αμάν... άντρας!
— Τι θέλει αυτός εδώ;

Ντροπαλά έβαλα και το υπόλοιπο σώμα μου μέσα, κι αυτό ήταν. Το θάρρος μου αποθάρρυνε ολ᾽ αυτά τα βλέμματα και συνέχισαν το: **Εν - δυό, κάτω!**

Σε 2-3 λεπτά ξεπέρασα την αμηχανία του «μόνου καουμπόϋ» κι άρχισα τη φωτογράφιση. Αρκετές μυρίστηκαν δημοσιότητα κι άρχισαν το «φτιάξιμο». Η γυμνάστρια δυνάμωσε τα παραγγέλματα της για να σταματήσουν και ν᾽ ασχοληθούν με τις ασκήσεις.

Οι αθλούμενες ήταν κάθε ηλικίας και διάστασης. Από 15 χρονών μέχρι 65 κι από 40 κιλά μέχρι 90. Οι δυό γυμνάστριες τις μοιράστηκαν. Ο διαχωρισμός δεν έγινε βάσει των καλών, αλλά της ηλικίας. Από 30 και κάτω η μια ομάδα κι από 30 και πάνω η άλλη. ῾Εβλεπες βέβαια κι ορισμένες «παρανομίες» από γνωστές 35χρονες να δηλώνουν 30χρονες.

Τα ταμπλώ που χωρίζουν το εργαστήρι στη μέση λειτούργησαν σαν τείχος για τις δυό ηλικίες. Τελειώνοντας κι αυτή τη μέρα του «Αθλητισμού για όλους» αρκετές νεαρές μας δήλωσαν πως έρχονται σ᾽ αυτό το πρόγραμμα του ΚΟΑ για να μην πληρώνουν σε εμπορικά γυμναστήρια και για τον πασιαμά της υπόθεσης.

Γυναίκες που γυμνάζονται για να ρίξουν βάρος, εκτός από το μούχτι, τους έλκυσε και η ιδέα να βρεθούν μαζί με πολλές παχουλές - αυτές, πίστευαν, θα τρέξουν σ᾽ αυτό το πρόγραμμα, γι᾽ αυτό απογοητεύτηκαν μπροστά στην πραγματικότητα που ᾽φερε πολλές αδύνατες - ελπίζοντας στο ξεπέρασμα του κόμπλεξ πάχους. Κι οι λίγες που ξεπερνούσαν τα 50 δήλωσαν πως εκτός από γέμισμα του ελεύθερου τους χρόνου η γυμναστική κάνει καλό στην καρδιά.

Πραγματικά είναι πολύ ωραίο να βλέπεις ανθρώπους κάθε ηλικίας με τις φόρμες τους να γυμνάζονται όλοι μαζί. Είναι όμως τόσο ωραία και τα αίτια κι οι σκοποί αυτών των θεσμών;

Το παλιό με το καινούργιο για το σήμερα.

Ασκήσεις που βοηθούν στην ευλιγισία, αδυνάτισμα, κι ίσως και στον αποπροσανατολισμό απ᾽ τους κοινωνικούς αγώνες.

Τα ταμπλώ στη μέση (άσπρη γραμμή) διαχωρίζουν τις άνω και κάτω των 30.

Μερικές κοπέλλες μόλις μυρίστηκαν τον φακό τόριξαν στο «φτιάξιμο».

ο αθλητισμος σαν συντηρητικο

Η βιομηχανική καπιταλιστική δομή αντανακλάται στον αθλητισμό. Και σίγουρα μέσα σ᾽ αυτή την αλλοτριωμένη κοινωνία, ο αθλητισμός δεν είναι δυνατό να δημιουργήσει μια ξεχωριστή νησίδα ανθρωπισμού.

Η σύγχρονη κοινωνία βασίζεται στον ανταγωνισμό. Το κυνήγι του κέρδους γεννά τον πόλεμο όλων εναντίον όλων, τον αγώνα για ύπαρξη. Το μεμονωμένο άτομο πρέπει ν᾽ αγωνιστεί για να υπάρξει. Να πάρει μια θέση. Να εξασφαλίσει την σταδιοδρομία του, μάλλα λόγια, πρέπει να επιβληθεί σε βάρος των άλλων κι ενάντια στους άλλους. Σ᾽ όλους τους τομείς της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, ο ανταγωνισμός παρεμβαίνει ανάμεσα στα άτομα και τις ομάδες με αναπόφευκτα αποτελέσματα: την επιθετικότητα και τη σύγκρουση, τον εγωϊσμό και τον ναρκισσισμό. Η αποδεκτή κι επιβλητική κυριαρχία της ατομικής ιδιοκτησίας, θεμέλιο αυτού του ανταγωνισμού, περορίζει την ανθρώπινη δραστηριότητα αποκλειστικά και μόνο στο κυνήγι του κέρδους, στη συσσώρευση κάθε είδους κερδών και ωφελημάτων. Ο καπιταλιστικός ανταγωνισμός εδραιώνεται ακόμη και στην επιστημονική έρευνα ή τη λογοτεχνική παραγωγή.

Η πνευματική ιδιοκτησία, τα συγγραφικά δικαιώματα απομονώνουν τον ένα δημιουργό απ᾽ τον άλλο και η καλλυμένη σύγκρουση διεισδύει στις ανθρώπινες σχέσεις. Μ᾽ άλλα λόγια ο συναγωνισμός κι ανταγωνισμός διαστρεβλώνουν όλες τις ανθρώπινες σχέσεις, ακόμη και τις πιο στοιχειώδεις, όπως οι σχέσεις άντρα και γυναίκας.

῾Οπως συμπερασματικά είπαν ο Φρούντ και η Κάρεν Χόρνυ, το άτομο υποφέρει από μια νευρωτική ανάγκη ποσοτικής και ποιοτικής σύγκρισης.

Ο αθλητισμός, μέρος κι έκφραση όλης αυτής της κατάστασης, δεν είναι παρά η συστηματική διαστροφή του ενστίκτου για παιχνίδι. Διαστροφή που πετυχαίνει ο παντοδύναμος ανταγωνισμός, που είναι η καθ᾽ αυτή ουσία του αθλητισμού. Είναι αυτός που προσδίνει συγκεκριμένο χαρακτήρα και δυναμισμό στον αθλητισμό.

Ο αθλητισμός δεν κάνει τίποτ᾽ άλλο παρά να μεταθέτει τον κοινωνικό ανταγωνισμό στο επίπεδο της μη άμεσα παραγωγικής δραστηριότητας του ελεύθερου χρόνου. Αντανακλά, αναπαράγει τη βάση των ανθρωπίνων σχέσεων που κυριαρχεί στον καπιταλισμό, μέσω της οποίας η ανθρώπινη συναναστροφή, η συνύπαρξη, η ανταλλαγή, δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν παρά μόνο με τον ανταγωνιστικό τρόπο που αποτελεί και την υπέρτατη αιτία και βάση της καταναλωτικής μανίας, που τρέφει με τη σειρά της την εμπορευματική μορφή της κοινωνίας μας. **Τον Καπιταλισμό.**

απομυζιση της ανθρωπινης ενεργειας

Η παθιασμένη συσπείρωση των μαζών για ένα αγώνα που η έκβαση του αξιολογείται υπερβολικά, οδηγεί σε συναισθηματικές εκρήξεις που η ενέργεια τους μπαίνει στ᾽ αυλάκι απ᾽ αυτόν που την κατευθύνει: **το κράτος**.

Οι λιμπιντικές επιθετικές εκφορτίσεις, οι σαδομαζοχιστικές αντιδράσεις, η έκρηξη, το ξέσπασμα της χαρακτηροδομής των μαζών, χωρίς βέβαια να στρέφουν την επιθετικότητα ενάντια στο καπιταλιστικό σύστημα, συμβάλλουν στην εδραίωσή του. Η διαδικασία στηρίζεται στη μετατροπή της λιμπιντικής επιθετικής ενέργειας σε συλλογική ταύτιση με τα κοινωνικά ιδανικά των καταπιεστών.

Το μαζικό άτομο εσωτερικεύει το θέαμα και ταυτίζεται με τους «ηθοποιούς - σκηνοθέτες». Τα αθλητικά θεάματα αναλαμβάνουν για λογαριασμό του την κοινωνική λειτουργία που εκτελούσαν παλιότερα οι συλλογικές γιορτές, τα καρναβάλια κλπ. Το καρναβάλι αντιπροσωπεύει την κατά περιόδους διοχέτευση της ανικανοποίησης, της δυσαρέσκειας και της επιθετικότητας των μαζών. Απ᾽ αυτή την άποψη, οι αθλητικές συναντήσεις στα γήπεδα δεν είναι παρά η λογική συνέχεια των αγώνων στην αρχαία παλαίστρα και των ταυρομαχιών, όπου βασιλεύει η απόλυτη βία. Το θέαμα των θεών του γηπέδου είναι βασικός παράγοντας σταθεροποίησης της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων και αυστηρής πειθάρχησης του πλήθους. Ο βασικότερος απ᾽ αυτούς τους θεσμούς είναι αναμφίβολα ο μαζικός αθλητισμός. Ο αθλητισμός, με την έννοια ενός μαζικού θεάματος που εμπεριέχει το θάνατο ως λανθάνον ερέθισμα, εμφανίζεται όταν ο πληθυσμός είναι σε τέτοιο βαθμό εγκλωβισμένος, πειθαρχημένος και εξουθενωμένος, ώστε χρειάζεται να συμμετέχει, όχι ο ίδιος, αλλά διαμέσου άλλων προσώπων, σε δύσκολες πράξεις που απαιτούν δύναμη, επιδεξιότητα ή ηρωϊσμό για να αφυπνίζεται η εξασθενημένη του αίσθηση για ζωή.

῞Ετσι επιτυγχάνεται και η διοχέτευση της λίγης ενέργειας και χρόνου που απομένει στα άτομα, μετά από τη δουλειά, σε κανάλια ανώδυνα και συντηρητικά για το σύστημα.

Από τη στιγμή που ο αθλητισμός αποτελεί μια διαδικασία διοχέτευσης της μαζικής ανθρώπινης ενέργειας, παρέχει εξίσου και μια βάση για τη επένδυση της λατρείας της επιθετικότητας. Αυτός ο μαζικός αθλητισμός είναι αναμφισβήτητα η πιο καταπιεστική, η πιο ολοκληρωτική και τρομοκρατική έκφραση του ενστίκτου του θανάτου για το οποίο μιλά ο Φρόϋντ στα Δοκίμια Ψυχανάλυσης.

Ο αθλητισμός όχι μόνο δεν συμβάλλει σε μια συλλογική απελευθερωτική κουλτούρα, αλλά αντίθετα αντιπροσωπεύει τον πιο ολοκληρωτικό κορεσμό των μαζών που επιτυγχάνεται χάρη στη χειραγώγηση των συναισθημάτων, των παθών και των πνευμάτων τους κάτω απ᾽ την απόλυτη κυριαρχία του θανάτου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της περίπτωσης είναι ο Βραζιλιάνος αγρότης που ταυτίζεται με τον Πελέ, ενώ ο εκκλησιαστικοφεουδαρχικός μηχανικός εξακολουθεί να τον κρατά σε κατάσταση υποτέλειας και μιζέριας.

Αυτός ο κορεσμός είναι η σημαντική βάση για την πολιτική χρησιμοποίηση των μεγάλων στιγμών του αθλητισμού με σκοπό την ενίσχυση του ενθικισμού και του σοβινισμού. Παρωπιδιασμένοι προσανατολισμοί που βάζουν κι αυτοί με τη σειρά τους το χεράκι τους για την εδραίωση του υπάρχοντος συστήματος.

ισως δεν ειν᾽ ετσι

῞Ισως ο «Αθλητισμός για όλους» δεν έχει τέτοιους πονηρούς σκοπούς. Η ανάλυση αφορούσε τον αθλητισμό στην πλατειά του έννοια. Υπάρχουν όμως κάποια στοιχεία και σ᾽ αυτό το θεσμό που μας βάζουν σε υποψίες. ῞Οπως:

— η εκκόλαψη πρωταθλητών.

— η καθοδήγηση του παιδικού παιχνιδιού.

— η ιδιαίτερη σημασία στο σώμα.

Και κυρίως η κατανάλωση του λίγου ελεύθερου χρόνου. Αυτού του χρόνου που μπορούσε να χρησιμεύει για κάποιο προβληματισμό, συνειδητοποίηση και αγώνα.

Μήπως θυσιάστηκε κι αυτός ο λίγος ελεύθερος χρόνος στο βωμό του αθλητισμού ή στο βωμό της συντήρησης;

ερωτας και παιχνιδι

Πολλοί θα διερωτηθούν. Στη θέση του αθλητισμού τι;

Η απάντηση δόθηκε κάπως στην αρχή, όπου αναφέρθηκε πως ο αθλητισμός είναι διαστροφή της ανάγκης για παιχνίδι, τα παιδιά γιατί δεν έχουν ανάγκη τον αθλητισμό; Διότι η ενεργητικότητα τους διοχετεύεται με το παιχνίδι.

Το ίδιο θα μπορούσε να ισχύει και με τους μεγάλους.

Ο έρωτας και το **παιχνίδι** θα μπορούσαν πολύ καλά να πάρουν τη θέση του αθλητισμού.

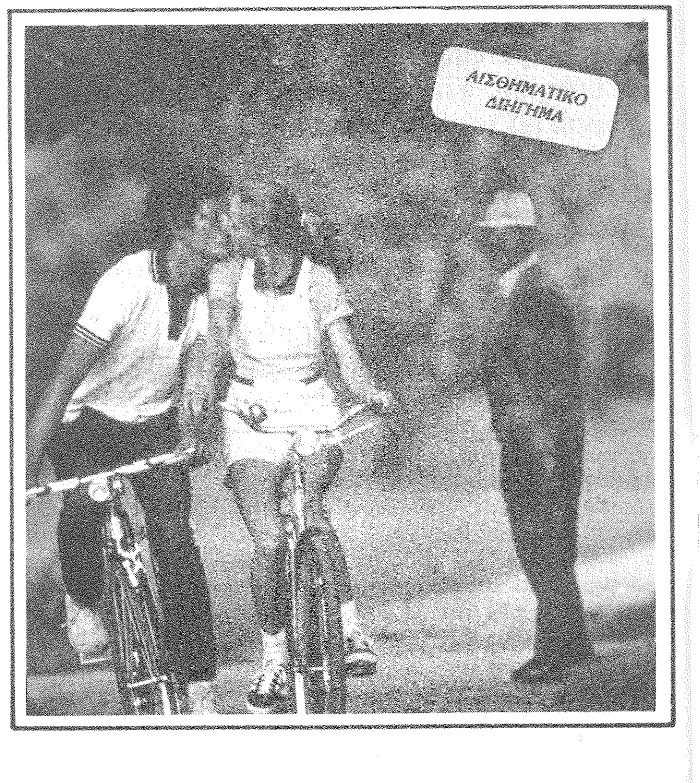

Βιβλιογραφία:
- «Κεφάλαιο» Κ. Μαρξ.
- «Αθλητιότητα της Φιλοσοφίας», Κ. Μαρξ.
  «Το ένστικτο του θανάτου» Β. Ράϊχ.
- «Αθλητισμός, Κουλτούρα και καταπίεση » Ζαν-Μαρί Μπρόμ, Πιέρ Λαγκιγιομι.
- «Δοκίμια Ψυχανάλυσης», Σ. Φρόϋντ.

η ιδεα και πραχτικη της συντηρησης

ζ. σιερεπεκλή

2ον

Αντίθετα από τον VIOLLET LE DUC που έζησε και έδρασε στο πολιτικοκοινωνικό κλίμα της μεταναπολεόντιας Γαλλίας, ο RUSKIN - ῞Αγγλος κοινωνιολόγος, συγγραφέας και κριτικός τέχνης - κινήθηκε σ᾽ ένα πλαίσιο εντελώς διαφορετικό.

Τα πρώτα και άμεσα αρνητικά αποτελέσματα της βιομηχανικής επανάστασης στην Αγγλία (εξαθλίωση μεγάλων μαζών εργαζομένων, καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, αλλοίωση της δομής και του χαρακτήρα των πόλεων κλπ.) όπως και πολλοί άλλοι παράγοντες πολιτιστικής σημασίας έκαναν τον RUSKIN - άνθρωπο με τεράστια ευαισθησία και με υπέρμετρο ρομαντισμό - από τους πιο δραστήριους ανθρώπους ενός ευρύτερου κινήματος διανοουμένων της εποχής που κεντρικό χαρακτηριστικό είχε την κριτική τοποθέτηση απέναντι στις νέες πραγματικότητες.

Ενώ ο LE DUC ήταν βασικά ένας τεχνικός, δηλ. άνθρωπος των συγκεκριμένων προβλημάτων και της κατασκευής, ο RUSKIN ήταν περισσότερο άνθρωπος της διανόησης, ο κριτικός, ο ιδεαλιστής. ῏Ηταν ο ραμαντικός που μπροστά στην δραματική πορεία της εξέλιξης και των ραγδαίων κοινωνικοπολιτικών διαφοροποιήσεων αντιπαρέθετε την ουτοπική βασικά ανάγκη της επιστροφής στο παρελθόν. Η προσήλωση και ο θαυμασμός που είχε για την κοινοτική ζωή των μεσαιωνικών χρόνων καθόριζαν σχεδόν μονοσήμαντα την σκέψη του, τουλάχιστο σε ότι αφορούσε την αντιμετώπιση των μνημείων και την ανάγκη προστασίας, διατήρησης και επανένταξης τους στα πλαίσια της νέας ιστορικής πραγματικότητας.

Η προβληματική και οι θέσεις του RUSKIN για την διατήρηση των μνημείων καθορίζεται αποφασιστικά από μια γενικότερη θεωρία του για την τέχνη. Πιστεύει ο ίδιος πως το έργο τέχνης και κατ᾽ επέκταση το μνημείο είναι ένα προϊόν που ανήκει μόνο στον δημιουργό του.

«Εμείς δεν έχουμε κανένα δικαίωμα ούτε να το αγγίζουμε, ούτε να το σώσουμε» λέγει. ῞Ετσι μπροστά στην φυσική φθορά του έργου τέχνης ο JOHN RUSKIN ουσιαστικά όχι μόνο θεωρεί εγκληματική οποιαδήποτε επέμβαση, μα πιστεύει ακόμα πως το μνημείο απο τά τον μέγιστο βαθμό αξίας του ακριβώς σ᾽ αυτή την φθορά. Η ποιο ακραία συνέπεια αυτής της εξαιρετικά ρομαντικής οπτικής είναι η θέση του πως στην σχεδίαση μιας αρχιτεκτονικής, ο εμπνευστής θα πρέπει να παίρνει υπ᾽ όψη την κατάσταση - από την φθορά του χρόνου - στην οποία θα βρίσκεται το έργο μετά από τέσσερις ή πέντε αιώνες. Ακριβώς αυτή η κατάσταση αποτελεί για τον RUSKIN την κορυφαία στιγμή της ομορφιάς του έργου.

Για αυτόν η σκέψη της συντήρησης ενός μνημείου αντιστοιχεί με την ιδέα να αναστήσεις ένα νεκρό. Ηθικά είναι ασέβεια η αποκατάσταση ενός μνημείου, ασέβεια προς τον δημιουργό, ασέβεια προς το ίδιο το έργο.

«Δεν έχουμε κανένα δικαίωμα να τα αγγίζουμε - γράφει - (τα μνημεία). Δεν είναι δικά μας. Αυτά ανήκουν κατά το ένα μέρος σ᾽ αυτούς που τα κατασκεύασαν και κατά το άλλο σ᾽ όλες της γενιές της ανθρωπότητας που θά ᾽ρθουν μετά από εμάς».

«(η διατήρηση) είναι από την αρχή ως το τέλος μια ντροπή» λέει ο RUSKIN, συνεχίζοντας αλλού:

«... το πρώτο αποτέλεσμα μιας διατήρησης είναι η εξαφάνιση του αρχαίου έργου τέχνης.. το δεύτερο είναι γενικά αυτό που παρουσιάζει την πιο αξιοθρήνητη και χυδαία αντιγραφή... εν πάσει περιπτώσει όσο φροντισμένη και αν είναι (η διατήρηση) είναι μια μίμηση».

Σήμερα ηχούν παράξενα τα λόγια του RUSKIN, έστω κ᾽ αν μπροστά στην «χυδαιότητα» ορισμένων σύγχρονων δήθεν αναστυλωτών θα μπορούσε να επικαλεστεί κανείς την εντελώς αρνητική θέση του ῞Αγγλου διανοούμενου. Για να καταλάβει όμως κανείς την θέση και το βαθύτερο νόημα των απόψεων του RUSKIN πρέπει να φέρει στο νου του το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώθηκαν οι πιο πάνω απόψεις. Είναι αλήθεια πως στην εποχή του πολύ αξιόλογα έργα τέχνης καταστράφηκαν και κακοποιήθηκαν από διάφορες επεμβάσεις «συντήρησης» ή «αναστύλωσης».

Μα η ολοκλήρωτική άρνηση του στο θέμα της διατήρησης δεν οφειλόταν μόνο σ᾽ αυτό. ῏Ηταν το αποτέλεσμα μιας βαθύτερα επεξεργασμένης αντίληψης που αρνιόταν βασικά τον νέο τρόπο ζωής στα πρώτα βήματα της βιομηχανοποιημένης κοινωνίας. Μπροστά στην αδυναμία να προτείνει υπαλλακτικές θέσεις για αλλαγές που να προβάλλονται στο μέλλον, ο RUSKIN επέλεξε τον ρομαντικό και σχεδόν ουτοπικό δρόμο που σε τελευταία ανάλυση ήταν η διανοητική επέκταση της μεγάλης του ευαισθησίας.

Είναι φανερό πως συγκρίνοντας τον RUSKIN με τον LE DUC βρισκόμαστε μπροστά σε δυο διαμετρικά αντίθετες προσωπικότητες που ίσως από πρώτη ματιά να φαίνονται εντελώς ασυμβίβαστες.... Δύο θέσεις που ενώ έχουν αφετηρία την ίδια προβληματική και τα ίδια κίνητρα - την αγάπη για τα μνημεία και το έργο τέχνης - τείνουν σε διαφορετικές θεωρήσεις.

Η μια ενεργητική, επεμβασιακή, η άλλη παθητική, αμυντική. Η πρώτη «απλώνει το χέρι» για να εξασφαλίσει την μακροβιωσιμότητα και την αποκατάσταση του μνημείου στα πλαίσια της νέας ιστορική πραγματικότητας, ή δεύτερη αρνείται να τα αγγίξει για να μην περιορίσει την αυθεντικότητα και το μεγαλείο τους.

Πάνω στις θέσεις αυτές, δύο σχεδόν γενιές αρχιτεκτόνων και ανθρώπων της τέχνης αντιπαρατάθηκαν θεωρητικά και πρακτικά, με έντονο τρόπο και σχεδόν με θρησκευτικό φανατισμό. Αν σ᾽ όλο τον 19ο αιώνα η σκέψη του LE DUC κυριάρχησε ουσιαστικά, πρέπει να αναγνωρίσει κανένας πως τα λόγια του RUSKIN άντεξαν περισσότερο στον χρόνο και πέρα από τον θάνατο του, έτσι που σήμερα να εμπνέουν πολλούς περιβαλλοντιστές τόσο με την ευρύτερη έννοια του όρου, όσο και στην εξειδικευμένη για το κτιστό περιβάλλον.

Η σύγχρονη θεωρία της διατήρησης περνώντας αναγκαστικά από τον δρόμο που χάραξε η σκέψη και το έργο του LE DUC και η κριτική του RUSKIN, αναγνωρίζει την τεράστια προσφορά τους και σωστά ταυτίζει την γέννηση της ιδέας της διατήρησης σαν επιστήμης με την εποχή τους και το έργο τους.

Το ακραίο και αντιθετικό των απόψεων τους ήταν ίσως αναγκαίο ιστορικά γιατί όχι μόνο εξέφραζε μια αντικειμενική κοινωνικοπολιτική αντίθεση, αλλά γιατί αποτέλεσε ταυτόχρονα και τη βάση της διαλεκτικής που βοήθησε στην συνέχεια την θεωρία της διατήρησης να αναπτυχθεί και ξεκαθαριστεί σαν επιστήμη.

Στις μέρες μας τα διλήμματα που μπαίνουν μπροστά στον συντηρητή - αναστυλωτή είναι πολυπλοκότατα και ασφαλώς δεν μπορούν να ξεπεραστούν με βάση τα όσα είπαν ή έκαναν οι LE DUC, RUSKIN. ῞Ομως είναι αδύνατη η απάντηση σε οποιοδήποτε ερώτημα αφορά την σύγχρονη προβληματική για την συντήρηση χωρίς την λεπτομερειακή γνώση τόσο των ιστορικών συνθηκών της εποχής εκείνης, όσο και των διαδικασιών που επέβαλαν στον ένα ή άλλο την μια ή την άλλη θέση.

Κάνοντας κτήμα μας αυτή την τεράστια εμπειρία είναι σίγουρο πως θα αποφύγουμε τουλάχιστο δραματικά λάθη στην δική μας προσπάθεια για προστασία και συντήρηση της μνημειακής και περιβαλλοντικής μας κληρονομιάς.

συνέχεια στο επόμενο για τον CAMILLO BOITO

(δευτερος μερος)

Ταξίδι στο χρόνο...

"Εξύμνεις της γλυκείας χώρας Κύπρου."

Κέβιν Άντρινς

Κώστας Χαραλαμπίδης.

Συνεχίζουμε με το «ταξίδι στο χρόνο» με το δέφτερο από μια σειρά αποσπάσματα ιστορικά γραφτά, και κείμενα ξένων περιηγητών οι οποίοι ταξίδεψαν στην Κύπρο, είδαν και έγραψαν γιαφτή, σε μια εποχή σταυροφοριών και συνασπισμών για την κυριαρχία των θαλασσών και των λαών της περιοχής. Η στρατηγική σπουδαιότητα της Κύπρου είναι από τότε αναμφισβήτητη. Το νησί ανήκει σε οποιονδήποτε έχει την κυριαρχία σαφτές τις θάλλασες... Δεν επιχειρούμε να γράψουμε Ιστορία, ούτε καμμιά φιλολογική έρευνα. Απλά με την καταγραφή και παράθεση των απόψεων κάποιων ανθρώπων, όχι τόσο άσχετων, κάνουμε νίξεις. Επιχειρούμε να μεταδώσουμε το κλίμα μέσα στο οποίο γίνονται τα πιο αποτρόπαια παζάρια και τελλαλίσματα της Κύπρου. Το κλίμα εκφυλισμού, καταπίεσης και αποσύνθεσης, των όπου γης κρατούντων τούτο το νησί. Κάτω από τις «ωραίες» και «γλαφυρές» περιγραφές των ξένων αφτών περιηγητών, ένας ιθαγενής λαός, λειώνει από τη γάγγραινα. Κάτω από τις γυαλιστερές μπότες και τις λαμπρές στολές των εβγενών, σέρνεται για αιώνες σκλάβος.

Σε κάθε εποχή, το θέμα είναι ένα και το αφτό: η οικονομική και στρατηγική σημασία της Κύπρου, για τις αφτοκρατορίες κάθε εποχής.

Μαζί με όλους τους ξένους, πάντοτε, και οι ντόπιοι, δικοί μας μεγάλοι χρονογράφοι, λόγιοι και Ιστορικοί: Σαν τον Νεόφυτο τον 'Εγκλειστο, Λεόντιο Μαχαιρά, Βουστρώνιο, Κυπριανό, κ.ά.

Κ.Χ.

john ruskin 1819-1900

1211, WILLIBRAND VON OLDENBURG

Υπάρχει ένας αρχιεπίσκοπος που έχει τρεις βοηθούς επισκόπους. Αυτοί είναι Λατίνοι. **Αλλά οι 'Ελληνες, που πάνω τους έχουν οι Λατίνοι** σ' ολόκληρη την χώρα **κυριαρχία**, έχουν δεκατρείς επισκόπους από τους οποίους ο ένας είναι αρχιεπίσκοπος. Υπακούουν όλοι στους Φράγκους και πληρώνουν φόρο υποτελείας σαν σκλάβοι. Οι 'Ελληνες και οι Αρμένιοι είναι πρωτόγονοι στους τρόπους, ντυμένοι πενιχρά, θυσιάζοντας όλα στις ηδονές. Αυτό εμείς θα το καταλογίζαμε στα **κρασιά** αυτού του νησιού, που **είναι τόσο πηχτά και πλούσια** που μερικές φορές **παρασκευάζονται ειδικά για να τρώγονται σαν μέλι, μαζί με ψωμί.**

Η Κόσσια (Λευκωσία) που βρίσκεται σχεδόν στη μέση μιας πεδιάδας, είναι η πρωτεύουσα του βασιλιά. Δεν έχει τείχη οχυρά. Μόλις τώρα χτίστηκε ένα ισχυρό κάστρο σ' αυτήν. 'Εχει κατοίκους αμέτρητους και είναι όλοι πολύ πλούσιοι.

Ανεβήκαμε **στο βουνό** που ονομάζεται του **Τιμίου Σταυρού** και είναι **πιο ψηλό απ' όλα τα βουνά της Κύπρου.** Στην κορυφή του είναι ένα μικρό μοναστήρι. Η ζωή των τροφίμων του, αν μου επιτρέψουν να το πω, δεν μοιάζει καθόλου με ζωή μοναχών. **Μέσα στο μοναστήρι είναιο ένα μικρό παρεκκλήσι,** όπου όπως λένε, χωρίς κανένα στήριγμα, αλλά δεν είναι εύκολο να το δη κανείς αυτό. Αυτός είναι ο τρόπος που στέκεται εκεί, και ο λόγος που υπάρχει εκεί είναι ότι: **Ο διάβολος βασάνιζε τους αποίκους και τους κατοίκους** με τέτοια μοχθηρία, που συνήθιζε να ξεθάβει την νύχτα τα σώματα των νεκρών που θάβονταν την ημέρα και να τους φέρνει πίσω στα σπίτια των φίλων τους. 'Ετσι που οι κάτοικοι δεν μπορούσαν να θάψουν τους νεκρούς τους. **Η Ελένη η μητέρα του Κωνσταντίνου που ήταν τότε βασιλιάς, τους λυπήθηκε** για τα βάσανά τους **και έβαλε εκεί αυτόν τον σταυρό** που τον **έφερε ολόκληρο από την Ιερουσαλήμ,** να στέκει επάνω **στο βουνό, όπως είναι τώρα.**

C. 1300, DANTE

Ο Ντάντε Αλιγκιέρι σε μια μυστικιστική περικοπή του «Παραδείσου», XIX 145-8, μιλώντας με το στόμα του Ρωμαϊκού αετού [που εδώ είναι το σύμβολο της δικαιοσύνης της Αυτοκρατορίας] βλέπει συγκεντρωμένες τις ψυχές εκείνων των βασιλιάδων της γης που ήταν δίκαιοι και μεγαλόψυχοι, **φαίνεται να λέει πως, σαν δείγμα της μέρας που η αδικία και η κακία θα κριθούν,** η **Λευκωσία** και η **Αμμόχωστος** ήδη τώρα **στενάζουν** από **λύπη** και **βράζουν** από **θυμό** για την **εγωϊστική φαυλότητα του Ερρίκου του Δευτέρου του Λουζινιάν [1285-1310]** που ήταν ένας αντάξιος κτηνώδης σύντροφος άλλων βάρβαρων βασιλιάδων.

E CREDER DE' CIASCUN CHE CIA, PER ARRA
DI QUESTO, NICOSIA E FAMAGUSTA
PER LA LOR BESTIA SI LAMENTI E GARRA,
CHE DAL FIANCO DELL'ALTRE NON SI SCOSTA.

«Και γι' αρραβώνα σ' όλα αυτά που λέω
Η Φαμαγκούστα κλαιν και η Λευκωσία
Για το άνομο θεριό τους, και μουγκρίζουν
που απ' τ' άλλα τα θεριά δεν
ξεμακραίνει».

(Μετάφρ. Καζαντζάκη)

1355, JACOBUS DE VERONA ΙΑΚΩΒΟΣ ΤΗΣ ΒΕΡΟΝΑΣ

Την ίδια **ώρα** που **έμπαινα στο λιμάνι (της Φαμαγκούστας)** κάμποσα μεγάλα **πλοία και γαλέρες** και **ψαρακαΐκα ήρθαν από την Αρμενία,** από την πόλη του **Λογγάζο, γεμάτα από γέρους, παιδιά, γυναίκες, ορφανά,** και φύλακες **περισσότερους από 1,500 τον αριθμό,** που **έφευγαν από την Αρμενία γιατί ο Σουλτάνος είχε στείλει στρατιές φοβερές κι' αμέτρητες,** για **να την καταστρέψουν, και έκαψαν όλην αυτή την πεδιάδα** και **πήραν αιχμαλώτους, περισσότερα από δώδεκα χιλιάδες άτομα, εκτός απ' αυτούς που έσφαξαν με τα ξίφη τους,** και άρχισαν την πλήρη καταστροφή, όπως **έμαθα από Βενετσιάνους εμπόρους** που ήταν εκεί, **την ημέρα της Αναλήψεως που ήταν στις 25 Μαΐου.** Ω μεγάλε Θεέ. 'Ηταν στ' αλήθεια **λυπηρό** να **βλέπεις** όλο αυτό το πλήθος στην **πλατεία της Φαμαγκούστας, παιδιά που κλαίγανε και βογκούσαν** στην **αγκαλιά των μανάδων τους,** γέ-

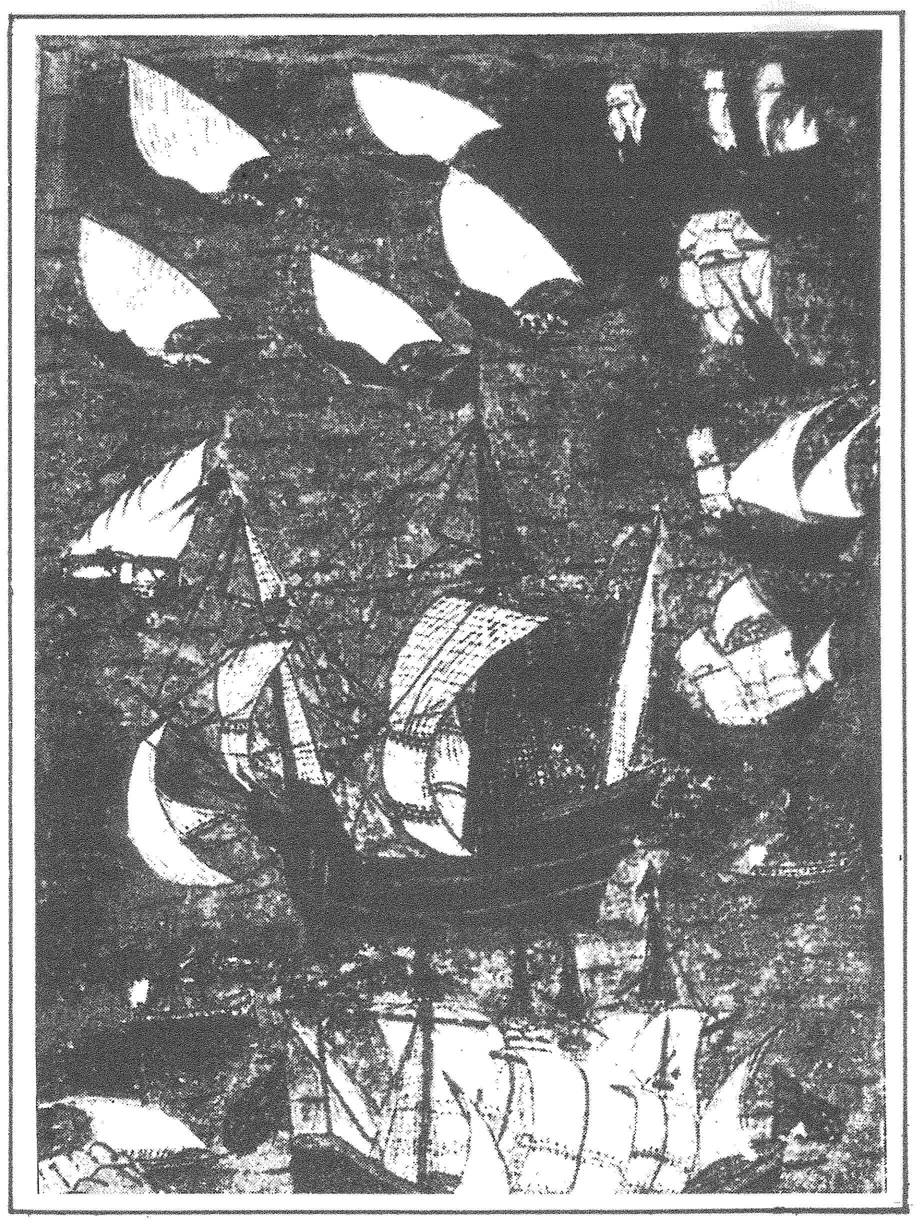

ρους, και **σκυλιά**, μισοπεθαμένα **απ' την πείνα, που ούρλιαζαν.** Ακούστε το, εσείς Χριστιανοί που ζείτε στις δικές σας πόλεις και στα δικά σας σπίτια, τρώγοντας και πίνοντας, μεγαλωμένοι στην πολυτέλεια.
Σ' αυτό το νησί **κάνει τόση ζέστη που το καλοκαίρι** είναι δύσκολο να ζήσει κανείς, **και κανένας δεν βγαίνει από το σπίτι του,** παρά **μόνο τη νύχτα, και το πρωϊ ως την τρίτη ώρα,** και από την ώρα του εσπερινού και μετά. **Σχεδόν πέθανα απ' αυτή τη ζέστη.**

C. 1340, LUDOLF VON SUCHEN

... **Ένα νησί,** το πιο εκλεκτό και εύφορο, το πιο φημισμένο και πλούσιο **που ξεπερνάει όλα τα νησιά στις θάλασσες και ξεχειλίζει από όλα τα αγαθά, ... πιο παραγωγικό από κάθε άλλη γη.**
Η Φαμαγκούστα (η Αμμόχωστος) είναι η πλουσιώτερη από όλες **τις πόλεις** και οι πολίτες της οι πλουσιώτεροι άνθρωποι. Κάποτε ένας Κύπριος **πάντρεψε την κόρη του** και τα **κοσμήματα του καλύμματος του κεφαλιού της** εκτιμήθηκαν από τους Γάλλους ιππότες που ήρθαν μαζί μας σαν πιο **πολύτιμα απ' όλα τα κοσμήματα της βασίλλισας της Γαλλίας.** Κάποιος έμπορος αυτής της πόλης πούλησε στον Σουλτάνο μια χρυσή βασιλική σφαίρα με τέσσερις πολύτιμες πέτρες πάνω της, ένα ρουμπίνι, ένα σμαράγδι, ένα ζαφείρι κι' ένα μαργαριτάρι για εξήντα χιλιάδες φλορίνια. Αργότερα θέλησε να πάρει πίσω αυτή τη σφαίρα δίνοντας εκατό χιλιάδες φλορίνια, αλλά του την αρνήθηκαν. Ο Κοντόσταβλος της Ιερουσαλήμ είχε τέσσερα μαργαριτάρια που φορούσε η γυναίκα του πάνω σε μια πόρπη, και, σε κάθε ευκαιρία, το υποθήκευε για τρεις χιλιάδες φλορίνια. Σ' ένα μαγαζί αυτής της πόλης υπάρχει ξύλο αλόης, περισσότερο από πέντε φορτώματα κάρων. Δεν λέω τίποτα για **βότανα,** γιατί **είναι πιο κοινά εκεί απ' ότι είναι το ψωμί σ' εμάς και πουλιούνται το ίδιο εύκολα.** Αλλά εκείνα για τα οποία **δεν τολμάω να μιλήσω** είναι τα **πολύτιμα πετράδια τους και τα χρυσοποίκιλτα υφάσματα** και τα άλλα **πλούτη τους, γιατί είναι κάτι πρωτάκουστο και απίστευτο.** Σ' αυτή την πόλη μένουν πάρα πολλές **πλούσιες εταίρες,** μερικές απ' τις οποίες έχουν περιουσία περισσότερη από 100 χιλιάδες φλορίνια. Ούτε τολμάω να μιλήσω για τα πλούτη τους.

Στην Νικοσία (Λευκωσία) ο βασιλιάς της Κύπρου και όλοι οι Επίσκοποι και ιεράρχες του βασιλείου του, οι **πρίγκηπες** και οι **ευγενείς,** οι **βαρώνοι και οι ιππότες,** έχουν σα **κύρια απασχόληση καθημερινές κονταρομαχίες και ιππικούς αγώνες και ιδίως το κυνήγι.** Ζουν στην Κύπρο **άγρια κριάρια** που δεν υπάρχουν σ' άλλο μέρος του κόσμου, **αλλά πιάνονται μόνο με λεοπαρδάλεις, δεν πιάνονται με κάνεναν άλλο τρόπο. Και στην Κύπρο, οι πρίγκηπες, οι ευγενείς, οι βαρώνοι και οι ιππότες είναι οι πλουσιώτεροι του κόσμου.** Ένας που **έχει εισόδημα τρεις χιλιάδες φλορίνια εκεί, δεν κάνει εντύπωση περισσότερο από το αν είχε εισόδημα τρία μάρκα (εδώ).** Αλλά τα ξοδεύουν όλα στο κυνήγι. Ήξερα κάποιον **κόμη της Γιάφας** - τον Ούγκο του Ιμπελίν, κόμητα της Γιάφας και του Ασκαλόν - που **είχε περισσότερα από πεντακόσια κυνηγετικά σκυλιά,** και **κάθε δύο απ' αυτά είχαν τον υπηρέτη τους** για να τα φυλάει, να τους **κάνει το μπάνιο τους και να περιποιείται το τρίχωμά τους,** γιατί **έτσι φροντίζουν τα σκυλιά εκεί.** Ένας άλλος ευγενής έχει δέκα ή έντεκα εκπαιδευτές γερακιών με ειδική πληρωμή και επιδόματα. Ήξερα αρκετούς ευγενείς και ιππότες στην Κύπρο που διατηρούσαν και έτρεφαν διακόσιους οπλοφόρους με λιγώτερα έξοδα απ' ότι έδιναν για τους κυνηγούς και τους γερακάρηδές τους. Γιατί όταν πάνε στο κυνήγι, μένουν μερικές φορές ένα ολόκληρο μήνα στις σκηνές τους μέσα στα δάση και τα βουνά, περιπλανιούνται από μέρος σε μέρος, κυνηγώντας με τα σκυλιά και τα γεράκια τους, και κοιμούνται στις σκηνές τους μέσα στα χωράφια και τα δάση, μεταφέροντας όλα τα φαγητά τους και τα άλλα τους εφόδια με καμήλες και άλλα φορτηγά ζώα. **Πρέπει να ξέρετε πως στην Κύπρο όλοι οι πρίγκηπες, οι ευγενείς, οι βαρώνοι και οι ιππότες, είναι οι αρχοντικότεροι, οι καλύτεροι και οι πλουσιώτεροι του κόσμου. Ζουν εκεί τώρα με τα παιδιά τους, ενώ άλλοτε έμεναν στην Συρία** και την εκλεκτή πόλη του Άκον, **αλλά όταν** αυτό το μέρος και η **πόλη πάρθηκαν (από τους Σαρακηνούς), έφυγαν για την Κύπρο και εκεί έμειναν ως σήμερα.**
Ακόμα εκεί είναι πολύ πλούσιοι έμποροι, κάτι για το οποίο δεν πρέπει να απορεί κανείς, γιατί **η Κύπρος είναι η πιο μακρυνή από τις Χριστιανικές χώρες,** κι' έτσι **όλα τα πλοία** κι' όλες **οι πραμάτειες,** ότι κι' αν είναι κι' απ' **όποιο σημείο της θάλασσας κι' αν έρχονται, είναι απαραίτητο να έλθουν πρώτα στην Κύπρο,** με κανένανα τρόπο δεν την προσπερνάνε, και οι **προσκυνητές απ' όλες τις χώρες, που ταξιδεύουν στις άλλες χώρες πέρα απ' την θάλασσα πρέπει να αρμενίσουν στην Κύπρο. Και κάθε μέρα από την ανατολή ως την δύση του ήλιου ακούγονται εκεί φήμες και νέα διάφορα. Και οι γλώσσες κάθε εθνικότητας που υπάρχει κάτω απ' τον ήλιο, μιλιούνται, ακούγονται και διαβάζονται εκεί, όλες μάλιστα διδάσκονται σε ειδικά σχολεία.** Στις μέρες μου, πολλοί **ευγενείς, βαρώνοι και ιππότες** ήρθαν **εκεί από την Γερμανία.**
Οι ακτές της Τουρκίας πληρώνουν φόρο υποτελείας στον βασιλιά της Κύπρου.

η εκκλησία του τρυπιωτη

Τα όμορφα σπίτια της παλιάς Λευκωσίας το ένα μετά το άλλο γκρεμίζονται είτε από τους ιδιοκτήτες τους που όλο και βρίσκουν κάποιο παραθυράκι για να ξεφύγουν απ' το νόμο, είτε γκρεμίζονται από την φθορά του χρόνου που συνειδητά αφήνονται έτσι, με κίνδυνο όλο και κάτι να γκρεμιστή πάνω στο κεφάλι σου αν το έχεις συνήθεια να περπατάς πεζός. Τα καφενεία γίνονται μπαρ, οι πλατείες και οι κήποι χώροι στάθμευσεις αυτοκινήτων, τα παλιά αρχοντικά ψυχρές απρόσωπες πολυκατοικίες. Η παλιά Λευκωσία βαδίζει σ' ένα μέλλον χωρίς παρελθόν, όπου απλώς μερικά σημάδια θα μας θυμίζουν ότι κάποτε σ' αυτό το χώρο εζήσαν κι εδημιούργησαν κι' άλλοι άνθρωποι εκτός από εμάς.

Ένα απ' αυτά τα σημάδια θα είναι και η Εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ ή όπως αλλοιώς λέγεται Τρυπιώτης. Λέγεται ότι η εκκλησία κτίστηκε από τον 13ον αιώνα και ανακαινίσθη το 1695 όπως αναφέρει και μια μαρμάρινη ανάγλυφη επιγραφή η οποία βρίσκεται πάνω από την πόρτα της νοτίου εισόδου.

Το όνομα Τρυπιώτης η εκκλησία το πήρε από μια παράδοση που λέγεται ότι στην Φρυγία της Μ.Ασίας, οι Έλληνες ειδολολάτρες προσπάθησαν να ενώσουν δύο ποτάμια για να πνίξουν την εκκλησία και το μοναστήρι του Ταξιάρχη το οποίο βρισκόταν ανάμεσα τους. Τότε ο Αρχάγγελος όρμησε έξω, κτύπησε με το κοντάρι του το βράχο ανοίγοντας μια τεράστια τρύπα η οποία ρούφηξε τα νερά κι' έτσι σώθηκε η Εκκλησία. Το πως η παράδοση αυτή έφθασε στην Κύπρο μας είναι άγνωστο.

Η αρχιτεκτονική της εκκλησίας είναι Τρίκλιτη βασιλική μετά τρούλλου. Αυτό όμως που σου προκαλεί εντύπωση είναι οι ορθογώνοι λίθοι πουρόπετρας οι οποίοι καθώς ανεβαίνουν προς τα πάνω μικραίνουν έτσι που στον κεντρικό θόλο καθώς στροβιλίζονται κυκλικά έχεις την αίσθηση ότι χάνονται προς τα πάνω.

Ο λιγοστός φωτισμός που μπαίνει από τα λίγα παράθυρα της εκκλησίας δημιουργεί μια ατμόσφαιρα μυσταγωγίας που σε μεταφέρει σ' άλλες εποχές, δύσκολες για τους Χριστιανούς.

Το ψηλό χρυσοποίκιλτο εικονοστάσι της εκκλησίας το οποίο φιλοξενεί μία σειρά από μεγάλες εικόνες και δυο σειρές από μικρές, καθώς και ο αρχιεπισκοπικός θρόνος έχουν έντονα στοιχεία Μπαρόκ και είναι από τα πιο ενδιαφέροντα αυτής της τεχνοτροποίας, που έχουμε στην Κύπρο. Κάποιες προεκτάσεις που του είχαν γίνει, δεν έχουν και πολλή σχέση με το αρχικό. Ξυλόγλυπτος με λαϊκά στοιχεία είναι και ο γυναικωνίτης ο οποίος έγινε όταν ανακαινίστηκε η εκκλησία.

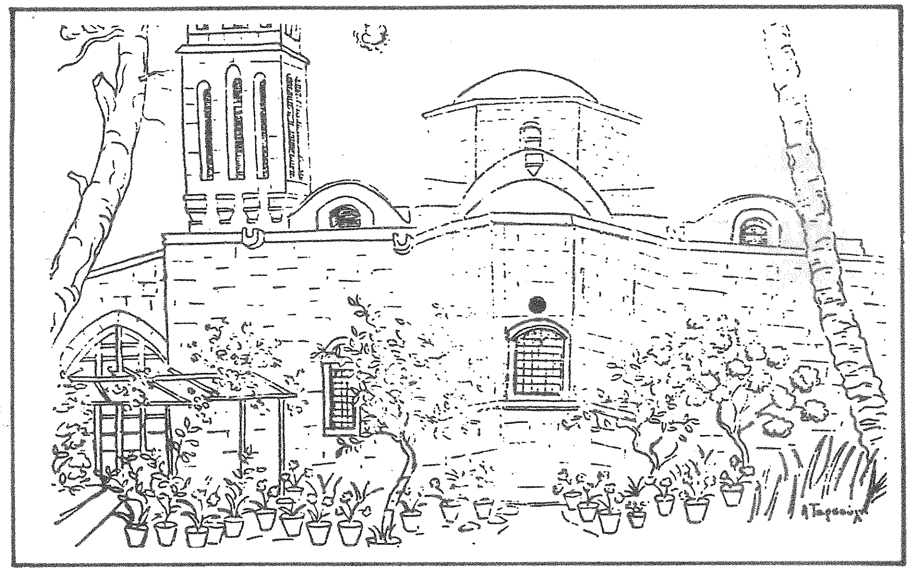

Από τις εικόνες που βρίσκονται πάνω στο εικονοστάσι οι πιο ενδιαφέρουσες είναι η εικόνα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ με ανορθόγραφη υπογραφή και της Παναγίας Γαλακτοτροφούσας οι οποίες κατατάσσονται στην μεταβυζαντινή περίοδο. Ενδιαφέρουσα επίσης είναι και η εικόνα με την Αγία Οικογένεια με στοιχεία καθαρά αναγεννησιακά ενώ οι υπόλοιπες εικόνες είναι νεώτερες.

Πάνω από τις πόρτες της εκκλησίας είναι τοποθετημένα μικρά κομμάτια από μεσαιωνικά ανάγλυφα, μεταφερμένα όπως φαίνεται από φράγκικα κτίσματα. Απ' αυτά το σημαντικότερο είναι πάνω από την νότια είσοδο του ναού το οποίο παριστάνει στο κέντρο ένα μισό άνθρωπο που τα χέρια του καταλήγουν σ' ένα πλεγματικό σχέδιο έχοντας δεξιά του και αριστερά του δυο μεγάλα ανθρωπόμορφα λιοντάρια.

Ο νάρθηκας της εκκλησίας ο οποίος είναι τριγυρισμένος με τζάμια βρίσκεται στην νότια πλευρά της εκκλησίας αντί στην δυτική και τούτο επειδή η εκκλησία προεκτάθηκε προς τα πίσω μέχρι το δρόμο έτσι που ο μόνος δυνατός χώρος για νάρθηκα παρέμεινε στην πλάγια πλευρά. Το καμπαναριό της εκκλησίας άλλοτε επιβλητικό και πανήψηλο, τώρα πνίγεται από τις γύρω πολυκατοικίες που φρόντισαν να κρατούν γενικά ολόκληρο τον ναό σε μόνιμη ασφυξία. Ένας ωραιότατος κήπος καθώς λένε στην ανατολική πλευρά καταστράφηκε για να γίνη χώρος σταθμεύσεως αυτοκινήτων. Ότι παρέμεινε είναι τρία πεύκα για να μας υπενθυμίζουν ίσως ότι έχουν κι' αυτά δικαίωμα στη ζωή.

Κατά τα άλλα η ζωή συνεχίζεται κανονικά. Αφήνοντας πίσω σου την εκκλησία λίγα βήματα πιο πέρα βρίσκεσαι στην Ονασαγόρου που αυτόματα σε μεταφέρει σ' ένα άλλο κόσμο παρασύροντάς σε μέσα από την κοσμοπλημμύρα και τις φωτεινές βιτρίνες να τον ακολουθήσης

Γ. Κεπόλας

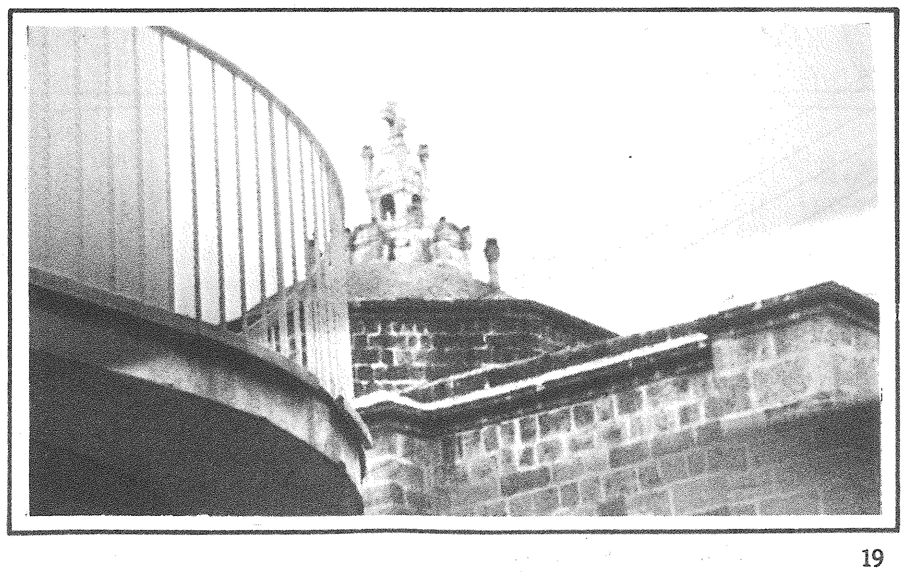

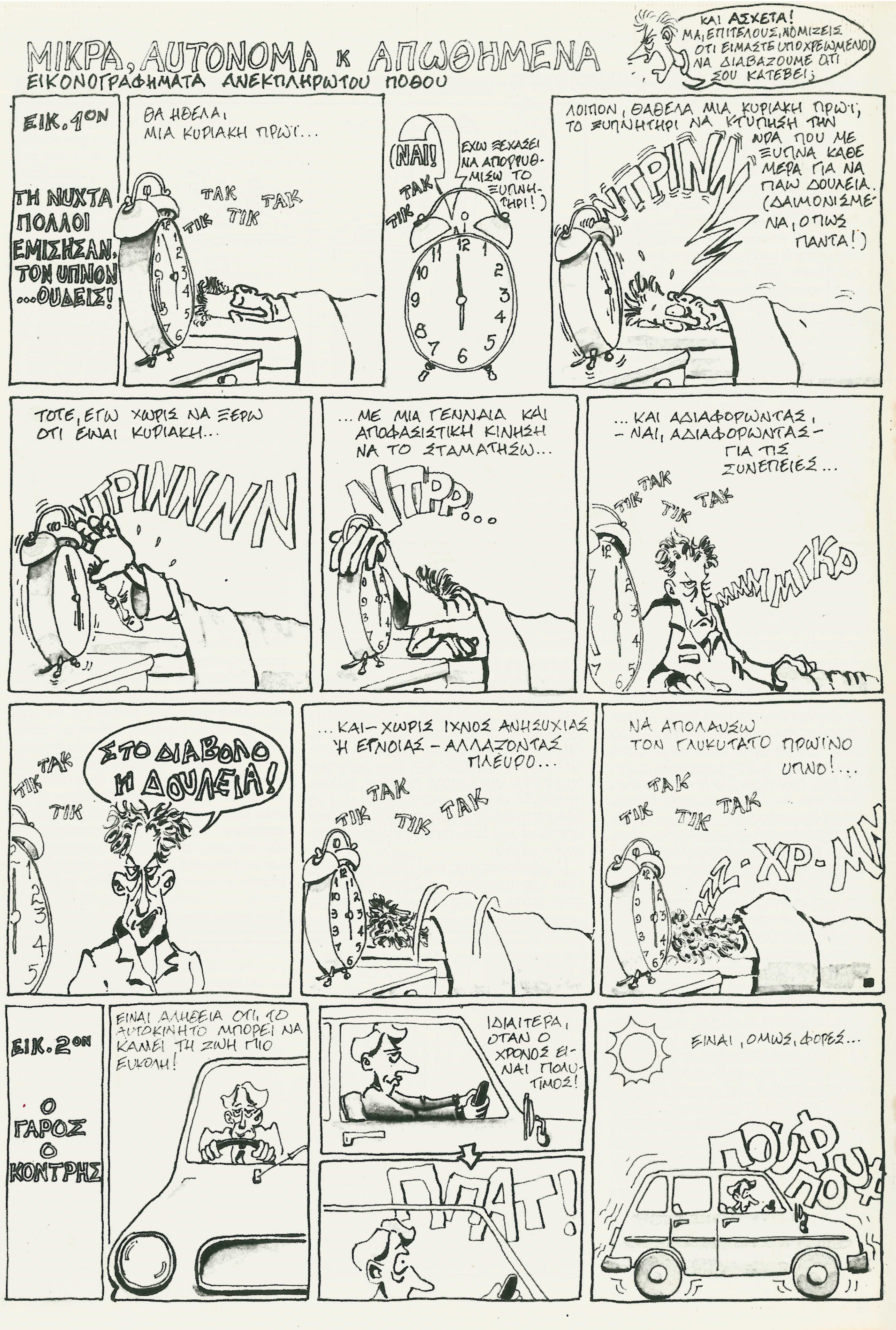
ΜΙΚΡΑ, ΑΥΤΟΝΟΜΑ κ ΑΠΩΘΗΜΕΝΑ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΑΝΕΚΠΛΗΡΩΤΟΥ ΠΟΘΟΥ
ΚΑΙ ΑΣΧΕΤΑ! ΜΑ, ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ, ΝΟΜΙΖΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΥΠΟΧΡΕΩΜΕΝΟΙ ΝΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ ΟΤΙ ΣΟΥ ΚΑΤΕΒΕΙ;
ΕΙΚ. 1ον
ΤΗ ΝΥΧΤΑ ΠΟΛΛΟΙ ΕΜΙΣΗΣΑΝ, ΤΟΝ ΥΠΝΟΝ ...ΟΥΔΕΙΣ!
ΘΑ ΗΘΕΛΑ, ΜΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΩΪ...
ΤΙΚ ΤΑΚ ΤΙΚ ΤΑΚ
(ΝΑΙ!)
ΕΧΩ ΞΕΧΑΣΕΙ ΝΑ ΑΠΟΡΥΘΜΙΣΩ ΤΟ ΞΥΠΝΗΤΗΡΙ!)
ΤΙΚ ΤΑΚ
ΛΟΙΠΟΝ, ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΜΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΩΪ, ΤΟ ΞΥΠΝΗΤΗΡΙ ΝΑ ΚΤΥΠΗΣΗ ΤΗΝ ΩΡΑ ΠΟΥ ΜΕ ΞΥΠΝΑ ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΩ ΔΟΥΛΕΙΑ. (ΔΑΙΜΟΝΙΣΜΕΝΑ, ΟΠΩΣ ΠΑΝΤΑ!)
ΝΤΡΙΝ
ΤΟΤΕ, ΕΓΩ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΞΕΡΩ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΥΡΙΑΚΗ...
ΝΤΡΙΝΝΝΝΝΝ
...ΜΕ ΜΙΑ ΓΕΝΝΑΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΝΑ ΤΟ ΣΤΑΜΑΤΗΣΩ...
ΝΤΡΡ...
...ΚΑΙ ΑΔΙΑΦΟΡΩΝΤΑΣ, - ΝΑΙ, ΑΔΙΑΦΟΡΩΝΤΑΣ - ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ...
ΤΙΚ ΤΑΚ ΤΙΚ ΤΑΚ
ΤΙΚ ΤΑΚ ΤΙΚ
ΣΤΟ ΔΙΑΒΟΛΟ Η ΔΟΥΛΕΙΑ!
...ΚΑΙ - ΧΩΡΙΣ ΙΧΝΟΣ ΑΝΗΣΥΧΙΑΣ Ή ΕΓΝΟΙΑΣ - ΑΛΛΑΖΟΝΤΑΣ ΠΛΕΥΡΟ...
ΤΙΚ ΤΑΚ ΤΙΚ ΤΑΚ
ΝΑ ΑΠΟΛΑΥΣΩ ΤΟΝ ΓΛΥΚΥΤΑΤΟ ΠΡΩΪΝΟ ΥΠΝΟ!...
ΤΙΚ ΤΑΚ ΤΙΚ ΤΑΚ
ΖΖΖ - ΧΡ - ΜΜ
ΕΙΚ. 2ον
Ο ΓΑΡΟΣ Ο ΚΟΝΤΡΗΣ
ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ ΟΤΙ ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΤΗ ΖΩΗ ΠΙΟ ΕΥΚΟΛΗ!
ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ, ΟΤΑΝ Ο ΧΡΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥΤΙΜΟΣ!
ΠΑΤ!
ΕΙΝΑΙ, ΟΜΩΣ, ΦΟΡΕΣ...
ΠΟΥΦ ΠΟΥΦ

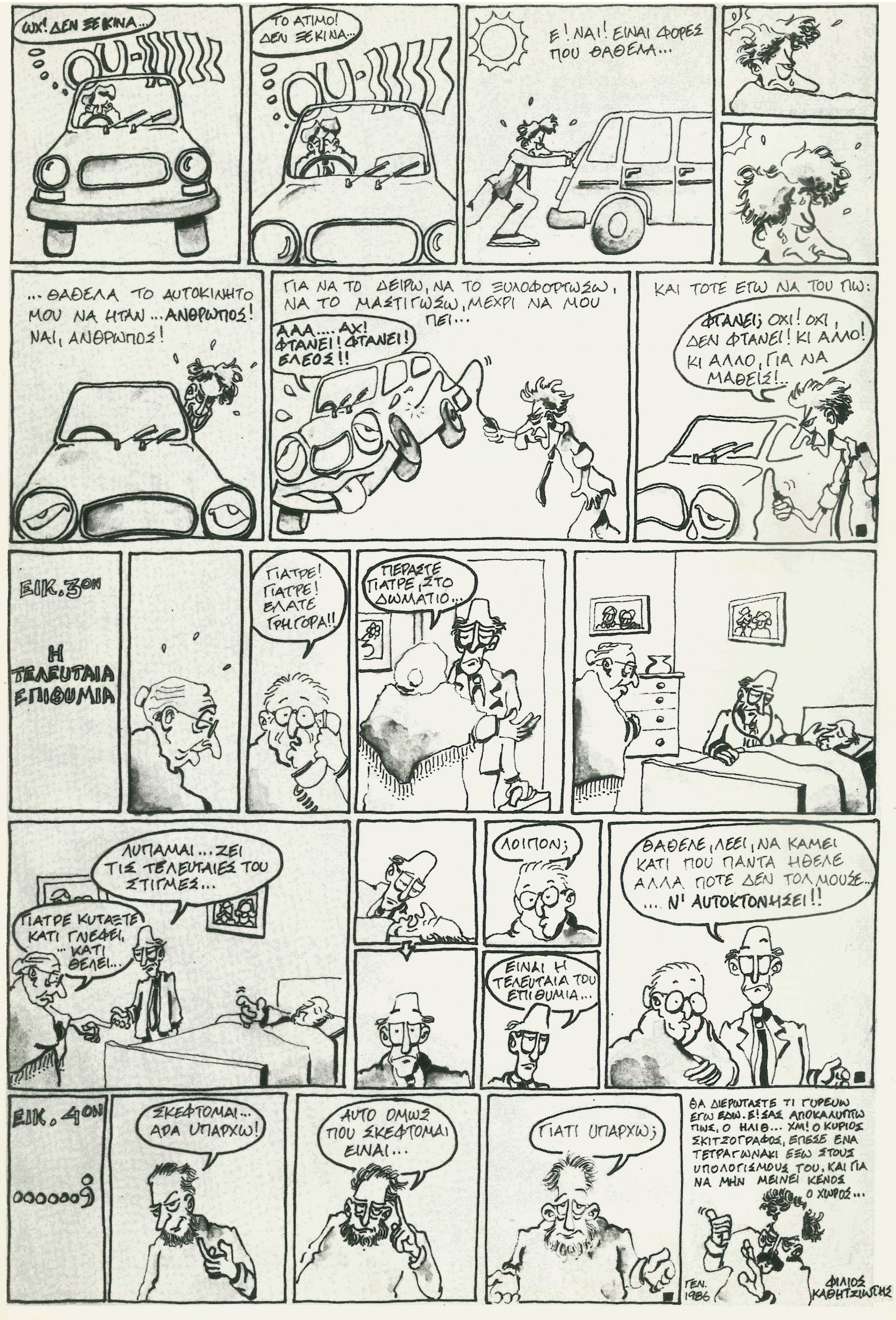
ΩΧ! ΔΕΝ ΞΕΚΙΝΑ...
ΤΟ ΑΤΙΜΟ! ΔΕΝ ΞΕΚΙΝΑ...
Ε! ΝΑΙ! ΕΙΝΑΙ ΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΗΘΕΛΑ...
...ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΜΟΥ ΝΑ ΗΤΑΝ ...ΑΝΘΡΩΠΟΣ! ΝΑΙ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ!
ΓΙΑ ΝΑ ΤΟ ΔΕΙΡΩ, ΝΑ ΤΟ ΞΥΛΟΦΟΡΤΩΣΩ, ΝΑ ΤΟ ΜΑΣΤΙΓΩΣΩ, ΜΕΧΡΙ ΝΑ ΜΟΥ ΠΕΙ...
ΑΑΑ.... ΑΧ! ΦΤΑΝΕΙ! ΦΤΑΝΕΙ! ΕΛΕΟΣ!!
ΚΑΙ ΤΟΤΕ ΕΓΩ ΝΑ ΤΟΥ ΠΩ:
ΦΤΑΝΕΙ; ΟΧΙ! ΟΧΙ, ΔΕΝ ΦΤΑΝΕΙ! ΚΙ ΑΛΛΟ! ΚΙ ΑΛΛΟ, ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΕΙ!..
ΕΙΚ. 3ον
Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΠΙΘΥΜΙΑ
ΓΙΑΤΡΕ! ΓΙΑΤΡΕ! ΕΛΑΤΕ ΓΡΗΓΟΡΑ!!
ΠΕΡΑΣΤΕ ΓΙΑΤΡΕ, ΣΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ...
ΛΥΠΑΜΑΙ...ΖΕΙ ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΤΟΥ ΣΤΙΓΜΕΣ...
ΓΙΑΤΡΕ ΚΥΤΑΞΤΕ ΚΑΤΙ ΓΛΕΦΕΙ, ...ΚΑΤΙ ΘΕΛΕΙ...
ΛΟΙΠΟΝ;
ΕΙΝΑΙ Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΘΥΜΙΑ...
ΘΑ ΗΘΕΛΕ, ΛΕΕΙ, ΝΑ ΚΑΜΕΙ ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΠΑΝΤΑ ΗΘΕΛΕ ΑΛΛΑ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΤΟΛΜΟΥΣΕ... ....Ν' ΑΥΤΟΚΤΟΝΗΣΕΙ!!
ΕΙΚ. 4ον
ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ... ΑΡΑ ΥΠΑΡΧΩ!
ΑΥΤΟ ΟΜΩΣ ΠΟΥ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΕΙΝΑΙ...
ΓΙΑΤΙ ΥΠΑΡΧΩ;
ΘΑ ΔΙΕΡΩΤΑΣΤΕ ΤΙ ΓΥΡΕΥΩ ΕΓΩ ΕΔΩ. Ε! ΣΑΣ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΩ ΠΩΣ, Ο ΗΛΙΘ... ΧΜ! Ο ΚΥΡΙΟΣ ΣΚΙΤΣΟΓΡΑΦΟΣ, ΕΠΕΣΕ ΕΝΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΑΚΙ ΕΞΩ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥΣ ΤΟΥ, ΚΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΜΕΙΝΕΙ ΚΕΝΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ...
ΓΕΝ. 1986

«γιωργης χειμαριδης» ο εργατης-ποιητης

του κωστα χαραλαμπιδη

Στα πλαίσια του «Κάθε Τρίτη και Θέμα», το Καφεθέατρο ΕΝΑΛΛΑΞ, παρουσίασε την περασμένη Τρίτη, 14/1/86, στις 9.30 το βράδυ, τον 73χρονο Εργάτη-Ποιητή Γιώργη Χειμαρίδη. Την παρουσίαση έκανε ο Κώστας Χαραλαμπίσης, ο οποίος απάγγειλε επίσης ανθολογημένη ποίηση του υπερήλικα ποιητή. Στο τέλος της εκδήλωσης ο ίδιος ο Γιώρηης Χειμαρίδης, μίλησε στο ακροατήριο του με στίχους-τσαττίσματα, τραγούδια και απάντησε σε σειρά ερωτήσεων. Πιο κάτω παραθέτουμε την όλη εκδήλωση.

«Ακου λοιπόν:
Είτε φταις είτε όχι
Σαν δεν μπορείς άλλο να παλαίψεις
θα πεθάνεις».

Μ' αφτούς τους στίχους ο μεγάλος Μπρέχτ, κωδικοποιεί μ' έναν τρόπο μοναδικό, την ανθρώπινη μοίρα, σ' ένα χρόνο ρεφστό και ζωντανό, σκληρό και αδίστακτο.

Στο πρόσωπο του Εργάτη-Ποιητή Γιώργη Χειμαρίδη, θάλεγα ότι είναι αποτυπωμένοι βαθειά κι ολοκάθαρα οι πιο πάνω στίχοι.

Ένας σύγχρονος Σίσυφος ή Προμηθέας, ξεκινά τη ζωή του με μια εξ' υπαρχής, συνείδηση-τάφτιση, εφθύνης έργου και αποστολής.

Ο χαρακτηρισμός που κουβαλεί, τίτλος τιμής θάλεγα, του εργάτη-ποιητή, «δεν είναι μόνο το αποτέλεσμα των αντικειμενικών συνθηκών μέσα στις οποίες πάλαιψε ο άνθρωπος Χειμαρίδης, σαν εργάτης, αλλά και το στίγμα που φέρνει από τη φύτρα του, από τις πρώτες ώρες της ζωής του.

Γεννήθηκε στη Λεμεσό, τον Αύγουστο του 1912, και κατέληξε στο Στρόβολο. Γόνος ποιητάρικης οικογένειας, από τις πιο γνωστές και σημαντικές την εποχή εκείνη, άδραξε κι αφτός την ποιητική σκυτάλη και την έκανε όπλο στα χέρια των καταπονεμένων και περηφρονημένων της ζωής!

«Είμαστε μεις οι Νέοι Ανθρώποι
που δεν μας κυβερνούν οι τόποι
κι οι κούφιοι χρόνοι την καρδιά».

Ο ποιητής έζησε τη ζωή του μέσα στη στέρηση, τη φτώχεια, την πίκρα και τον πόνο, ιδιαίτερα στο χρόνια της ανεργίας, του 1933-36. Αν και τελειωμένος δάσκαλος, 1933, ακολούθησε εξ' ανάγκης το επάγγελμα του εργάτη. Την εποχή που αποφοίτησε από το Παγκύπριο Διδασκαλείο, η αποικιακή κυβέρνηση, θέσπισε νόμο με τον οποίο υποχρεώνονταν οι μέλλοντες δασκάλοι, ακόμα κι αφτοί που υπηρετούσαν ήδη, να περάσουν πρώτα εξετάσεις, τα αγγλικά (Ordinary και Distinction) και μετά να ασκήσουν το επάγγελμα. Η άρνηση του Γιώργη Χειμαρίδη, να υποταχτεί στις απαιτήσεις της αποικιακής γραφειοκρατίας άλλαξαν τα σχέδια του. Έγινε εργάτης. Χαρακτηριστική είναι η κυνική δήλωση που έκαμε ο τότε Εγγλέζος διευθυντής του Υπουργίου Παιδείας:

«Τόσο μίσος είχαν οι Έλληνες για την αγγλική διοίκηση που προτίμησαν μερικοί να γίνουν μεταλλωρύχοι παρά δάσκαλοι».

Γίνετε εργάτης λοιπόν. Και υπηρετεί με πάθος και με αγωνιστικότητα πρωτοφανέρωτη τα δίκαια της εργατιάς. Τάσσεται ενάντια στην κοινωνική αδικία, στρατέβει τους στίχους του γεμάτους οργή και αγανάκτηση για την επικράτηση της ηθικής τάξης και καφτηριάζει τους βολεμένους αστούς αλλά και την ορθοδοξία και απολυταρχική γραφειοκρατία του κόμματος που στέκονται απαθείς μπροστά στα καφτά προβλήματα των καιρών. Πλήρης συνείδηση υπερασπίζεται τον άνθρωπο και την αξιοπρέπεια του ανθρώπου.

«Φάτσες ανέκφραστες, φάτσες
χορτάτες
φάτσες στερεότυπες, φάτσες χαρτένιες
Εκεί στο δρόμο τον κεντρικό
μεσ' τη «μοντέρνα» τους τη «φωλιά»
τους
μακάρια ολύμπια ξαπλωμένοι
πα στις «μοντέρνες» τους τις σαιζ-λογκ
Έτσι σαν πόρνες-πόρνες συντρόφοι-
πόρνες που αδιάφορα, και χορτάτα
ακαρτερούνε τον «εκλεχτόν».

* * *

«Στην βρωμερή την πυρωμένη
άσφαλτο,
σε πόλης επαρχιακής τις στράτες,
στην κόλαση την αυγουστιάτικη,
αμίλητα μοχτούνε οι εργάτες...
Κι αμέριμνο τ' αφεντικό, παχύδερμο,
πότε τραγουδάει και πότε βρίζει, ...
Κι η δεσποινίς τ' αντικρυνού
νεόχτιστου
μεγάρου, για το... «έπαθλον»...
ερίζει...
Θέλω να πω... πιανίζει κ.. πολύτιμη
και τραγουδάει Λιστ, είτε και
Στράους...
Υπέροχα! Έτσι χτικιάζουνε οι
«άξεστοι»
«τη συνοδεία μουσικής».... σα
«μίκυ-μάους»....

Ο εργάτης-ποιητής του μόχθου Γιώργης Χειμαρίδης, δεν είναι ο «διανοούμενος» που πίσω από ένα γραφείο ή μια καλοστημένη δουλειά ή βόλεμα, γράφει ποίηση ή διαλογίζεται ή εμπνέεται από τη μούσα για χάρη της έμπνεφσης και του οίστρου. Ο Γιώργης Χειμαρίδης έχει για μούσα του την πίκρα του να είσαι καταπιεσμένος και καταφρονεμένος. Υπερασπίζεται όμως με συνέπεια και πεποίθηση αφτή του τη στάση. Το όραμα του είναι όραμα για μια καλύτερη ζωή για έναν κόσμο χωρίς τάξεις και κοινωνική αδικία.

Άρχισε να δημοσιέβει το 1937 ποιήματα στις εφημερίδες της εποχής. Το 1952 φυλακίστηκε από την αποικιακή κυβέρνηση, για συμμετοχή του σε διαδήλωση διαμαρτυρίας για την εχτέλεση του λαϊκού αγωνιστή Νίκου Μπελογιάννη στην Ελλάδα. Ως τώρα έχει εκδόσει 12 ποιητικές συλλογές. Η τελεφταία είναι έκδοση του 1944. Από το 1944 δεν έχει εκδόσει κανένα βιβλίο, και οι λόγοι είναι καθαρά οικονομικοί. Αντίξοες οι οικονομικές συνθήκες, πάλη για το ψωμί της κάθε μέρας, παραμερισμός και αποσιώπηση του από τους «πνεβματικούς ταγούς» τράγους θάλεγα καλύτερα του τόπου μας.

Είναι το λιγώτερο πρόκληση στη μνήμη και την καταγωγή αφτού του πολιτισμού, να αποσιωπούνται φωνές σαν αφτή του Γιώργη Χειμαρίδη, που αναμφίβολα, πέρα από οποιεσδήποτε «αισθητικές» ή «ιδεολογικές» παρεκκλίσεις προς την καθεστικυία τάξη έχει σημαδέψει αποφασιστικά την πνευματική ιστορία αφτού του τόπου. Τα στιγμή μάλιστα που **περιστασιακά, καιροσκοπικά** και **τυχάρπαστα,** πλημυρίζει η αγορά με κάθε λογής παχύρεφστα ανοσιουργήματα, **"with the complements"**, καμμιά φορά, των έντιμων πνεβματικών «φελλών» μας. Όπου μέσα σε σάλες φωταυγείς και χαμαιλεόντεια χαμόγελα αυτολιβανίζονται και λιβανίζουν.

Ο Γ.Χ. δεν είχε ποτέ αφτή τη χάρη, ούτε την κομψότητα, ούτε το στυλ, κι ούτε την πρέπουσα σε μέγεθος και πάχος γλώσσα. Ο Γιώργης Χειμαρίδης είναι αφτός που βλέπετε! Βιτρίνα τραγική του χτες, βιβλίο ανοιχτό του σήμερα. Απλός σεμνός, και τρυφερός σαν το γιασεμί, απλός σαν δυόσμος.

Ο Γιώργης Χειμαρίδης, ίσως είναι ο πρώτος Κύπριος ποιητής που η ποίηση του έχει το χαρακτήρα μας συνολικής αμφισβήτησης. Αμφισβήτησης, τόσο των θεσμών και των δομών του κοινωνικού γίγνεσθαί, όσο και των κούφιων, χωρίς περιεχόμενο ιδεών και μανιφέστων που αποφασίζονται και εκπορέβονται μέσα από κλειστές συνεδρίες και αδιαμφισβήτες αποφάσεις. Η ποίηση του δεν έχει τα τετρίπια και την «ομορφιά», τες ρομαντικές εξάρσεις και μεταφυσικές αγωνίες κι ούτε τον απασχολεί και πολύ η τεχνική επεξεργασία του στίχου. Αδρός, σαρκαστικός, κάποτε ωμός, μ' ένα ζωϊκό αφθορμητισμό και μια αλήθεια, άδολος χωρίς παιχνιδίσματα, μέσα από τους στίχους του, τους αφρόντιστους στίχους του, χτυπά και καφτηριάζει, οποιαδήποτε απόπειρα, νοοτροπία, απ' οπουδήποτε κι αν έρχεται, που προσπαθεί να καταρρακώσει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Απ' αφτή την άποψη θα μπορούσε κανείς να ζηλέψει την τόσο σπάνια στις μέρες μας αφτή αρετή, την αρετή του να είσαι πραγματικά ελέφθερος!

«Εσάς τρανέ μου αισθητικέ, μεγάλε
τεχνοκρίτα,
που «εκ γενετής» με τις λαμπρές
πολυτελείς εκδόσεις,
είστε θρεμένος, η φτωχή η ταπεινή
εκδοσή μου
θα σας πειράξει, σίγουρα, τα νέβρα
σας λιγάκι.
Κλείνε μου αστέ! Δεν είν' καιρός για
κουβεντούλες τώρα.
Τώρα που τα έργα τα σκληρά τον
κόσμου συνταράζουν
έτσι, σας λέω απλά, στυγνά: Τα λίγα
λεφτουδάκια
για νάβρω για τ' ασήμαντο το έρμο
ετούτο έργο
δουλέβοντας μαρτυρικά, σισυφικά,
εργάτης,
εστέρεψε, εστράγγισε το γαίμα της
καρδιάς μου».

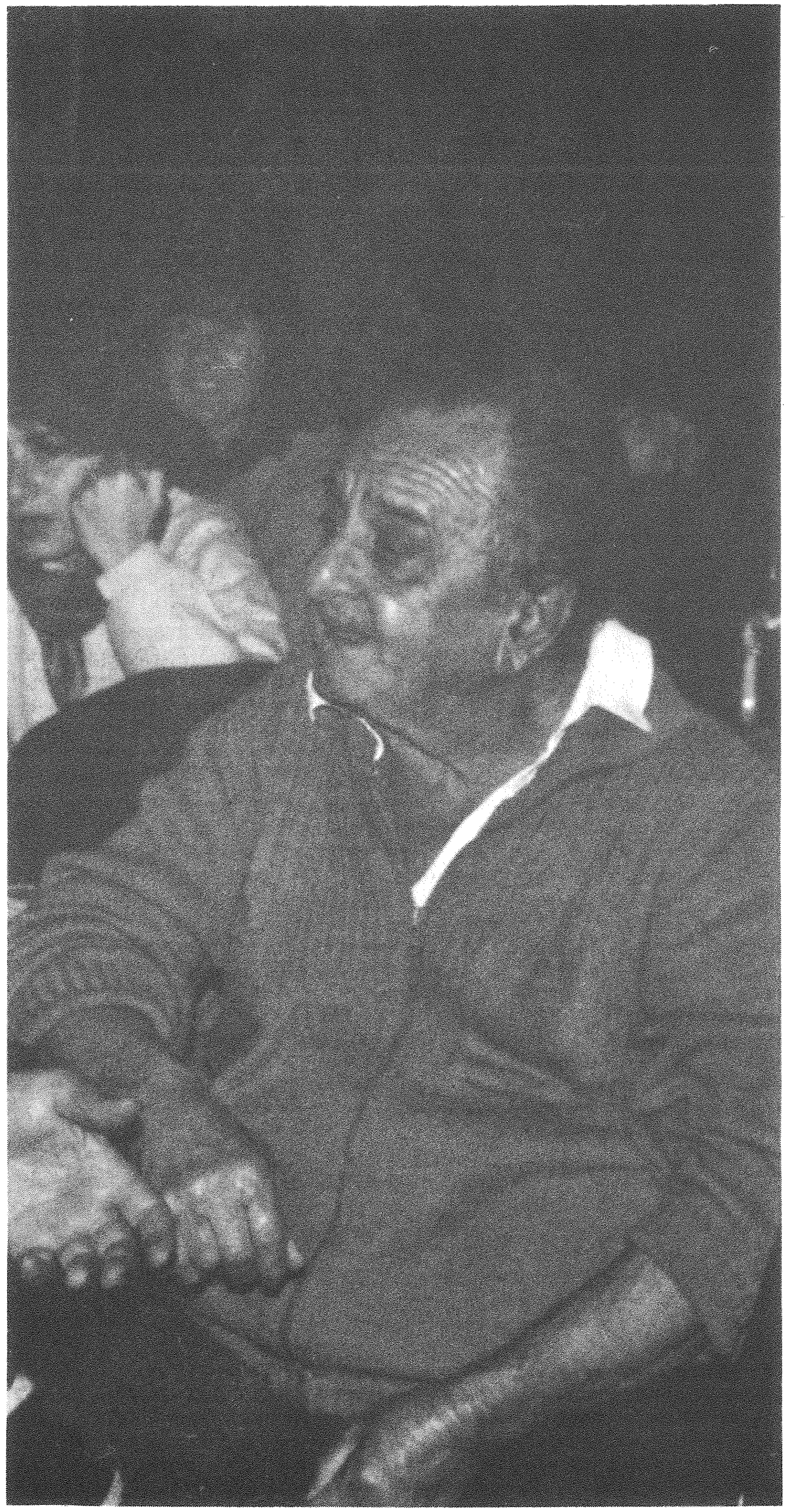

* * *

Κι αν έχει το τραγούδι μου
«χοντροκοπιές,
αφόρητες επαναλήψεις, και
πεζολογίες,
παρατηρήσεις λαθεμένες και ρηχές,
και μέσα στις γραμμές τις θείες
δεν βρίσκεται της Τέχνης της αγνής»
στα σκέλια των αστών σας βαδωμένοι
δεν το ψελλίζουμεν εταίρε μου, εμείς
για τη «θεσούλα μας» αλαφιασμένοι.
Κι ούτε «δηλώσεις μετανοίας»
φλογερά
κι αποκηρύξεις δε σκαρώνουμεν
αγαπητέ μου
για να «αριστερίσουμε» κατόπι γοερά,
σε γη σε θάλασσα, ουρανόν,
«ελλόγιμε» μου...
μα καταρράχτης άγρυπνος, και
φλογερός
το δίκιο μας φωνάζουμε με την
καρδιά μας.
Ο καταρράχτης που θα πνίξει
ηφαιστιακός
τα «τεχνικά» σας καρυδότσουφλα,
«σινιόρ» λογά μας.

* * *

Καϊμένε παλαβέ μου Χειμαρίδη
τα παίρνεις όλα, αγαπητέ τοις
μετρητοίς....
Συντρίφτηκες, κι ακόμη λίγη γνώση
να βάλεις, πια αδελφέ δεν εννοείς...
Τόσοι άλλοι και λυγίσανε, αδέλφι,
«συνθήκη κάναν»... και
«συζεφχθήκαν» και «πέρναν»
Εσείς θ' αλλάξετε το Σύμπαν
ποιητά μου
Αλλάξετε «για το Θεό» πια το Χαβά...
Βάλτε λίγο νεράκι στο κρασί σας,
και πιέτε «εις υγείαν» των καιρών
Άλλωστε δεν είπαν και οι
«πρόγονοι»
Τ' αψύ το ξύδι, χαλάει το αγγειό;»
Καϋμένε! Παλαβέ μου Χειμαρίδη
καλές οι ιδέες, οι αγνές και τα λοιπά
μα πιο καλή, πιο αναγκαία, είν'
Εκείνη,
Εκείνη... η πεζότατη η κοιλιά!

* * *

«Άναστρη νύχτα, παγερή» και πάλι
εκύκλωσε με·
και σαν τεράστια οχιά, το ανήσυχο
μου το μυαλό
ετύλιξε, κι εστάλαξε βαθιά, και
τρισβαθιά μου
της έγνοιας της ακοίμητης φαρμάκι
καφτερό.
Σφαδάζω απoναρκώνουμαι με
παίρνει κάποτε ύπνος·
ξυπνώ· σφαδάζω τραγικά· μα η
ασυντρόφιαστη ψυχή
αποσταμένη, δε διψά για ανάταση,
θαρεί τη
την προσδοκία του άβριον, μια
πολυτέλεια περιττή...

* * *

«Καμμιάν εξέλιξιν ο κ. Χειμαρίδης»,
και ξένοι και δικοί μας κριτικοί
θα κράξουν, πα στα τίμια μου
τραγούδια
σα σκύψουνε, αστοί, μικροαστοί...
Στο διάβολο! Εσείς κι οι κριτικές σας!
Θαρείτε η εργατικιά μου η ψυχή
τα κούφια σας τα λόγια, μαλαγάνες,
χρειάζεται, ανάπαψη να βρει;
Στο διάβολο! και εσείς κι οι κριτικές
σας!
Μου φτάνει εμέ, σκυλάκια, μοναχά
στα μούτρα σας να ρίχνω τη γροθιά
μου,
το γαίμα της καρδιάς μου μια σταλιά.

Είναι φανερό πως μέσα από τα ποιήματα του, που άλλοτε ηχούν σαν τραγούδι, άλλοτε κραβγές κι άλλοτε σαν ξέσκισμα της ίδιας του της σάρκας, ο ποιητής δεν επιτηδέβεται, αλλά ξεχύνει αφθόρμητα τον ψυχικό του αναβρασμό, κι ακουμπά ο ίδιος της παλάμες του, πάνω σε πυρωμένο σίδερο.

Τα ποιήματα του, τραγουδάκια απλά, απέρριτα μιλούν άμεσα, κι αγγίζουν τον απλό καταπιεσμένο άνθρωπο. Η ανάγκη του εργάτη-ποιητή **διανοούμενου Χειμαρίδη** να επικοινωνεί μέσα από τα ποιήματά του με τους ανθρώπους της τάξης του, **κείνης τη συγκεκριμένη περίοδο της αποικιοκρατίας**, κι ενάντια στους υπηρέτες εκείνου του συστήματος, δείχνει το βαθμό συνειδητοποίησης του ποιητή και το όραμα του, που ξεπηδά, μέσα από τον πόνο και τη δυστυχία και συμπορέβεται με την κλιμάκωση των εργατικών αγώνων κείνης της περιόδου, που τα πρώτα σημάδια της αλλοτρίωσης και της αναστολής, είναι τόσο πρώϊμα τραγικά και αποκαλυπτικά διατυπωμένα, στην ποίηση του δάσκαλου Χειμαρίδη. Και δεν είναι ακόμα τυχαίο που ο ποιητής αφτός από τότε κρατήθηκε βίαια στην αφάνεια και συνειδητά παραμερίστηκε από κάθε πλεβρά, γιατί τα «καινά δαιμόνια» είναι διάσπαρτα στην ποίηση του, αποκάλυπταν δραματικά κάθε σαθρή κατάσταση και κάθε καιροσκοπική απόπειρα πλαστογράφησης και ιστορίας.

«Εσύ που «εμόχθησες» τον ρουν
της ιστορίας ν' αλλάξεις,
και που της γης και τ' ουρανού
τα χάη «ουρλιάζεις»... να τρομάξεις,
αφού Ερυθρό Αφεντικό
από ιδεολογίαν είχες χορτάσει,
σα σκυλί ότι είχες, αλητικό
έγλυψες ότι είχες ξεράσει...
Του τράγου έμοιασες κι εσύ
όπου το καλοκαίρι όντας χορτάτος,
πάσ' των βουνών την κορυφή
«όλα δικά μου» κράζει βαρβάτος!
μα όντας πλακώσει η χειμωνιά,
της πείνας... σφίξουντον «αι βίδαι»
σαν τον Απόστολον κρυφά
κλαίεο: «Τον Ανθρώπου ουκ οίδε...»

* * *

Μέσ' στο ζεστό γραφείο του ο
αγροτοπατέρας
«σ' εκπροσωπούσα εφημερίς»
— Καθώς μοντέρνα «δεσποινίς»
που στο ζεστό σαλόνι της στο
«πάρτυ» της ημέρας,
στα χιόνια ονειρέβεται της «άθεης»
Ρουσίας
πως-ότι κάνει «πατινάζ»—
Έτσι και τούτος ανακράζ'
ως πετεινός σε κοπριά: «Να ζήσει της
πενίας
η λαϊκιά πλατειά ζωή στον καθαρόν
αγέρα,
με την ελιά και το ψωμί,
και την αθάνατη ρακή,
δίχως των άφθονων λεφτών τον
άγρυπνο πλημέρα».
«Αφεντικό μου Ερυθρό» να
σηκωστείς αργούλα·
να τρέμουνε τα «παστρικά»
τα δόντια σου, τα παχουλά χεράκια
και ολόβρεχτη να σέρνεις τη
βρακούλα,
«σύντροφε» μίλια ολόκληρα ωσότου
να.... σκολάσεις,
σε κάποια τρύπα να χωστείς,
κι' έλα και πάλι «να χαρείς»
«περί εργατιάς» κι «αγροτικού
παράδεισου» να κράξεις.
Μα όχι σαν κίναιδοι σε μιαν απόμερη
εκλησία
«περί ηθικής» που τσαμπουνούν.

«Όπου είν' απέξω του χορού
ξέρει τραγούδια μια κοπή» βοά η
παροιμία!

Πίσ' απ' το τζάμι, στο ζεστό σαλόνι η
Κυρία
στην πολυθρόνα τη βαθειά,
πώς, σπαργωτή, ρωμαντικά,
κοιτάει το χιονόβροχο να πέφτει, με
«ανίαν»...
Περνάω κι εγώ ο Ποιητής... Σίγουρα
λέει - χαρά της -
προς τη μοντέρνα της ψυχή,
(αναμφιβόλως «γαλλιστι»)
«Ah mon Dieu! Εμούσκεψεν αφτός ο
παλιοαργάτης...»

Ένας τέτοιος άνθρωπος που κάνει τον ίδιο τον πόνο τραγούδι, που η ζωή του η ίδια είναι μια παρατεταμένη υπόγεια κραβγή, είναι φυσικό τα γραφτά του κι οι στίχοι του να προτείνουν μια άλλη διαφορετική διαδικασία μορφής και περιεχομένου κι ένα δρόμο προβληματισμού, για το μοντέλλο κουλτούρας, που θα πρέπει νάχει ο νέος άνθρωπος, που θα βγει νικητής από το καμίνι της ταξικής αναμέτρησης, στο νέο κόσμο της χωρίς τάξεις κοινωνία.

Γιαφτό ας ονομάσουμε την ποίηση Γιωργή Χειμαρίδη την «πρώτη ύλη», που μαζί με τους άλλους μεγάλους Ανθία και Πιερίδη κατάθεσαν σαν πολιστική κληρονομιά στην ιστορία του εργατικού κινήματος. Από τη δική μας πλευρά, εμείς οι νεότεροι, απλά σου λέμε με συνείδηση, πως οι στίχοι σου θα σηματοδοτούν και θα κρατούν σε εγρήγορση κάθε ανήσυχη και επαναστατική ψυχή.

Άνεμε φύσα, πάγωνε τα έρμα
δακτυλά μου!
Δε σε μισώ βοριά μου,
μα μοναχά πονώ.
Που σήμερις αβόλετο τραγούδι να
συνθέσω
«σέμνον», για να... αρέσω
σ' «ερυθρο-συντροφιά»...
Μα δεν πειράζει, σύντροφε· και με τα
δόντια κόμα
πας του χαρτιού το φτώμα
θ' αφήσω την καρδιά,
για ν' άρχουνται οι... «σύντροφοι»
περίεργα να κοιτούνε,
να... «ελεηνολογούνε
την τόση προστυχιά».
Την προστυχιά π' ακοίμητα, ως τον
τάφο, θα παλέβω
να αγριοτοξέβω
σε κάθε φαφλατά.

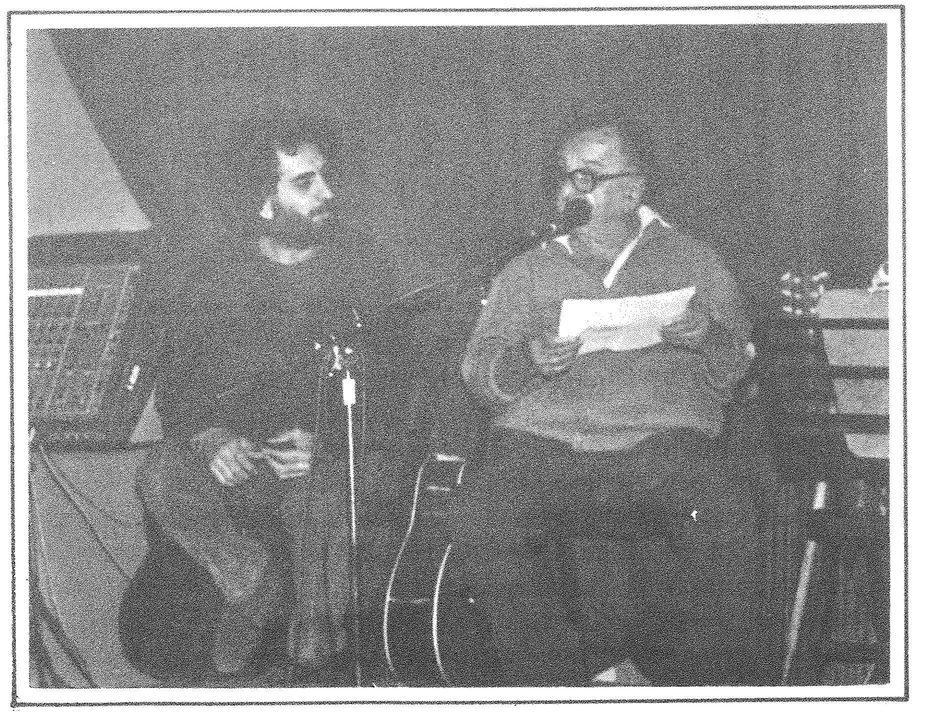

....

Άνεμε φύσα, πάγωνε τα έρμα
δακτυλά μου!
Δε σε μισώ βοριά μου,
μα μοναχά πονώ...»

Κώστας Χαραλαμπίδης

13/1/86

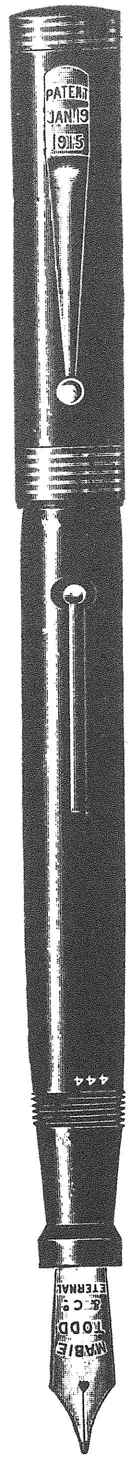

γραμμα απο την μαναγουα

Ο Κώστας Κυριακίδης, ένας από τους δύο, αν δεν απατώμαι Κύπριους που ζουν στη Νικαράουα μας έστειλε το γράμμα που σας δίνουμε πιο κάτω.

Τούτη η χώρα είναι ζωντανή, ιδαίτερα τον Δεκέβρη έχει μια ζωντάνια που σου κόβει την αναπνοή. Τα πνευμόνια σου φουσκώνουν από την μυρωδιά των τροπικών λουλουδιών, τον ιδρώτα των στριμωγμένων ζώων και ανθρώπων στα λεωφορεία, τον ιδρώτα του κόσμου στες διαδηλώσεις, την μυρωδιά της βρεμένης γης και των σκουπιδιών στους δρόμους.

Είναι η χώρα των σαράντα ηφαιστείων, του καυτερού ήλιου και της βρεμένης γης, της παρθένας Μαρίας και της επανάστασης ένας τροπικός παράδεισος οικονομικών και θρησκευτικών αντιφάσεων.

Από την πρώτη μέρα οι συντηριπτικοί του κόσμου την ξέγραψαν όπως ξέγραψαν και την Κούβα του Φιντέλ. Δεν πέρασε και πολύς καιρός και οι αγνοί μαρξιστές την είδαν να παίρνει τον δρόμο του ρεβιζιονισμού. Τον περασμένο Οκτώβρη ο Ντανιέλ Ορτέγα δήλωσε στα Ηνωμένα Έθνη ότι η κυβέρνηση του προσπαθεί να συγκρατήσει τες δυνάμεις της δεξιάς και της αριστεράς.

Οι εφημερίδες άρχισαν να διαλαλούν τες εντατικές οικονομικές και θρησκευτικές προετοιμασίες για τους επόμενους τέσσερεις μήνες. Η πολιτική ένταση είναι ολόχρονη αλλά σχεδόν κάθε τέλος του χρόνου βρίσκεσται αντιμέτωπος με το κορύφωμα και το σμήξιμο όλων αυτών των εντάσεων.

Στους δρόμους οι πολιτικοποιημένες μάζες συζητούν την σοσιαλιστική μορφή της χώρας τους, πολλές φορές χρησιμοποιώντας ακατανόητες ορολογίες, και στο μεταξύ η κυβέρνηση συνεχίζει να βοηθά την ιδιωτική, κρατική και συνεργατική οικονομία.

Ο οικονομικός αποκλεισμός του Ρήγκαν άνοιξε βαθιές ρωγμές στην οικονομία της Νικαράγουας, και το βάρος για την αγορά των τώρα ακριβών ανταλλακτικών έπεσε στα τρία κύρια προϊόντα (καφέ, βαμβάκι και ζαχαροκάλαμο) που πουλιούνται στην διεθνή αγορά.

Οι εθελοντές από τα λύκεια, τα πανεπιστήμια, τα κυβερνητικά γραφεία, τες εργατικές οργανώσεις, τες φυλακές και το εξωτερικό, έχουν ήδη φύγει για τα μάζεμα του καφέ. Επίσης, τώρα αρχίσαν και οι προετοιμασίες για το μάζεμα του βαμβακιού και το κόψιμο του ζαχαροκάλαμου.

Το πολιτικό θερμόμετρο άρχισε να ψηλώνει, με την απρόοπτη κήρυξη της κατάστασης εκτάκτου ανάγκης που αν και ακόμα δεν έχει επιπτώσεις στες πολιτικές ελευθερίες του πληθυσμού έχει χαλινώσει τες οικονομικές απαντήσεις των εργατών. Γι' αυτό τον λόγο το σοσιαλιστικό κόμμα αποσύρθηκε από το κοινοβούλιο, το κομμουνιστικό κόμμα απειλά να το ακολουθήσει και το κόμμα των τροτσκιστών, αν και δεν συμφωνά με την κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, τους κατακρίνει για την στάση τους.

Οι διπλωματικές σχέσεις με τον Ισημερινό έχουν διακοπεί ύστερα από τους διαξιφισμούς των προέδρων των δύο χωρών. Πρώτα ο Ισημερινός μπήκε στην ομάδα Κονταδόρα δίχως την πρόσκληση κανενός από τα μέλη, και στη συνέχεια άρχισε να διατυμπανίζει για το «ολοκληρωτικό καθεστώς» της Νικαράγουας. Όταν ο Ντανιέλ Ορτέγα του απάντησε ότι είναι από τους τελευταίους προέδρους της περιοχής που δικαιούται να μιλά για δημοκρατία, τότε αυτός διάκωψε τες διπλωματικές σχέσεις. Παράδοξα, δικαιόνοντας τον Ντανιέλ Ορτέγα, μετά από λίγες μέρες ανάβαλε την διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών.

Την Δευτέρα, 2 Δεκέβρη η κυβέρνηση τίμησε τους πρώτους στρατιώτες που συμπλήρωσαν τα 2 χρόνια της θητείας τους, με μια τελετή στην Πλατεία της Επανάστασης στην Μανάγουα. Από την πρώτη μέρα αυτού του θεσμού η δεξιά αντιπολίτευση και η εκκλησιαστική ιεραρχία διαφώνησαν μια και γι' αυτούς ο κίνδυνος από τους μισθοφόρους του Ρήγκαν, «τους κοντρας», και ο κίνδυνος εισβολής των ΗΠΑ είναι υπερβολές της κυβέρνησης για να κάνουν την κοινωνία ένα στρατόπεδο. Στες 8 του Δεκέβρη, ο επίσκοπος Πάμπλο Αντόνιο Βέκα που μέχρι τώρα κατάκρινε την κυβέρνηση αφιέ-

ρωσε την λειτουργία στους πρώτους έφεδρους και δήλωσε ότι «η Νικαράγουα χρειάζεται τέτοιους άνδρες».

Οι συνομιλίες του Κονταδόρα έχουν παγώσει για τους επόμενους πέντε μήνες, μια και η κυβέρνηση των Η.Π.Α. τες οδήγησε σε αδιέξοδο με την άρνηση της να υποσχεθεί, ότι με την υπογραφή των συμφωνειών θα σταματήση την βοήθεια προς τους «κόντρας».

Τες 5 του Δεκέβρη, οι «κόντρας» κατέρριψαν με αντιαεροπορικό πύραυλο Σαμ-7 ένα ελικόπτερο της Νικαράγουας, δίνοντας έτσι το δικαίωμα σε άλλα αντάρτικα κινήματα να χρησιμοποιήσουν παρόμοια όπλα, ιδιαίτερα στο ΦΜΛΝ, του Ελ Σαλβατόρ.

Τες 6 του Δεκέβρη, η Νικαράγουα εγκαθιστά διπλωματικές σχέσεις με την κομμουνιστική Κίνα και διακόπτει τες σχέσεις της με την εθνικιστική Κίνα. Μαζί μ' αυτό σταματά η γεωργική συνεργασία με την εθνικιστική Κίνα, που υποσχέθηκε να την αντικαταστήσει. Μα στο προσκήνιο πάλη εμφανίζεται ο εφιάλτης των γεωργικών εξαρτημάτων μια και τα μηχανήματα που θα παραμείνουν θα είναι διαφορετικά από αυτά που θα φέρουν οι «άλλοι» Κινέζοι. Για τους βιβλιόφιλους οι νέες διπλωματικές σχέσεις προαναγγέλλουν το σπάσιμο του μονοπωλείου των φτηνών Σοβιετικών βιβλίων στα βιβλιοπωλεία.

Και συνεχίζεται η εξάχρονη αντίφαση των θερμών οικονομικών και πολιτικών σχέσεων της Νικαράγουας με την κυβέρνηση Χομεϊνι.

Όλες τούτες οι ξαφνικές εξελίξεις και αντιφάσεις βρίσκουν τες προκυβερνητικές εφημερίδες Λα Βαρριψαδα και Ελ Νθερο Διαρο, και την εφημερίδα της δεξιάς αντιπολίτευσης Λα Πρενσα απροετοίμαστες. Για παράδειγμα μέχρι τώρα οι προκυβερνητικές εφημερίδες καυστηρίαζαν τον κινέζικο σοσιαλισμό και η εφημερίδα Λα Πρενσα τον εξυμνούσε.

Οι απότομες κοινωνικές αλλαγές σε τούτη την χώρα αντικαθρεφτίζονται στα άρθρα των εφημερίδων για τα δικαιώματα των γυναικών, για τες εκτρώσεις και για τους ομοφυλόφιλους. Οι θέσεις των αρθρογράφων και αναγνωστών κυμαίνονται από τες πιο συντηρητικές μέχρι τες πιο προοδευτικές.

Το μωσαϊκό συνεχίστηκε με τες διάφορες πορείες που διοργάνωσαν αγρότες για να πιέσουν την κυβέρνηση να τους μοιράσει γη που ανήκει στο κράτος και σε μεγαλογαιωκτήμονες. Στην περιοχή της Λεόν ο γιος ενός γαιωκτήμονα της περιοχής παρακινούσε τους αγρότες να καταλάβουν γη του πατέρα του!

Για τον Πάπα Ιωάννη Παύλο ΙΙ η Νικαράγουα είναι στον ίδιο παρονομαστή με την Πολωνία του Γιαρουζέλσκι. Μια χώρα με μια πλειοψηφία πιστών που έχει μια κυβέρνηση που καταπιέζει την εκκλησία και τον κόσμο προσπαθώντας να του οδηγήσει προς ένα μαρξιστικό-λενινιστικό αθεϊσμό.

Φαίνεται ότι ξέχασε την συμμαχία που έκανε η καθολική εκκλησία της Λατινικής Αμερικής με τους φτωχούς το 1968 στο Μετεγίν της Κολομβίας. Τότε που η συνάντηση του συμβουλίου των επισκόπων της Λατινικής Αμερικής έδωσε τέλος στην συμμαχία που υπήρχε προηγούμενα μεταξύ της εκκλησίας και των ολιγαρχών, και αποδέκτηκε σαν ένα δικαίωμα των χριστιανών να λάβουν μέρος σε επαναστατικούς αγώνες.

Ο πάπας, που μάλλον συμβουλεύεται τον συντηρητικό καρδινάλιο της Κολομβίας Αλφόνσο Λοπέζ Τρουσίγιο δεν θέλει να καταλάβει ότι η επανάσταση της Νικαράουας είναι ένα κομμάτι αυτής της θεολογίας της απελευθέρωσης.

Η τελευταία επιστολή της συνόδου των επισκόπων της Ρώμης που κατακρίνει την κυβέρνηση της Νικαράγουας συνέπεσε με το τέλος του γιορτασμού της αγνότητας της Παναγίας - Λα Πουρίσιμα (της αγνότητας της πριν και μετά την γέννηση του Χριστού), τα εφτάχρονα του θανάτου του Ισπανού παπά-αντάρτη του ΦΣΛΝ Γκάσπαρ Γκαρσία Λαβιάνα, και τες προετοιμασίες για τα Χριστούγεννα.

Οι ρίζες της γιορτής Λα Πουρίσιμα αρχίζουν από τον 12 αιώνα με διαφωνίες ανάμεσα στους φραγκισκανούς (φρανσισψανοσ) που πίστευαν στην αγνότητα της Παναγίας και την αντίληψη.

Στην Νικαράγουα αυτή η γιορτή έφτασε στες αρχές του 17 αιώνα από τους φραγκισκανούς που είχαν ήδη προσυλητίσει τους ινδιάνους. Αρχικά την γιορτή την γιόρταζαν μόνο μέσα στες εκκλησίες των πόλεων Λεόν και Γρανάδα, αλλά σιγά-σιγά η γιορτή ξέφυγε από τους κλειστούς χώρους των εκκλησιών αυτών των δύο πόλεων και γιορτάζεται στους δρόμους όλων των γειτονιών της χώρας.

Δεν άλλαξε μόνο τόπο η γιορτή, άλλαξαν επίσης και οι τόνοι της μουσικής των ύμνων. Στην αρχή ήταν «εκκλησιαστικά» πόλκας, βάλς και μαζούρκας αλλά τώρα στην πλευρά του ειρηνικού οι ύμνοι έσμιξαν με τα μεξικάνικα ραντσιέρος και στον ατλαντικό με τα ντράμς της Καραβαϊκής.

Άλλαξε επίσης και η μορφή των βωμών, που στην αρχή είχαν ζωγραφισμένη μια λευκή Παναγία που είχε μια συμπαγή μορφή. Τώρα βλέπεις άσπρες και μελαψές Παναγίες να προσεύχονται για ειρήνη και να ευλογούν τα «κουτάβα του Σαντίνο» - τους Σαντινίτες.

Αλλά όπως και οι πρωτότυπες πολιτικές αγιογραφίες της εκκλησίας της Παναγίας των Αγγέλων στο προάστειο Ριγέρο της Μανάγουα έτσι και οι ζωγραφιές στους βωμούς παρουσιάζουν τες πολιτικές πεποιθήσεις των ζωγράφων.

Άλλα όπως και οι πρωτότυπες πολιτικές αγιογραφίες της εκκλησίας της Παναγίας των Αγγέλων στο προάστειο Ριγέρο της Μανάγουα έτσι και οι ζωγραφιές στους βωμούς παρουσιάζουν τες πολιτικές πεποιθήσεις των ζωγράφων.

Πέρυσι η Ανχελα Πικάδο Μαρτίνεζ, 42 χρόνων, από την Μανάγουα ζωγράφισε την Παναγία που έσπαζε τες αλυσίδες του οικονομικού αποκλεισμού του Ρήγκαν. Η Χοζέφα Γαϊτάν Μόρα, 60 χρόνων, απεικόνισε ένα Β-52 σαν ένα μαύρο πουλί, τον Ρήγκαν σαν σκουλίκι και την Παναγία να λυώνει με το πόδι το κεφάλι του σκουληκιού και το μαύρο πουλί να πέφτει σε ένα σκουπιδοτενεκέ.

Τα πολιτικά υπονοούμενα αφήνουν και τα ίχνη τους στες αφίσσες που τυπώνονται για τα Πουρίσιμα. Το 1982, το οικουμενικό κέντρο της εκκλησιαστικής ιεραρχίας κυκλοφόρησε αφίσσες που είχαν ένα χάρτη της Νικαράγουας και την Παναγία να κατεβαίνει από την βορειανατολική περιοχή της χώρας, μια περιοχή από την οποίαν κατεβαίνουν οι «κόντρας» και επιτίθεται στα τριγύρω χωριά. Το υπονοούμενο: στο πλεύρο τους «κόντρας» είναι και η Παναγία, που μαζί θα «απελευθερώσουν» την Νικαράγουα.

Ένα άλλο οικουμενικό κέντρο, που υποστηρίζει την επανάσταση, στες φετεινές αφίσσες παρουσιάζει την Παναγία με τον Χριστό που διώχνει τους πλούσιους από τους θρόνους και τοποθετά στην θέση τους τους φτωχούς.

Κατά την διάρκεια τούτης της γιορτής οι μισόγυμνοι και ξυπόλητοι πιτσιρίκοι γυρίζουν τες γειτονιές τραγουδώντας ύμνους της Παναγίας αναμένοντας για ανταμοιβή γλυκά και φρούτα. Τα γλυκά που παρασκευάζονται για αυτή την γιορτή είναι με μέλι και κολοκύθια καμωμένα και τα γλυκά των διαφόρων εργαστηρίων που ξεφυτρώνουν σε κάθε γειτονιά έχουν την ξεχωριστή γεύση και τα σχήματα των οικογενειών που τα παρασκευάζουν.

Μα, μια και η οικονομία ακόμα δουλεύει μέσα στα πλαίσια των οικονομικών νόμων της προσφοράς και της ζήτησης, μια και οι μεσάζοντες είναι πιο πολλοί από τους παραγωγούς οι προσπάθειες του υπουργείου εμπορίου να συγκρατήσει τες τιμές των προϊόντων είναι μάταιες. Οι εφημερίδες κάθε μέρα καταγγέλουν τους μαυραγορίτες και μόλις πριν ένα μήνα ανάγγειλαν την πρώτη συνεργατική εταιρεία που κατάφερε να πουλήση δίχως τους μεσάζοντες τα προϊόντα της στους αγοραστές.

Την τελευταία μέρα της γιορτής, στες 7 του Δεκέβρη, γίνεται και το μοίρασμα των δώρων. Τα δώρα είναι ξύλινα παιχνίδια που δεν στοιχίζουν πολύ μα για το έθιμο οι οικογένειες περιμένουν ώρες στη γραμμή για να πάρουν τα δώρα τους. Το «έθιμο» των ουρών για τες εκδηλώσεις και τα λεωφορεία που εκπλήττει ιδιαίτερα τους λατινοαμερικάνους επισκέπτες, είναι ένα απομεινάρι της επίδρασης των αμερικανών μετά από τες τόσες εισβολές των πεζοναυτών σ' αυτή την χώρα.

Στο παρελθόν οι εκκλησίες μοίραζαν τα δώρα στο κόσμο, αλλά τώρα τα διάφορα κυβερνητικά γραφεία φτιάχνουν περίπτερα σε κεντρικά σημεία των πόλεων και οι πολιτικοί μοιράζουν τα δώρα. Αυτό το χρόνο στην Μανάγουα μοίραζαν τα δώρα ο Ντανιέλ Ορτέγα μαζί μα τους άλλους αρχηγούς της επανάστασης Μπαγιάρτο Άρσε και Βίκτωρ Τιράδο.

Τες εκδηλώσεις που διαργανώνει η κυβέρνηση οι αστοί τες αποφεύγουν και στες δικές τους εκδηλώσεις μοίρασαν δώρα οι αρχηγοί των κομμάτων της δεξιάς και η εκκλησιαστική ιεραρχία.

Το σημερινό έμμονο ενδιαφέρο των αστών για την θρησκεία (οπωσδήποτε όχι για την θεολογία της απελευθέρωσης) άρχισε από τότε που έχασαν τα μέσα και κανάλια της πολιτικής οικονομικής και κοινωνικής επίδρασης, το 1979. Και η αρνητική στάση του καρδινάλιου Μιγέλ Οπάντο ή Μπράβο προς την επανάσταση δημιούργησε ένα κενό σημείο στον χώρο της εκκλησίας που προσπάθούν να το καταλάβουν οι αστοί.

Η κυβέρνηση δεν είναι διατεθειμένη να αφήση τους πιστούς να κερδίσουν αυτό το χώρο διότι τέτοια επιτυχία θα βάλει και άλλα προβλήματα στο κεφάλι της. Και βλέπεις σήμερα ένα ανταγωνισμό μεταξύ της κυβέρνησης και των αστών στες εφημερίδες και στους δρόμους. Στες εφημερίδες οι αστοί εξυμνούν τες αποφάσεις του πάπα και η κυβέρνηση τες αποφάσεις των υποστηρικτών της θεολογίας της απελευθέρωσης.

Στες εξώπορτες και τα παράθυρα τους οι πλούσιοι έχουν αφίσσες του πάπα και του καρδινάλιου της Νικαράγουας τες οποίες τακτικά ανανεώνουν μια και η βροχή και ο ήλιος τες ξεβάφουν.

Πριν την επίσκεψη του πάπα το 1982, και στα σπίτια των φτωχών υπήρχαν αφίσσες του πάπα. Αλλά με την παρωδία της επίσκεψης του (την άρνηση του να ευλογίσει τα θύματα του «ακήρυκτου πολέμου» των Η.Π.Α.) οι αφίσσες αφέθηκαν στο έλεος της φύσης.

Αυτό δεν σημαίνει ότι ο κόσμος σταμάτησε να πιστεύε. Η μόνη διαφορά τώρα, ύστερα από τες τόσες ριζικές οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές, είναι ότι κατάλαβε πως και η εκκλησία παίρνει πολιτικές θέσεις. Πρόσφατος ήταν ο θάνατος του Γκασπάρ Γκαρσία Λαβιάνα που πολέμησε και πέθανε για την επευλευθέρωση τους και πρόσφατες οι πράξεις του ιερέα Λεόν Παλάϊς που έμεινε μέχρι το τέλος στο πλευρό του Σομόζα και τώρα είναι στο Μαϊάμι προσπαθώντας να στρατολογήσει νέους «κόντρας».

Η ιεραρχία χρησιμοποίησε αρκετές μεθόδους για να αποδυναμώσει την προοδευτική εκκλησία της Νικαράγουας. Τα «θαύματα» που άρχισαν να περιγράφονται από το δεξιό τύπον έβαζαν στο στόμα της Παναγίας καταδίκες ενάντια στους «άθεους» Σαντινίστες, ευλογίες για τον καρδινάλιο και ευχές για μια «απελευθέρωση».

Το μεγάλο θαύμα του Δεκέβρη (!) του 1981 ήταν ένα αγαλματάκι της Παναγίας που έκλαιε. Οι εξηγήσεις από τους διάφορους επισκόπους της ιεραρχίας ήταν ότι η Παναγία έκλαιε για το κατάντημα της χώρας στα χέρια των Σαντινίστας. Το μυστήριο λύθηκε όταν έπιασαν, συνέλαβαν, αυτούς που βύθιζαν κάθε βράδι το αγαλματάκι στο νερό, μετά το έβαζαν στην κατάψυξη και την επόμενη το αγαλματάκι «έκλαιε» την μοίρα της χώρας.

Και ο ανταγωνισμός συνεχίζεται και για τα Χριστούγεννα και την πρωτοχρονιά που θα φτάσουν. Οι αστοί έχουν τα βλέμματα στραμμένα στην αίγλη των φωτεινών διαφημήσεων της Σεαρσ και της Κόκα-Κόλα στο Μαϊάμι και στην Νέα Υόρκη, στην αποθέωση του εγωϊσμού, της αποξένωσης, του καταναλωτισμού και της υποκρισίας.

Τα σχέδια της κυβέρνησης για αυτές τες γιορτές είναι παρόμοια με τα Πουρίσιμα. Πάλι μοίρασμα φτηνών δώρων στους πιτσιρίκους και γιόρτασμα λιτό από τους τόσους που θα τες γιορτάσουν στα φυλάκια της αναμονής των βαρβάρων του βορρά.

Κώστας Κυριακίδης
Μανάγουα

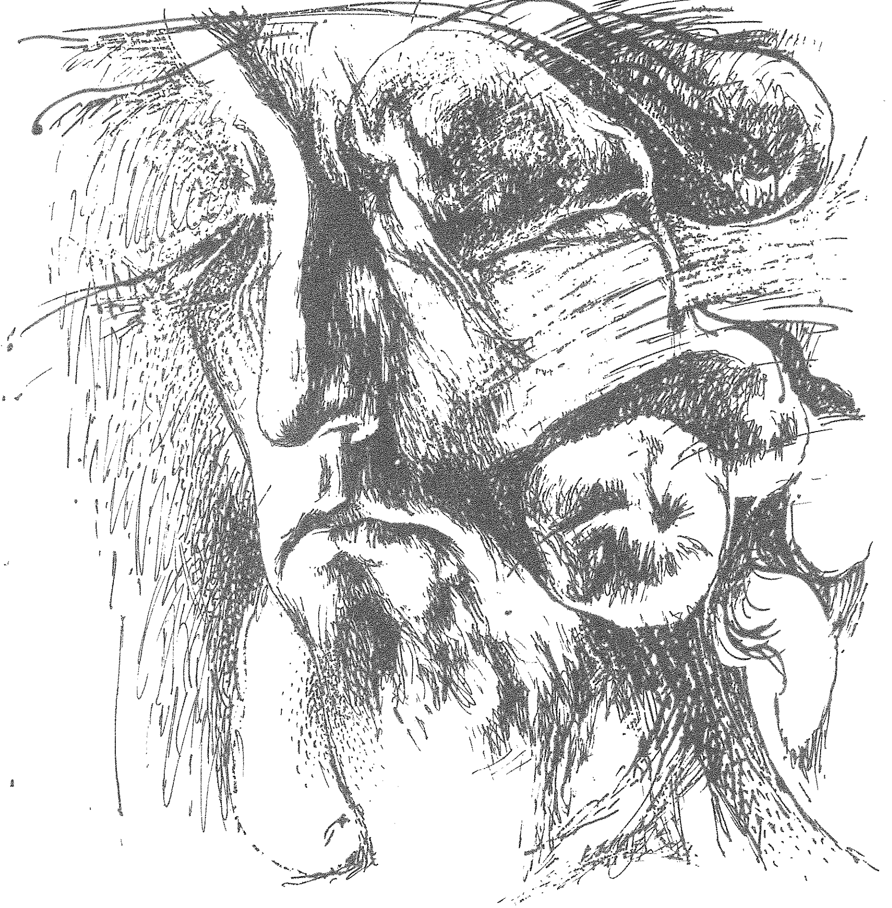

ο χρονοντετεκτιβ

Νέαρχου Γεωργιάδη

Να σας συστηθώ. Είμαι ο Χρονοντετέκτιβ. Είναι κι αυτό ενα επάγγελμα, κάπως περίπλοκο βέβαια αλλά καλύτερα, εδώ που τα λέμε, γιατί έτσι δεν υπάρχει μεγάλος συναγωνισμός. Ταξιδεύω σε όποιο σημείο του χωροχρόνου επιλέξω, εγκαθίσταμαι άνετα σ' ένα ξενοδοχείο, δημοσιεύω την αγγελία μου και περιμένω. Αναλαμβάνω μόνο δύσκολες υποθέσεις, που οι πελάτες μου δεν θα μπορούσαν να τις αντιμετωπίσουν με κάποιον άλλο τρόπο. Πάντως, σύμφωνα με το καταστατικό της Συντεχνίας μου, δεν έχω το δικαίωμα να οπλοφορώ ούτε να σκοτώσω άνθρωπο, έστω κι αν ακόμα βρίσκομαι σε άμυνα και κινδυνεύει η ζωή μου. Σε μια τέτοια περίπτωση, για να μη με ξεπαστρέψουν, πρέπει να προλάβω να πατήσω το κουμπί και να πεταχτώ μακριά, σε άλλο σημείο του χρόνου - αν προλάβω... Λοιπόν, θα θέλατε να είσαστε στη θέση μου; Όχι; Ε, τότε μη διαμαρτυρηθείτε ότι τάχα αμοίβομαι ακριβά.

Τώρα θα σας αποκαλύψω τη μέθοδό μου: επεμβαίνω πάνω στη σειρά των γεγονότων, τροποποιώντας την υπέρ του πελάτη μου. Αυτή η απλή φράση στην πραγματικότητα δεν είναι και τόσο απλή, όταν έρθει η ώρα να υλοποιηθεί σε πράξη. Χώρια οι μεγάλοι κίνδυνοι που διατρέχω, πολλές φορές δυσκολεύομαι να πετύχω το σκοπό μου και κάποτε μάλιστα αποτυγχάνω τελείως.

Ακούστε μια περίπτωση: καθόμουνα στη βεράντα του ξενοδοχείου κι απολάμβανα τη λιακάδα, που σ' εκείνο το νησιωτικό κράτος είναι υπέροχη, όταν εμφανίζεται στην καρδιά του χειμώνα. Μέχρι να παρουσιαστούν οι πρώτοι πελάτες, ενημερωνόμουνα για τις συνθήκες εκείνου του συγκεκριμένου χωροχρόνου. Διάβαζα ένα εγχειρίδιο ιστορίας, ένα γεωγραφίας, ένα ίίąΗΟ ΙΣ ąΗΟίί, εφημερίδες, περιοδικά και άλλα. Πρέπει όμως να πω ότι, μα την αλήθεια, είχανε τρομερά κενά και κραυγαλέες μεροληψίες και διαστρεβλώσεις. Ειδικά στο ίίąΗΟ ΙΣ ąΗΟίί ήταν φανερό ότι κατελάμβανε μεγαλύτερο χώρο όποιος πλήρωνε περισσότερα χρήματα... Χτυπά η πόρτα και μπαίνουνε τρεις ηλικιωμένοι αλλά ευγενικοί κι αξιοσέβαστοι άνθρωποι. Ο μεσαίος ήτανε πιο ψηλός από τους άλλους δύο, που είχαν ανάστημα μέτριο, και τους περνούσε περίπου δέκα χρόνια τον ένα και δεκαπέντε τον άλλο. Σχηματίζανε δηλαδή ένα τρίγωνο με κορυφή τον πιο ηλικιωμένο, άρα τον πιο σοφό, που φαινότανε για Αρχηγός. (Από δω και μπρος έτσι θα τον ονομάζω γιατί, όταν ύστερα από αρκετές περιστροφές ήρθανε στο θέμα, με παρακαλέσανε να μην αποκαλύψω ποτέ τα πραγματικά τους ονόματα).

— Θα θέλετε να σας ρωτήσουμε: αναλαμβάνετε και πολιτικές υποθέσεις;

— Γιατί όχι; Δεν μου παρουσιάζονται συχνά βέβαια, αλλά τις αναλαμβάνω, αρκεί να τις βρίσκω ενδιαφέρουσες.

— Ωραία, γιατί η υπόθεση για την οποία θέλουμε να σας μιλήσουμε είναι πολιτική.

— Σας ακούω.

— Η υπόθεση αφορά την κεφαλή του κράτους, γι αυτό θα παρακαλούσαμε να μείνει εμπιστευτική, είτε την αναλάβετε είτε όχι.

— Η εμπιστευτικότητα είναι αυτονόητη στη δουλειά μου, αλλά μόνο για εκατό χρόνια.

— Εντάξει, αυτό μας είναι αρκετό. Τώρα μπορούμε να προχωρήσουμε. Είμαστε οι επικεφαλής του μεγαλύτερου κόμματος σ' αυτόν τον τόπο. Μόνο που δεν διαθέτουμε την απόλυτη πλειοψηφία κι έτσι δεν μπορούμε να εκλέξουμε δικό μας Πρόεδρο και να κάνουμε δική μας κυβέρνηση. Πριν από δυο χρόνια και μερικούς μήνες κάναμε συνεργασία μ' ένα άλλο κόμμα μικρότερο, με βάση ένα κοινό πρόγραμμα που συνυπογράψαμε. Μαζί με το μικρότερο κόμμα είχαμε την πλειοψηφία κι έτσι εκλέξαμε τον αρχηγό τους, τον κύριο Χρυσούλη, για Πρόεδρο του κράτους.

— Μπράβο, συγχαρητήρια! Τότε ποιο είναι το πρόβλημά σας;

— Μη βιάζεστε... Τα συλλυπητήρια θα ταίριαζαν καλύτερα στην περίπτωσή μας, παρά τα συγχαρητήρια.

— Μα γιατί; Δεν καταλαμβαίνω.

— Θα σας εξηγήσουμε... Ο Πρόεδρος, κύριος Χρυσούλης, τον οποίον εμείς εκλέξαμε με τις ιερές ψήφους μας, πριν περάσει πολύς καιρός αθέτησε την υπογραφή του, κατάγγειλε τη συνεργασία μας, κατάγγειλε το κοινό μας πρόγραμμα και μας απελάκτισε...

Φαντάστηκα τον Πρόεδρο (που τον είχα δει προηγουμένως σε φωτογραφίες), να πετάει με τις κλωτσιές έξω τα τρία συμπαθητικά μου γεροντάκια, να ξεσκίζει σε μικρά-μικρά κομματάκια το κοινό πρόγραμμα με την υπογραφή του, να το πετάει κι αυτό και να βροντάει πίσω τους την πόρτα του Προεδρικού (ένα όμορφο κτίριο αποικιακού ρυθμού με πολλά κι ωραία λουλούδια, που το είχα δει και αυτό σε φωτογραφίες).

Η υπόθεση μου φαινόταν ήδη αρκετά ενδιαφέρουσα, αν τα πράγματα ήταν έτσι στ' αλήθεια.

— Και τώρα ασφαλώς θα θέλετε να τον εκδικηθείτε, παρατήρησα.

— Όχι, δεν σκεφτόμαστε την εκδίκηση· εμείς βάζουμε το συμφέρον της πατρίδας πιο πάνω από τα συμφέροντα του κόμματος... Το πρόβλημα βρίσκεται αλλού: απ' τη στιγμή που κατάγγειλε τη συνεργασία μας, ο Πρόεδρος άρχισε να συμπεριφέρεται δεσποτικά και αυταρχικά σαν κανένας μονάρχης του Μεσαίωνα. Σαν άλλος Λουδοβίκος ΙΔ΄ αναφωνεί: «Ο Νόμος είναι Εγώ! Το Κράτος είμαι Εγώ!» Και παρόλο που είναι ανεπιθύμητος από την πλειοψηφία του λαού, αρνείται να παραιτηθεί. Και δηλώνει πως δεν θα φύγει από το αξίωμά του, παρά μόνο με τη βία. (Φαντάστηκα να τον τραβάνε από τα πόδια και αυτός να κλωτσάει και να γραπώνεται πιο σφιχτά από το θρόνο του, για να μην τον αποχωριστεί).

— Επίσης, ο κύριος Χρυσούλης προωθεί το χαφιεδισμό και την προβοκάτσια σε βάρος των πολιτών, συνέχισε ο Αρχηγός με πάθος ασυνήθιστο για την ηλικία του. Στα ανώτερα αξιώματα του κράτους εγκαθιστά ανάξιους και κόλακες κι εκείνοι του γλείφουν με δουλοπρέπεια τα χέρια. Κι όσο για την εξωτερική του πολιτική που είναι αλλοπρόσαλλη, δίνει στον εχθρό την ευκαιρία που γυρεύει, να κυριέψει τη χώρα... Με λίγα λόγια, ο άνθρωπος αυτός είναι μια πραγματική θεομηνία για το τόπο, μια φυσική καταστροφή! (Τον είδα να πετάει στον αέρα σαν μια λαίλαπα και να σαρώνει τα πάντα στο πέρασμά του. Στον ουρανό να εκτοξεύει κεραυνούς, να καίει πόλεις και δάση μέσα σε μεγάλες φωτιές, ν' απανθρακώνει ανθρώπους, φυτείες και κοπάδια. Να μουγκρίζει σαν σεισμός, ν' ανοίγει τεράστιες ρωγμές στο έδαφος κι εκεί μέσα να κατακρημνίζονται τα πλήθη με κραυγές πανικού. Είδα σμήνη ακρίδων που η καθεμιά τους είχε το κεφάλι του Προέδρου, να μαυρίζουν τον ορίζοντα, να εφορμούν και να λυμαίνονται τον τόπο και είδα από τον ουρανό να πέφτει αίμα και να βάφει τα πρόσωπα και τα χέρια αντρών, γυναικών και παιδιών).

— Μήπως είναι υπερβολές όλα αυτά που μου λέτε; ρώτησα με καχυποψία.

— Όχι, καμμιά υπερβολή. Έχουμε αδιάψευστα στοιχεία, τα οποία θέτουμε στη διάθεσή σας (και μου δίνουν μερικά ντοσιέ με αποκόμματα εφημερίδων και διάφορα άλλα έγγραφα). Λοιπόν, θα θέλατε ν' αναλάβετε την υπόθεση;

Μετροφύλλισα με σκεπτικισμό τα αποκόμματα και τα άλλα έγγραφα για λίγη ώρα.

— Καλά, θα την αναλάβω, είπα στο τέλος. θα σας απαλλάξω από τον Πρόεδρο που εσείς εκλέξατε. Αλλά πρέπει να ξέρετε πως αυτό θα το κάνω μόνο με ειρηνικό τρόπο. Η Συντεχνία μου δεν μου επιτρέπει να σκοτώσω άνθρωπο.

— Μα ούτε κι εμείς θέλουμε τη χρήση βίας. Όσο και να ψάξει κανείς, δεν θα βρει στο κόμμα μας, στα σπίτια μας ή σε κάποιο από τα μέλη μας, έστω κι ένα πιστόλι.

— Σας πιστεύω, είπα κουνώντας το κεφάλι μου με κατανόηση. Λοιπόν, ο τρόπος που θα δράσω είναι πολύ απλός.

— Ποιος είναι; είπαν μ' ένα στόμα και με την ίδια ανυπομονησία οι τρεις τους.

— Προσπαθείστε να φανταστείτε... Πάντως,δεν θα δυσκολευτώ ιδιαίτερα...

— Επικράτησε σιωπή για λίγη ώρα. Τους ένοισα να σκέφτονται εντατικά, μέχρι που το κεφάλι τους κόντευε να σπάσει.

— Δεν μπορούμε να φανταστούμε, είπε στο τέλος ο Αρχηγός. Ποια είναι η λύση;

— Απλούστατα είπα, θα ταξιδέψω στο παρελθόν και θα σας συναντήσω δυο χρόνια και κάτι μήνες πριν από τώρα. Συγκεκριμένα θα σας βρω πριν από τις Προεδρικές εκλογές, θα σας πληροφορήσω για τις μελλοντικές εξελίξεις και θα σας πω να μην υποστηρίξετε τον κύριο Χρυσούλη για Πρόεδρο.

— Α! είπε ο Αρχηγός με θαυμασμό. Πράγματι, είναι πολύ απλό. Πώς δεν το σκεφτήκαμε;

Έδειξα κατανόηση και προσπάθησα να μην τους πληγώσω, γιατί όπως εγώ δεν καταλαβαίνω πολλά από πολιτική έτσι κι αυτοί δεν καταλάβαιναν πολλά από χρονοταξίδια, χρονοϋποθέσεις και χρονομυστήρια.

— θέλω μονάχα να με εφοδιάσετε με μια επιστολή προς τον εαυτό σας, όπου θα γράψετε λεπτομερώς όλα τα καθέκαστα. Από κάτω θα βάλετε την υπογραφή σας κι εγώ θ' αναλάβω να σας τη δώσω στο παρελθόν, για να προλάβετε το λάθος πριν το διαπράξετε. Δεν είναι απλό;

— Απλό, πολύ απλό και συνάμα μεγαλοφυές. Μπράβο σας!

Μου δόσανε την επιστολή και την αμοιβή μου προκαταβολικά με επιταγή. Σφίξαμε τα χέρια και ευχηθήκαμε αμοιβαία καλή τύχη.

II

Γύρισα τους δείχτες του ρολογιού μου δυο χρόνια, κάτι μήνες και λίγες ημέρες πίσω, πάτησα το κουμπί και βρέθηκα στο παρελθόν. Χώρος, η κεντρική πλατεία της πρωτεύουσας. Σκηνικό: μια τεράστια εξέδρα, στο κέντρο της οποίας στεκόταν ο Αρχηγός, δίπλα του τα άλλα δυο γεροντάκια μαζί με άλλα ηλικιωμένα ή και νεώτερα μέλη της ηγεσίας του κόμματος.

Στην πλατεία, αμέτρητες αφίσες και πανώ με συνθήματα όπως «ΨΗΦΕΙΣΤΕ ΧΡΥΣΟΥΛΗ ΓΙΑ ΝΑ ΣΩΘΕΙ Ο ΤΟΠΟΣ», «ΖΗΤΩ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ», σημαίες και σημαιούλες κόκκινες, πράσινες, κίτρινες, άσπρες,

που τις κρατούσε και τις κουνούσε πέρα δώθε ένα τεράστιο πλήθος, μια λαοθάλασσα, κατά την έκφραση του κύριου ομιλητή, που δεν ήταν άλλος απ' τον Αρχηγό. το πλήθος κραύγαζε ρυθμικά:

«ΧΡΥΣΟΥΛΗ, ΧΡΥΣΟΥΛΗ ΕΜΠΡΟΣ
ΕΣΕΝΑ ΖΗΤΑ Ο ΛΑΟΣ!»

και

«ΧΡΥΣΟΥΛΗ ΠΡΟΧΩΡΑ
ΣΕ ΘΕΛΕΙ ΟΛΗ ΧΩΡΑ!»

καθώς επίσης

«ΣΩΤΗΡΙΑ ΜΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΟΙΝΟ
ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΗ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟ ΛΑΟ!»

Τι χίμαιρες! Προχώρησα προς την εξέδρα του ομιλητή κρατώντας την επιστολή από το μέλλον. Εκείνη την ώρα ο Αρχηγός έλεγε: «Το κόμμα μας, με επίγνωση των ευθυνών του απέναντι στο λαό και τον τόπο, πήρε την απόφαση να ψηφίσει για Πρόεδρο τον κύριο Χρυσούλη». Και καθώς τα τύμπανα και τα κρουστά συνόδευαν μια μυριόστομη κραυγή που υψώθηκε στη διαπασών, συνέχισε, υπογραμμίζοντας το λόγια του: «Για εφαρμογή του κοινού προγράμματος, ψηφείστε Πρόεδρο Χρυσούλη... Για δημοκρατία και προκοπή, ψηφείστε Πρόεδρο Χρυσούλη... Για λευτεριά και σωτηρία, ψηφείστε Πρόεδρο Χρυσούλη...»

Ήταν ένα είδος ομοιοκαταληξίας, όπου δεν ομοιοκαταληκτούσαν μόνο οι συλλαβές αλλά ολόκληρες οι φράσεις. Φαίνεται ότι αυτό το είδος άρεσε πολύ στο ακροατήριο, γιατί το πανδαιμόνιο των φωνών και των τυμπάνων ανέβηκε σε μια ακόμα πιο ψηλή διαπασών.

Ανέβηκα τα σκαλιά της εξέδρας, προχώρησα προς τον ομιλητή κάποιοι μ' εμποδίσανε, τους είπα τι ήθελα κι αναλάβανε αυτοί να του δόσουνε την επιστολή που ο ίδιος έστελνε στον εαυτό του. Μόλις τη διάβασε το πρόσωπό του, που καθρέφτιζε ακόμα το πάθος της ομιλίας του, δεν άλλαξε. Σιγά-σιγά άρχισε να συνοφρυώνεται, δείχνοντας τα σημάδια της απορίας, μετά τα μάτια του διεστάλησαν και πέταξαν θυμωμένες λάμψεις, τα χαρακτηριστικά του τεντώθηκαν και γύρισε προς το μέρος μου.

— Ποιος έφερε αυτή την επιστολή;

— Εγώ, απάντησα και προχώρησα δυο βήματα μπρος.

— Και ποιος την έγραψε;

— Εσείς τη γράψατε και την υπογράψατε... Αφήστε να σας εξηγήσω με λίγα λόγια.

Ο Αρχηγός μ' άκουγε συνοφρυωμένος κι αμίλητος. Μίλησα με τόνο πειστικό.

— Ο κύριος Χρυσούλης, όταν εκλεγεί Πρόεδρος με τις ψήφους σας, θα καταγγείλει τη συνεργασία σας και θα σας απολακτίσει. Εσείς θα βρείτε έναν χρονοντετέκτιβ και θα του αναθέσετε να

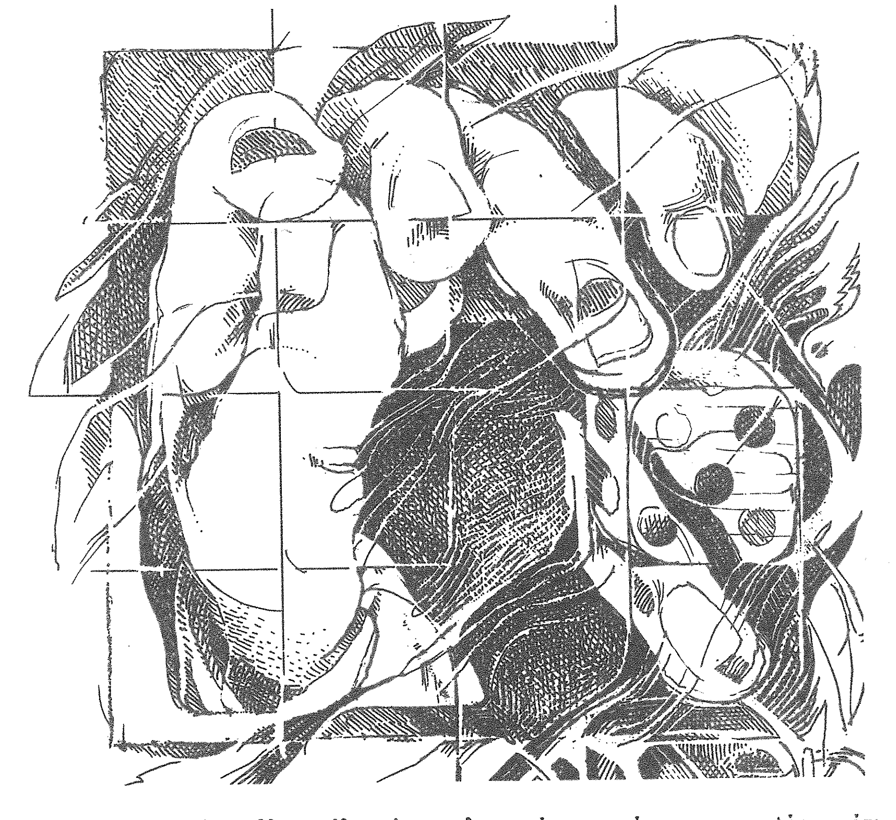

παραμερίσει τον κύριο Χρυσούλη. Αυτός ο χρονοντετέκτιβ είμαι εγώ... Και σας φέρνω μια επιστολή από τον εαυτό σας, για να σταματήσετε εγκαίρως, πριν διαπράξετε το μοιραίο σφάλμα.

— Τι χρονοντετέκτιβ και πράσινα άλογα; Τι μοιραίο σφάλμα μου λέτε;

Και ξαφνικά, πριν προλάβω να του απαντήσω, τέντωσε το δάχτυλό του δείχνοντας με.

— Πιάστε τον. Είναι προβοκάτορας! Πράκτορας των εχθρών του τόπου! Του ιμπεριαλισμού!

Πριν προλάβω ν' αντιδράσω κάμποσα ζευγάρια χέρια μ' αρπάξανε κι αρχίσανε να με χτυπάνε. Μερικά απ' τα χτυπήματα προέρχονταν απ' τα δυο άλλα γεροντάκια που δεν φανταζόμουνα ποτέ ότι θα είχανε τόση δύναμη. Ταυτόχρονα όλο το πλήθος άρχισε να κινείται απειλητικά εναντίον μου. Εκείνη τη στιγμή ευχαρίστησα την τύχη μου που κανείς τους δεν είχε έστω κι ένα πιστόλι... Καταβάλλοντας μεγάλη προσπάθεια, κατάφερα να υψώσω τα χέρια μου ψηλά και να πατήσω το κουμπί του ρολογιού μου... Χοπ! Βρέθηκα σε άλλο χρονικό σημείο και συγκεκριμένα στο ξενοδοχείο, λίγο μετά το κλείσιμο της συμφωνίας με τους τρεις πελάτες μου.

Πώς την έπαθα έτσι; Πώς κατάφερα να τα κάνω θάλασσα. Γιατί δεν πρόβλεψα τις αντιδράσεις τους; Το είπα ήδη: δεν κατέχω πολλά από πολιτική... Δεν μπορεί κανείς να κατέχει όλες τις ειδικότητες... Όμως κατέχω από χρονοδουλειές και χρονοϋποθέσεις. Και είμαι και πεισματάρης... Αλλοιώς δεν θα ήμουν κατάλληλος για το επάγγελμα.

Απλώς για να σας δώσω μια πιο ολοκληρωμένη εντύπωση, αναφέρω ότι έκανα άλλη μια προσπάθεια προς την ίδια κατεύθυνση, δηλαδή ταξίδεψα στο παρελθόν και πήγα μερικές εβδομάδες πριν την προεκλογική συγκέντρωση του Αρχηγού. Βρήκα τα τρία γεροντάκια να συνεδριάζουνε μαζί με τα άλλα μέλη του Πολιτικού τους Γραφείου, τους έδωσα την επιστολή τους συνοδευόμενη με τις κατάλληλες εξηγήσεις, αλλά πάλι οι αντιδράσεις ήταν οι ίδιες. Τη στιγμή που με πετούσαν έξω απ' το παράθυρο του τρίτου ορόφου του κόμματος, πρόλαβα να πατήσω το κουμπί και βρέθηκα αναπαυτικά στο ξενοδοχείο μου. Ουφ! Πρέπει τώρα να σκεφτώ κάτι άλλο...

III

Ποιος ήτανε Πρόεδρος πριν από το Χρυσούλη; Ο Ακάκιος, ο Εθνάρχης όπως τον λέγανε, ο πρώτος Πρόεδρος αυτού του νεοσύστατου κρατιδίου. Και πότε έπαψε ο Ακάκιος να είναι Πρόεδρος; Όταν πέθανε από καρδιά. Και πώς αποφεύγει κανείς το θάνατο από καρδιά; Όταν γίνει έγκαιρη διάγνωση και μπορέσει να αποφύγει τις αιτίες που προκαλούνε την αρρώστια. Χμ! Αυτό κάπου με οδηγεί. Μπορώ να συναντήσω τον Πρόεδρο Ακάκιο πριν ακόμα πειραχτεί η καρδιά του (ήταν ακόμα αρκετά νέος) και να τον προειδοποιήσω. Έτσι θα αποφύγει το θάνατό του από καρδιά, ο οποίος θα αναβληθεί τουλάχιστο για μερικά χρόνια αργότερα. Όταν όμως υπάρχει Πρόεδρος Ακάκιος δεν μπορεί συγχρόνως να υπάρχει Πρόεδρος Χρυσούλης... Όπερ έδει δείξαι! Μπράβο μου..

ΜΠΟΥΤΙΚ ELEGANT

κάτι το αλλοιώτικο στη Λήδρας 234.

Μοντέρνα νεανικά μοντέλλα σε ζωντανά χρώματα, στην ελεύθερη γραμμή της εποχής, σχεδιασμένα από την Αθηνά Χαραλαμπίδου. Στο ίδιο πνεύμα, πρωτότυπα πλεχτά της Γιούλας Χαραλαμπίδου. Επίσης Αξεσουάρ, ζώνες και φουλάρια Ιταλίας και εσώρουχα Ελλάδας.

σχολή εργαστήρι

«ΧΟΡΟΘΕΑΤΡΟ»

ΑΡΓΙΑΝΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

- Δημιουργική Κίνηση - Χορός
- Κλασσικό Μπαλέτο.
- Σύγχρονα Συστήματα Χορού.
- Ομαδική Εργασία - Αυτοσχεδιασμός.
- Θεατρικό Εργαστηρι.
- Γυμναστική για Ενήλικες.

Διδάσκουν : Προσοντούχοι Ειδικοί.

για παιδιά από 4 χρόνων μέχρι και ενήλικες

Πληροφορίες: Βασ. Παύλου 67Β, Καιμακλί, Λευκωσία, Τηλ. 428153 & 445882.

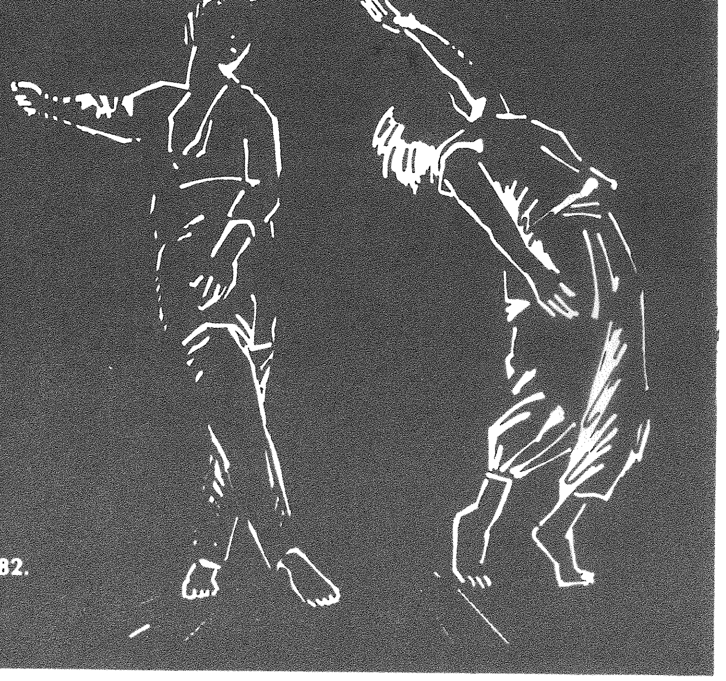

Μονώσεις ταρατσών

Α & Ν2 Μοδέστου ΛΤΔ

τηλ. 02-436066

Σμύρνης – 15Δ Αγλαντζιά

Αναλαμβάνουμε να δώσουμε γρήγορη και ριζική λύση σ' οποιοδήποτε πρόβλημα υγρασίας ή ζέστης παρουσιάζεται στη ταράτσα σας. Χρησιμοποιούμε το σύστημα διπλής μόνωσης ταρατσών ενάντια στην υγρασία και τη ζέστη. Παρέχουμε μακροχρόνιο εγγυητικό έγγραφο για τη δουλειά μας.

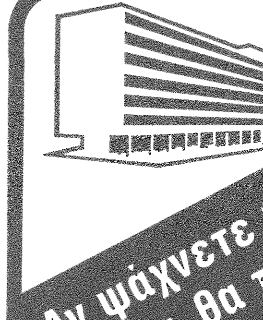

Αν ψάχνετε για ξενοδοχείο στην Αθήνα, θα το βρείτε στου Γρούτα

Σας συμφέρει να προκρατήσετε και προπληρώσετε το ξενοδοχείο σας πριν από την αναχώρησή σας για την Ελλάδα. Απλουστεύετε έτσι το ταξίδι σας και εξοικωνομείτε χρόνο και χρήμα. Και μη ξεχνάτε ότι τα Γραφεία μας στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη θα είναι πάντα στη διάθεση σας για οποιαδήποτε ταξιδιωτική εξυπηρέτηση.

Για περισσότερες πληροφορίες και δηλώσεις συμμετοχής:

Groutas

Λευκωσία : Ομήρου 31. τηλ. 473172-3-4

Λεμεσός : Μακαρίου Γ' 71Β. τηλ. 477313-4-5

Λάρνακα : Μακαρίου Γ' 41. τηλ. 21727

Περί πΟυ γυναικες και μαυροι

Όπως είναι σε όλους γνωστό και δυστυχώς από τους πιο πολλούς αποδεχτό η γυναίκα στη Κύπρο θεωρείται πολίτης δεύτερης κατηγορίας. Όπως για παράδειγμα οι μαύροι στη Νότια Αφρική. Αυτό δεν είναι και τόσο υπερβολή όσο φαίνεται, αν σκεφτεί κανείς πως και στες δυο περιπτώσεις η νοοτροπία που επικρατεί είναι ακριβώς η ίδια. Στη Ν. Αφρική ο μέσος άσπρος θεωρεί τους μαύρους συμπατριώτες του ράτσα υποδιέστερη και τους συμπεριφέρεται με το γνωστό ανάλογο τρόπο. Στη Κύπρο από την άλλη μεριά ο μέσος Κύπριος αρσενικός πιστεύει πως η γυναίκα είναι χτήμα και περιουσία του κι έτσι τη θέλει και απαιτεί νάναι σεμνή, αγνή, και παρθένα. Και στες δυο περιπτώσεις η φασιστική νοοτροπία του «μου ανήκεις και σε κάνω ότι θέλω» είναι έκδηλη. Όμως ο παραλληλισμός του Νοτιοαφρικάνου με τον Κύπριο μαύρο - τη γυναίκα της Κύπρου δηλαδή - δε σταματά ως εδώ. Γιατί και στες δυο περιπτώσεις η νοοτροπία του μέσου πολίτη, η αμάθεια, έχουν νομοποιηθεί από το κράτος έχουν θεσμοποιηθεί κι αποτελούν τώρα το γράμμα και το πνεύμα του νόμου. Έτσι κι εμείς εδώ στη Κύπρο χωρίς να το καταλαβαίνουμε καλά, καλά έχουμε φτιάξει το δικό μας μικρό σύστημα apartheid που εμπνέεται και διαποτίζεται από τες ίδιες αρχές και ιδέες του συστήματος της Ν. Αφρικής. Φυσικά το δικό μας δεν είναι τόσο δραματικό κυρίως γιατί οι δικοί μας μαύροι δεν έχουν επαναστατήσει ακόμα. Έχουμε φυσικά κι εδώ τες γυναικείες μας οργανώσεις όπως όλα τα καθώς πρέπει κράτη αλλά αυτές είναι μάλλον διακοσμητικές και κατ' επέχταση ακίνδυνες.

Δεν είμαι νομικός για να μπορώ να σας παρουσιάσω όλα τα κενά και όλες τις διακρίσεις που περιέχει η κυπριακή νομοθεσία σε βάρος της γυναίκας, κι αυτό πολύ κακώς δηλαδή. Μπορώ όμως να σας πω μια μικρή ιστοριούλα, πέρα για πέρα αληθινή, που δείχνει νομίζω σ' ολη της τη μεγολοπρέπεια τούτη τη διάκριση έτσι που να σας σηκωστεί η τρίχα από φρικιασμό και να μην κατεβαίνει με τίποτε. Έχω λοιπόν τη τύχη νάχω μια ξαδέλφη καπάτσα κι ασυμβίμβαστη που παρόλες τες αντιδράσεις των δικών της παντρεύτηκε πριν λίγο καιρό τον εκλεχτό της καρδιάς της, μουσουλμάνο από τον Λίβανο. Έκαμε γάμο πολιτικό φυσικά γιατί διαφορετικά θάπρεπε ο άνθρωπος ν' αλλαξοπιστήσει και να γίνει χριστιανός ορθόδοξος με το έτσι θέλω, άσε δηλαδή που έτσι κι αλλιώς είναι άθεος. Παντρεύτηκαν λοιπόν τα παιδιά κι απόχτησαν ένα χαριτωμένο κοριτσάκι κι η ξαδέλφη μου όλο καμάρι αποφάσισε να πεταχτεί στο Λονδίνο να δίξει το μωρό στους διάφορους συγγενείς. Στο Υπουργείο Εσσωτερικών, στο τμήμα μεταναστεύσεως, που πήγε για να γράψει το παιδί στο διαβατήριο της έμαθε έκπληχτη πως κάτι τέτοιο δεν μπορούσε να γίνει. Κι αυτό γιατί κατά την Κυπριακή νομοθεσία οι κυπραίες που είναι παντρεμένες με αλλοδαπούς δεν έχουν δικαίωμα να περάσουν την υπηκόοτητα τους στα παιδιά τους. Αυτό το προνόμιο τόχουν μονάχα οι κύπριοι αρσενικοί. Δηλαδή ούτε λίγο ούτε πολύ η κυπριακή νομοθεσία μας λέει πως **γυναίκες στη Κύπρο δεν γεννούν Κυπριόπουλλα αλλά αλλοδαπούς**. Για να συμβαίνει όμως κάτι τέτοιο σημαίνει πως στην ουσία ούτε οι ίδιες είναι Κύπραίες αλλά κάτι άλλο που ο κυπριακός νόμος αδυνατεί να μας εξηγήσει.

Από την άλλη μεριά οι κύπριοι αρσενικοί - που έχουν κάμει και τους διάφορους νόμους φυσικά - και είναι ας πούμε παντρεμένοι με Σουηδέζες δεν κάνουν Σουηδεζάκια, αλλά Κυπριωτάκια καθαρόαιμα εκατό τα εκατό μια και μπορούν να τους δώσουν και τη Κυπριακή υπηκόοτητα. Επομένως με το ίδιο σκεφτικό οι μόνοι πραγματικοί Κύπραιοι σ' αυτό τον τόπο είναι οι άντρες κι έτσι φτάνουμε στο γελοίο συμπέρασμα πως ο πληθυσμός της Κύπρου είναι λιγότερος από 250 χιλιάδες! Για νάρθουμε όμως πίσω στη ξαδέλφη μου που είναι καπάτσα κι ασυμβίβαστη όπως είπαμε, τούτος ο νόμος δεν της άρεσε καθόλου. Έγινε λοιπόν εκειμέσα χαμός, έγινε καταποντισμός, όμως δυστυχώς δε κέρδισε τίποτα. Διότι ο νόμος στη Κύπρο είναι νόμος, κι όλοι πολίτες μπροστά στο νόμο είναι ίσοι, δεν πρόκειται να κάμουμε χάρες τώρα σ' εσάς κυρία μου! Είδε και απόειδε η γυναίκα, αναγκάστηκε να τρέξει στη Λιβανική πρεσβεία να βγάλει πάσο για το αλλοδαπό της κοριτσάκι των 10 μηνών. Κι ευτυχώς δηλαδή που υπάρχει πρεσβεία Λιβανέζικη στη Κύπρο. Φανταστείτε ας πούμε νάταν ο άντρας της από τη **Μαδαγασκάρη**. Έβγαλε λοιπόν το πάσο για το παιδί πήγε στο Λονδίνο όμως τα βάσανα της δεν είχαν ακόμα τελειώσει. Στην επιστροφή έμπλεξε άσχημα με τα σαΐνια της υπηρεσίας μεταναστεύσεως στο αεροδρόμιο της Λάρνακας. Γιατί στο μεταξύ το Λιβανέζικο πάσο του παιδιού είχε λήξει κι ενώ η ίδια δεν είχε κανένα απολύτως πρόβλημα το αλλοδαπό της κοριτσάκι των 10 μηνών δεν μπορούσε να περάσει και να μπει στη χώρα που γεννήθηκε! Έγινε πάλι χαμός, έγινε καταποντισμός, όμως τίποτε, **ο νόμος στη Κύπρο είναι νόμος, είπαμε.** Στο τέλος μετά από πολλά δεήθηκαν οι αρμόδιοι να επιτρέψουν στο παιδάκι την είσοδο στη χώρα αφού πήραν ρητή υπόσχεση από τη μάνα πως την επόμενη δίχως άλλο θα πήγαινε στη Λιβανέζικη πρεσβεία και θα ταχτοποιούσε τα χαρτιά του παιδιού.

Αυτά λοιπόν τα φαιδρά και καταβάθος τραγικά για το μικρό Κυπριακό apartheid, κι αν δεν πιστεύεται δεν έχετε παρά να ρωτήσετε το τμήμα μεταναστεύσεως του **Υπουργείου Εσσωτερικών.** Κατά τα άλλα έχουμε Δημοκρατία σ' αυτό το τόπο - αφού κάνουμε κι εκλογές -κι όταν τύχει να βγούμε στα Ηνωμένα Έθνη καμιά φορά για να μιλήσουμε προσέχουμε πάντοτε επιμελώς να αναφέρουμε πως η κατάσταση στη Ν. Αφρική είναι απαράδεκτη και πως είναι ντροπή να την ανεχόμαστε άλλο πια. **Φτου στα μούτρα μας!**

Βάσος Αργυρού

λευκωσία περικυκλωμενη

Ψες οπλοφορόντας μια σπιθαμή γη
πέρασε ματωβαμένο το πρώτο σύννεφο
μηνόντας πως τούτη η αγάπη που εύγει
είναι το μόνο που απομένει
Μια λάμψη λαγνείας στους μεγάλους κόρφους
τότε που αν μιλούσες αργοπορημένα
δεν πρόφτανες να φύγεις
κι αν ούτε τις τόσες σφαγές
αδελφιών που τώρα αλληλοοσμίζονται
αίμα κόκκινο σαν το άλικο φως το ξεχασμένο
Έτσι και γω γυρίζω πάλι
τους κροτάφους της μνήμης
στο βάδισμα εκείνο που ήταν δικό σου
κυκλοφορόντας τα ξεχασμένα τρόπαια νίκης
σε άλλη αγκαλιά
Σαν την ιστορία σου-πόλη-μοιάζει
τούτο το κυμμάτισμα το ξενόφερτο
που έφυγε
κι αν μυρίζει ασφυκτικά το τραγούδι
της νοσταλγίας των καιρών
μηνόντας ολοένα τον καινούργιο χαμό
που θάλλει
δεν τολμώ να εξιστορήσω
το τραγικό πρόσωπο των ήλιων
που σβύνουν
Έτσι περνόντας για άλλη μια φορά
ανάμεσα στα καιρότσια της ησυχίας
εφησυχάζοντας τουλάχιστον
και όχι για πάντα
είπα πως τώρα που έφυγε
το αξονικό μύνημα των ισορροπημένων χρόνων
τώρα που ξεχασμένη κυκλώπεια
έφεση καλεί
ακούστε τους κριγμούς ενός περίπατου βραδινού
κυκλωμένου από φονικά σιδερικά
και σαλεμένα παιγνιδίσματα
Κι αν εσείς τραγουδηστές περνάτε
εσείς πολιτείες και κάμποι αδελφοί
η πιο όμορφη σας λάμπει μισή
κι ούτε ανθρώπου σάλεμα
δεν κρύβετε
θαρρετά σαν σκεφτείς
πως έτσι που φέγγεις
μια ξεχασμένη ιστορία δεν μπορείς να γίνεις
περικυκλωμένη από τον λαίλαπα της Ελευθερίας
τολμόντας παντοτεινά
το σιγανοψιχάλισμα της ελπίδας
που θαμποφέγγει ακόμα
σε τούτο το αγαπημένο θρόϊσμα του χορού
και τώρα που σ' ανασταίνω
εγώ που αγκάλιασα ακτινικά σώματα
αγάπης
ξερνότας τον κόλαφο της αδικίας
είπα ξανά αγάπη μου
εσύ πολιτεία που μ' έκρυψες
φανερώνοντας το αλαφροπερπάτητο τραγούδι
μίλα μα μόνο για σε
Φεύγοντας συνάντησα πόδια χυτά
στα στοιβαγμένα τείχη της πέτρας
κι ανιστορόντας μύθους παλιούς
για τον Έκτορα την Ανδρομάχη
τον Πάτροκλο
αφροκυμμάτιστος γονάτισα
και στο μάγουλο μιας τέχνης εικαστικής
φίλησα για τελευταία φορά
το αγαπημένο κορμί της γυναίκας
που έστειλες
ξέροντας πως το δίκιο σαλεύει
και την ώρα την πρεπούμενη
κοντά στο θρυμμάτισμα του γυαλιού
το μήνυμα ήταν
πως έτσι φτιάχνεται ο έρωτας
του χελιδονιού
που ξεχασμένο στην φωλιά του ασφυκτιά
και δεν ξέρω πόλη χάλκινη
αν το φιλί τούτο είναι για σε ή για κείνη

Κρυμμένο διάβηκε μαύρο το σύννεφο
ανάμνηση ενός μηνύματος ειρηνικού
χαμένου στης συμπληγάδες αδύνατων μορφασμών
πάλλοντας
και συ πολιτεία
πλανεύτρα των ψυχών
τούτην, την στιγμή των ερώτων
που έρχονται
αφέθου στις θυμωμένες καρδιές
αυτών που τολμούν
ησυχάζοντας για πάντα
τους μύριους συμπαντικούς σκοπούς
λειτουργόντας

Γαλήνη εσύ που παρασέρνεις ανέμους
υπομένεις ακόμη;

ΜΙΧΑΛΗΣ ΖΑΦΕΙΡΗΣ
13.6.83
ΠΡΑΣΙΝΗ ΓΡΑΜΜΗ
ΗΜΙΚΑΤΕΧΟΜΕΝΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

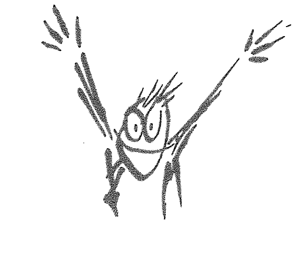

μίνι-ματα

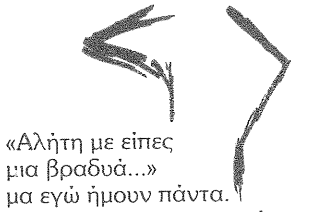

«Αλήτη με είπες
μια βραδυά...»
μα εγώ ήμουν πάντα.
Και για να σε παντρευτώ
πρέπει να αφήσεις τα
σαλόνια και τις κούρσες
και κυρίως να
βρεις αλήτη... παπά.

«Ο αλήτης»

Τότε που πηδούσαμε
τα κύματα δεν νοιώθαμε
τ' αγκάθια
που φύτρωναν στην άμμο.
Η παραλία τα άφησε γυμνά.
Στο χέρι μας είναι να τα
κόψουμε.

«Σούπος»

Γκρεμίστε τα συνθήματα.
Εκεί υπάρχουν τοίχοι
με.... τούβλα!

«Ο σουβάς»

Ο Ραΐφ πέθανε!

Οι δημοσιογράφοι της
πεντάρας τον κλώτσησαν πιο
πέρα,
όπως και τη φιλία,
φωνάζοντας:
«Θάνατος στους κηδεύοντες
τον».

«Ένας άνθρωπος»

Σκέφτομαι αν απόδειξη της
φαλλικότητας μου ήταν η
δική σου υποταγή στην
απελπισία και στον
πειραματικό έρωτα!

Ίσως αγαπητή μου Μ.
δεν κατάφερα να είμαι επάξια
φαλλικός αλλά νομίζω
ξέφυγα την πειραματοποίηση
μου.

«Το παρολίγον
πειραματόζωο»

Όταν κλείδωνες την καρδιά
σου στο συρτάρι
αφαιρώντας το ζουμί της
για να ποτίσεις τα λουλούδια
δεν σκέφτηκες πως το
λουλούδι είσαι συ.

«Ο Απότιστος»

Σαν Πηγαινοέρχεσαι απ' το
«Εναλλάξ» στο «Αιγαίο»,
κουβαλώντας στο ταγάρι της
κουλτούρας σου το λείψανο
θυμήσου να κάνεις στάση
στη μέση.
Εκεί σ' αγαπώ.

«Γιώργος»

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΑΠΟ ΧΡΟΝΟΥ

ΝΕΟΚΥΠΡΙΟΙ

λέει ένα νέο βαθυστόχαστο
σλόγκαν επί τοίχου της
Έκτωρος. Έτσι όσοι
γλυτώσατε το 74 και στη
συνέχεια δε πεθάνατε από
καρδιοπαθεί υπέρταση,
αυτοκινητικό δυστύχημα
κλπ. ετοιμάστε τον τάφο
σας, με τα σχετικά
λουλούδια αν τον θέλετε και
χλοερό.

Ντροπαλέ μου γενειοφόρε.
Πότε επιτέλους θ' ανοίξεις
το στόμα σου για να μου πεις
το ένα εκατοστό μόνο απ'
όσα μου λεν τα μάτια σου;

Υπομονετική μα όχι τόσο

Κόψε τη κουλτούρα και την
πολιτική, κόψε τα
οικολογικά και τα
φεμινιστικά κι έλα να πάμε
εκδρομή...

Ρομαντική

Σε παρακολουθώ
προσεχτικά χρόνια τώρα
μέρα με τη μέρα έμεινες
πάντα αριστερός αλλά όσο
πλήθαιναν τα λεφτά σου
άλλο τόσο πλήθαιναν και τα
ίσως, μπορεί... όμως...
αλλά... χρειάζονται νέες
απαντήσεις... και τρέχα
τώρα να τις βρεις.

Το παλιό σου συντροφάκι

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΕΙΣΤΕ
με Χιλιανές κρατούμενες

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΕΣ που βρίσκονται στις φυλακές Σαν Μιγκέλ, στο Σαντιάγο της Χιλής, επιθυμούν ανταλλαγή γραμμάτων και πληροφοριών με γυναικείες ομάδες σ' όλον τον κόσμο με στόχο να εκδηλωθεί υποστήριξη για τ' ανθρώπινα δικαιώματα στη Χιλή. Ζητούν να τεθεί τέρμα στις δολοφονίες και τα καταπιεστικά μέτρα ενάντια στους αντίπαλους του καθεστώτος, να βελτιωθούν οι συνθήκες στις φυλακές και να διεξαχθούν γρήγορα και αμερόληπτα οι δίκες όλων των πολιτικών κρατουμένων. Θα ήθελαν επίσης να συγκεντρώσουν πληροφορίες πάνω στις δραστηριότητες διαφόρων γυναικείων ομάδων κι οργανώσεων έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα δίκτυο αμοιβαίας υποστήριξης. Τα γράμματά πρέπει να απευθύνονται στην:

Carmen Aguilera
Villa Santa Lucia, Los Duraznos 062
Quilicura, Santiago, CHILE

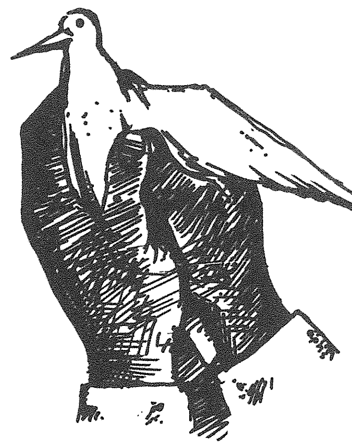

Θα 'θελα να 'ξερα
που το πήγαινες
όταν σου ψυθίριζα
μ' όλη τη δύναμη
της φωνής μου
αθάνατες αλήθειες,
κι εσύ ναρκισιζόσουν
στον καθρέφτη.
Αλήθεια Φάνη για πού;

«Ο νοσταλγός»

κινηματογραφική λέσχη λευκωσίας

βδ 3/2
Ελπίδα

(Umut) του Yilmaz Guney Τουρκία 1970. Με τους Yilmaz Guney, Gulsen Alniacik, Tunkel Kurtiz. Μαυρόασπρη 105΄. *Μια πό τις πρώτες αλλά και από τις πιο αξιόλογες ταινίες του μεγάλου Τούρκου σκηνοθέτη που αφού βασανίστηκε για χρόνια στα μπουτρούμια της χούντας, πέθανε το '84 από καρκίνο, εξόριστος και κυνηγημένος. Το έργο του, 23 ταινίες, 55 σενάρια, 107 εμφανίσεις ως πρωταγωνιστής διαπνέεται από την αγάπη για τον άνθρωπο. Οι ταινίες του θα μείνουν ως παγκόσμια ντοκουμέντα μιας τέχνης και που αγωνίζεται για την αξιοπρέπεια, την πρόοδο και την κοινωνική δικαιοσύνη. Στην Ελπίδα ο ίδιος ο Γκιουνέι παίζει τον ρόλο ενός αμόρφωτου αμαξά που εναποθέτει όλες του τις ελπίδες στο να κερδίσει το λαχείο. Ο κόσμος του όμως καταρέει όταν το αυτοκίνητο ενός πλουσίου τραυματίζει θανάσιμα ένα από τα άλογά του. Οι πιστωτές του τον κυνηγούν, η οικογένειά του αρχίζει να πεινά, κι αυτός οδηγείται στο έγκλημα. Αργότερα συναντά ένα άγιο άνθρωπο και ζει αναζητώντας ένα θησαυρό. Η αφελής αισιοδοξία του μετατρέπεται σε τρέλλα, ενώ η ίδια η ταινία σε μια συμπληρωμένη και συγκινητική μελέτη της απελπισίας.*

βδ 10
Λιάννα

(Lianna) του John Sayles. ΗΠΑ 1982. Με τους Li Griffiths, Jane Hallaren, Jon Devries. Έγχρω 110΄. *Η Λιάννα μια κοπέλλα στα 30 είναι παντρεμένη τον πρώην καθηγητή της Ντικ για τον οποίο εγκατέλει τις σπουδές της. Έχουν δυο παιδιά χάρι των οποίων εκεί παραβλέπει τις περιπέτειες του άντρα της. Η Λιάννα ανακαλύπτει ξαφνικά ότι είναι για πρώτη φορά ερωτευμένη μ μια άλλη γυναίκα. Το αποκαλύπτει στον Ντικ αλλά αυτό βρίσκει την ευκαιρία να την διώξει και να την εμποδίσει να βλέπει τα παιδιά τους. Η καλύτερη της φίλη την εγκαταλείπει φοβούμενη έναν άνθρωπο που ήξερε τόσα χρόνια. Για πρώτη φορά η Λιάννα έχει να αντιμετωπίσει τη ζωή μόνη της, να αγωνιστεί για τα παιδιά της και τις φίλες της. Η Λιάννα είναι η ιστορία μιας γυναίκας που ωριμάζει και μαθαίνει να κάνει τις δικές της επιλογές, μια γυναίκα που προσπαθεί να καταλάβει τη σεξουαλικότητά της και πως αυτή επιδρά στους γύρω της.*

βδ 17/2
Το ημερολόγιο μιας καμαριέρας

(Le journal d'une femme de chambre) του Luis Bunuel. Γαλλία 1963-64 Με τους Jeanne Moreau, Georges Geret, Michel Piccoli. Μαυρόασπρη 97΄. *Η γοητευτική παριζιάνα Σελεστίν που ανάβει τον πόθο σε όλους τους άντρες φτάνει στο κτήμα των Μοντέιγ όπου πρόκειται να εργαστεί ως καμαριέρα. Εκεί συναντά τα πρόσωπα της ταινίας: Τον μανιακό του σέξ Μοντέιγ. Την απαγοητευμένη γυναίκα του που είναι ένα «τελειωμένο κερί». Το πατέρα της. Τον υπηρέτη Ζοζέφ, ένα φανατικό φασίστα που θέλει να παντρευτεί τη Σελεστίν, εκείνη όμως αρνείται. Μια μέρα βρίσκουν στο χτήμα το πτώμα μιας πανέμορφης έφηβης που έχει βιαστεί. Η Σελεστίν υποψιάζεται τον Ζοζέφ. Τον παντρεύεται για να τον αποκαλύψει και τον παραδίνει στην αστυνομία. Δεν καταδικάζεται όμως, αντίθετα φεύγει και ανοίγει καφέ στο Χερβούργο. Η Σελεστίν παντρεύεται τον γείτονα Μωζέ αλλά σύντομα ανακαλύπτει πως έκανε λάθος. Ο Μπουνουέλ σκιτσάρει ένα πανόραμα της επαρχιακής αριστοκρατίας και του επαρχιακού προλεταριάτου. Είναι η μινιατούρα μιας κοινωνίας, ένα πανόραμα νευρωτικών αρωστημένων προσώπων.*

βδ. 24/2
Αφιέρωμα στον ελβετικό κινηματογράφο

Η χώρα των Άλπεων δεν παράγει μόνο τραπεζίτες και σοκολάτες αλλά και καλό κινηματογράφο. Ο ελβετικός κινηματογράφος είναι ένας από τους «νέους» κινηματογράφους της Ευρώπης. Σκηνοθέτες όπως οι Alain Tanner, Claude Goretta, Francis Reusser έχουν περάσει τα σύνορα της χώρας τους. Το Αφιέρωμα μας αυτό επιδιώκει να δώσει στους Κύπριους φίλους του κινηματογράφου μια γεύση του ελβετικού σινεμά. Θα προβληθούν 7 μεγάλου μήκους ταινίες: ***η «Σαλαμάντρα» (La Salamandre) του Alain Tanner, η «Πρόσκληση» (L'invitation) του Claude Goretta, «Αυτοί που κάνουν Ελβετούς» (Die schweizermacher) του Rolf Lyssy, «Μοναξιασμένοι» (Seuls) του Francis Reusser, «Ο άνθρωπος χωρίς μνήμη» (Mann ohne gedaechtnis) του Kurt Gloor, «Εμείς οι βουνίσιοι δεν φταίμε αλήθεια που υπάρχουμε» (Wir bergler in den bergen sind eigentlich nicht schuld, dass wir da sind) του Fredi M. Murer και «Η Ζυρίχη καίγεται» (Zueri braennt) της Video-Laden.***

κινηματογραφική κίνηση κύπρου

6-7
«ΚΑΡΜΕΝ» *(CARMEN)*

Του Κάρλος Σάουρα. Έγχρωμο. Με τους Αντόνιο Γκάντες, Λάουρα Ντελ Σολ, Πάκο Ντε Λούτσια.

Το σενάριο της Σαουρικής «Κάρμεν» απόλυτα συνεπές στο πνεύμα του Φλαμένκο, αιωρείται πολύ έξυπνα ανάμεσα σε δυο επίπεδα, που συνεχώς μπλέκοντα στην αφήγηση: Το πρώτο επίπεδο αναφέρεται στην απλή και ασήμαντη ιστορία ενός χορογράφου που προσπαθεί να ανεβάσει «Κάρμεν» και που ψάχνει για ηρωΐδα. Το δεύτερο επίπεδο που δίνει το νόημα του στο πρώτο αναφέρεται στον μέχρι θανάτου έρωτα του χορογράφου για την Κάρμεν που βρήκε, και που κατά σύμπτωση λέγεται κι' αυτή Κάρμεν.

Έτσι έχουμε ένα χορογράφο που χορογραφώντας γίνεται ήρωας της ίδιας της χορογραφίας του, μια χορεύτρια που χορεύοντας σαν Κάρμεν αναπαράγει τον παλιό μύθο των Μεριμέ και Μπιζέ.

Ο βασικός μύθος του έρωτα, της ζήλιας και του θανάτου, αυτό το απειλητικό για τις ανθρώπινες σχέσεις τρίγωνο, αρχίζει να μεταφέρεται από τη σκηνή στη ζωή.

13-14
«ΤΕΣΣ»

Του Ρόμαν Πολάνσκι. Γαλλία-Αγγλία, 1980, 180m, έγχρωμο. Με τους Ναστάζια Κίνσυ, Πήτερ Φιρθ και Λη Λώονσον.

Πρόκειται για ένα αριστουργηματικό φιλμ στημένο πάνω σ' ένα λαϊκό ρομάντζο γραμμένο από ένα ευαίσθητο και βαθυστόχαστο συγγραφέα, τον Τόμας Χάρντυ. Αναφέρεται στην ιστορία ενός φτωχού κοριτσιού που διαφθείρεται από ένα πλούσιο αριστοκράτη, κι' όταν παντρεύεται, διώχνεται από τον άντρα της καθώς του λέει την αλήθεια. Ριγμένη στη μιζέρια, ξαναγυρίζει στο διαφθορέα της για να σώσει την ορφανεμένη οικογένεια της, μα τον σκοτώνει για να βρει μια λιγοήμερη ευτυχία ώσπου να τη συλλάβουν και να τη στείλουν στη αγχόνη.

Πρέπει να επισημανθεί εδώ ότι για πρώτη φορά ο Πολάνσκυ δεν ερωτοτροπεί με τη βία και τη βαναυσότητα. Ακόμη και οι σκηνές του φόνου και του βιασμού που είναι βίαιες από μόνες τους περιγράφονται πολύ διακριτικά και ελλειπτικά.

20-21
«ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΕ ΚΑΘΕ ΔΩΜΑΤΙΟ» *(V KAŽDEM POKOJI ZÊNA)*

Του Jaroslav Balik. Τσεχοσλοβακία, 1974, έγχρωμο, με τους Ida Rapaičová, Antonie Hegerliková, Hana Maciuchorá, Jaroslav Satorausky κ.α.

Είναι μια σύγχρονη ιστορία με ηρωΐδες τις γυναίκες που ζουν σε ένα οικοτροφείο. Είναι γυναίκες με διαφορετική ηλικία και χαρακτήρα και η ταινία αναλύει τις επιθυμίες τους τις απογοητεύσεις και τις επιτυχίες τους και τις στιγμές της ευτυχίας τους.

27-28
«ΑΓΩΝΙΑ» (1917)

Του Ελεμ Κλήμοφ. Σοβιετική Ένωση, 1985, έγχρωμο. Με τους Αλεξέϊ Πετρένκο, Ανατόλι Ρομάτσιν, Βέλτα Λιν, Άλις Φρήντλιχ.

Ο μύθος του φιλμ αναφέρεται στον Γκρικόρι Εφίμοβιτς Ρασπούτιν. Τον άνθρωπο που σημάδεψε με τη ζωή και τα έργα του την προεπαναστατική ιστορία της Ρωσσίας. Ο σκηνοθέτης χρησιμοποιεί την ιστορία του Ρασπούτιν μόνο σαν πρόσχημα για να μελετήσει την επαναστατική κατάσταση, όχι μέσα στο λαό όπως γίνεται συνήθως αλλά σ' ένα άλλο χώρο πολύ προσεκτικά κρυμμένο από το λαό, το παλάτι. Για τούτο και δεν ενδιαφέρεται για τις βιογραφικές λεπτομέρειες του Ρασπούτιν αλλά κύρια τα πρόσωπα που κινούνται γύρω του.

Ο τίτλος του έργου «Αγωνία» δεν αναφέρεται στην αγωνία του Ρασπούτιν αλλά στην αγωνία του παλατιού και ολόκληρης της Ρωσσίας που έχει ήδη κορυφωθεί το 1916 όπου και τοποθετείται χρονικά το φίλμ. Κορυφώθηκε για να ξεσπάσει λίγο αργότερα με την Οχτωβριανή Επανάσταση.

Φεβράρης στην πύλη

- Δευτέρα 3 Φεβρουαρίου 8 μ.μ. ''Συναυλία Χορωδιακής και Ορχηστρικής Μουσικής'' από τους Nicosia Singers Πρόγραμμα: BEETHOVEN, Λειτουργία σε ΝΤΟ μείζωνα MENDELSSOHN Εισιτήρια προς £2.- από την Πύλη Αμμοχώστου
- Τρίτη 4 Φεβρουαρίου 7 μ.μ. Ελέυθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Τετάρτη 5 Φεβρουαρίου Λαϊκό Πανεπιστήμιο
- Πέμπτη 6 Φεβρουαρίου 7.30 μ.μ. Σύνδεσμος Φίλων Ατόμων με προβλήματα ομιλίας οργανώνει προβολή ταινίας με θέμα: ''Προβλήματα Ομιλίας και Λογοθεραπείας'' Μετά συζήτηση.
- Παρασκευή 7 - Κυριακή 9 ´Εκθεση ανθοδέτησης της Σχολής Σογκέτσου (IKEBANA) Διοργανώνεται από τις δασκάλες της Σχολής SOGETSU (IKEBANA) Τα εγκαίνια στις 4 το απόγευμα από την κυρία Μιμή Σπύρου Κυπριανού. Εισιτήρια προς £1.-
- Τρίτη 11 Φεβρουαρίου 7 μ.μ. Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα: ''Κράτος και ´Εθνος στην Κύπρο σήμερα' οργανώνεται: από τον ´Ομιλο Πενυματικής Ανανέωσης, Σύνδεσμος Φιλολόγων ''Στασίνος'' Κοινωνιολογική Εταιρεία Κύπρου Νεοκυπριακό Σύνδεσμο Εισηγητές: Γεώργιος Προδρόμου, Κλεάνθης Γεωργιάδης Μιχάλης Ατταλίδης Ιωσήφ Παγιάτας.
- Τετάρτη 12 Φεβρουαρίου 7 μ.μ. Λαϊκό Πανεπιστήμιο
- Παρασκευή 14 Πέμπτη 27 Φεβρουαρίου 7.30 μ.μ. Μεγάλη αναδρομική έκθεση του μνημειακού ζωγράφου ''Ανδρέα Μακαρίου'' εγκαίνια Παρασκευή 14 στις 7.30 μ.μ.
- Σάββατο 15 - Κυριακή 16 Φεβρουαρίου ´Εκθεση Υπαλλακτικής Θεραπευτικής που οργανώνεται από την Ομάδα ειδικών Ερευνών στις 2.30 μ.μ.
- Δευτέρα 17 Φεβρουαρίου 8 μ.μ. Η Ομάδα Ειδικών Ερευνών οργανώνει διάλεξη από τον Δρ. Σπύρο Διαμαντίδη, με θέμα: ''Ομοιοπαθητική Ιατρική''
- Τρίτη 18 Φεβρουαρίου 7 μ.μ. Ελευθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Τετάρτη 19 Φεβρουαρίου Λαϊκό Πανεπιστήμιο

Παρασκευή 21 Φεβρουαρίου 7 μ.μ. Ο Σύνδεσμος Φίλων του Κυπριακού Μουσείου Οργανώνει διάλεξη του Δρ. Βάσου Καραγιώργη, Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων, με θέμα: ''Κυπριακή Αρχαιολογία 1985''

- Δευτέρα 24 Φεβρουαρίου 8 μ.μ. Ρεσιτάλ Κιθάρας από τους διαπρεπείς Ελλαδίτες καθηγητές κιθάρας Λίζα Ζώη και Ευάγγελο Ασημακόπουλο Το ρεσιτάλ οργανώνεται από το Εθνικό Ωδείο Κύπρου Είσοδος προς £2.50 και £1.50 (μαθητές και στρατιώτες)
- Τρίτη 25 - Πέμπτη 27 - Παρακευή 28 ''Αφιέρωμα στο ''BAUHAUS'' Οι εκδηλώσεις, που περιλαμβάνουν προβολή ταινιών και διαλέξεις οργανώνονται από το Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Κύπρου και το Γερμανικό Ινστιτούτο GOETHE

Τετάρτη 26 Φεβρουαρίου 7 μ.μ. Λαϊκό Πανεπιστήμιο

εστιατόριο - ταβέρνα το αρχοντικό

Λαϊκή γειτονιά - τηλ. 450080

- Τα μεσημέρια προσφέρουμε πρότυπη παραδοσιακή κουζίνα σε τιμές μαγειριού.
- Το βράδυ μπορείτε ν´ απολαύσετε όλη τη σειρά κυπριακών μεζέδων (ΜΕ ΦΡΕΣΚΟ κρέας) σ´ ένα ήσυχο περιβάλλον. Τιμή £3.00 το άτομο.

Μπυραρία το «καπηλειό»

Λαϊκή γειτονιά - τηλ. 450080

- Ζεστό περιβάλλον κοντά στη παραδοσιακή τσιμινιά.
- Ζωντανή μουσική με το Ττόμη στο μπουζούκι και τον ´Αντρο στη κιθάρα.
- Διαλεγμένοι μεζέδες καπηλειού.
- Οι πιο χαμηλές τιμές μπυραρίας χωρίς καμμιά υπερτίμηση για τη μουσική.

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗ

Μ. Ηλιάδης + Π. Νικολαΐδης

Επτανήσου 86—88 τηλ. 459011

Αν θέλετε να παραντζείλετε σκαλιστά χειροποίητα κάμετε το κόπο να δήτε τη δουλειά μας. Αλλοιώς χάννετε τζιαι χάννουμε.

ΣΟΥΒΛΑΚΙ ΚΟΚΟΣ

Απέναντι που τον Ορφέα. Φρέσκο σπιθκιάσιμο σουβλάκι τζιαι σιεφταλί. Περιβάλλον πάνω στις επάρξεις τζιαι το καλοτζαίρι πουκάτω που τα δέντρα. Τιμές πράσινης γραμμής! 10 (δέκα) σελίνια τη πίττα. Τζιαι πρώτη ποιότη τζιαι περίτου. Τζιαι κάθε δευτέραν εις την τόμπολα οφτόν κλέφτικο.

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΗ

Ισαάκιου Κομνηνού - 7 τηλ. 451803.

Επιγραφές και μεταξοτυπίες πάνω σε όλα τα υλικά (χαρτί, πλαστικό, γυαλί, ύφασμα κ.λ.π.).

Κάθε είδους κατασκευές σ´ οποιοδήποτε υλικό όπου χρειάζεται γνώση ζωγραφικής και γλυπτικής.

Πληροφορίες καθημερινά-καφές τα Σάββατα τζαι καλές βροσιές.

ΚΑΦΕΘΕΑΤΡΟ ΕΝΑΛΛΑΞ

Λεωφόρος Αθηνάς Νο. 16 τηλ. 430121.

Τι να σας πω. Αφού το ξέρετε. Τζι´ αν δεν το ξέρετε δικό σας λάθος. Ελάτε να το μάθετε!

ΤΑΠΕΛΛΟΓΡΑΦΕΙΟ «NEON LAMPS»

Χριστόδουλος Βιλάνος
Τρικούπη 44 τηλ. 475297.

Κάμνω σας ταπέλλες κάμνω σας τζ´ ευκολίες φτάνει να με πκιερώνετε με δίχως δυσκολίες.

ΜΑΕΙΡΚΟ ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΑΚΗΣ

Πειραιώς 10 τηλ. 476420

Απέναντι που το πάρκι του παλιού δημαρχείου.

Μαειρκό για όσους βαστούν τζαι για όσους έββαστουν.

´Οτι φαΐ πεθυμά ο καθένας.

ΜΑΧΑΛΕΠΙ

Καλό τζαι φρέσκο μαχαλεπί καθημερινά στο έμπα του Κολοκάση. ´Εσιει τζαι ππεριβάζι στον οσσιόν.

ΠΑΠΛΩΜΑΤΑ ΗΡΑΚΛΗ

Ισαάκιου Κομνηνού 17 τηλ. 477607.

´Οσοι θέλουν ν´ απλώνουν τα πόδκια τους μακρυά κάμνουν το πάπλωμα τους στου Ηρακλή.

Τιμές στάνταρ. Για όσους κρατούν μαζί τους το «Εντός» τα ίδια.

Τεχνοτροπία

Ιπποκράτους - 45 τηλ. 454541

- Είδη Κυπριακής λαϊκής τέχνης.
- Αντίκες (έπιπλα, σκεύη).
- Σουβενίρ, δώρα κ.λ.π.
- Υφαίνουμε κατά παραγγελία.

ΣΚΑΡΠΑΡΗΣ ΜΑΣΤΡΟ ΣΠΥΡΟΣ

Ισαάκιου Κομνηνού - 7 τηλ. 451803.

- Κάμνω παπούτσια παντός είδους κανονικά τζιαι ορθοπεδικά.
- Κάμνω ΠΟ·Ι·ΝΕΣ τσαγγαρίσιμες, ΠΟ·Ι·ΝΕΣ για τζινιιν ΠΟ·Ι·ΝΕΣ με κεντήματα για λούσο τζ´ ότι χρώμα θέλετε. ΠΟ·ΙΝΕΣ χαμηλές.

ΚΑΦΕΝΕΣ ΜΟΥΣΚΗ

στο έμπα του Κολοκάση.

- Για καλό λευκωσιάτικο καφέ στου Μουσκή.
- Για ραχάττι στη πρωϊνή λιακάδα στου Μουσκή.
- Για ένα κονιάκκι με κάτι τις στου Μουσκή.
- Για ιστορίες της παλιάς Λευκωσίας στου Μουσκή με τον Μουσκή.

DAVILA Cafeteria

Tel. 474070,

laiki yitonia

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΡΚΩΤΗΣ

Στοά Θεοδουλίδη (δίπλα στο παλιό δημαρχείο) τηλ. 465329-465085.

- Το πρώτο γραφείο μεταφορών της Λευκωσίας με την ανάλογη πείρα, γρήγορη εξυπηρέτηση τζιαι ζαμηλές τιμές.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΕΟΝΤΙΑΔΗΣ

- Ταπέλλες και τέντες κάθε είδους.
- Μεταξοτυπία σπέσιαλ.
- Το γοργόν και χάριν έχει κι´ όποιος βιάζεται σκοντάφτει.

Ταβέρνα Αξιοθέα

Οδός Αξιοθέας - 9 τηλ. 430787 ´Αγιος Κασσιανός.

- Περάστε τη δραδυά σας στο κλασσικό παραδοσιακό δρομάκο με τα γεράνια.

Μαζί με τ´ όμορφο και δροσερό υπάρχει και η αντίστοιχη κουζίνα ποιότητας.

- Επίσης Σουβλάκια σιεφταλιά ττέϊκ αγουέϊ με δέκα (10) σελίνια τη πίττα.

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Οθέλλου 1, τηλ. 438052
(κοντά στη πύλη Αμμοχώστου).
Κάτι για σήμερα μιας άλλης εποχής.

ΚΑΒΑΛΛΕΤΟ

Ιπποκράτους 39Α τηλ. 459142
Είδη: ζωγραφικής
Αγιογραφίας
Ψηφιδωτού.

Μαζί με τις συμβουλές μας σε όσους τις χρειάζονται. Βρισκόμαστε πίσω από τη λαϊκή γειτονιά.

Αγγειοπλαστείο - Αγγειοπωλείο

Γ. Κοντού στη Λαϊκή γειτονιά, τηλ. 456977.

- ´Ολα τα προϊόντα μας κατασκευάζωνται από μας.
- Μια αντιπροσωπική συλλογή της κυπριακής αγγειοπλαστικής η οποία ενσωματώνει πνεύμα έρευνας και ανανέωσης με σεβασμό της παράδοσης.

ΚΑΦΕΝΕΙΟΝ -ΤΕ·Ι·ΟΠΟΤΕΙΟΝ

Η Πρώτη Γραμμή

Αυτοκρατείρας Θεοδώρας 8
´Αγιος Κασσιανός - Τηλ. 435049
Λευκωσία «εντός των τειχών»
Διαχείρηση: Σύμης Σουκιούρογλου
Μαίρη Παπά.

Κουρείο και μαθήματα μπουζουκιού

Ο ΤΤΟΜΗΣ

Εκτωρος 34 τηλ 430804
παρα τον Ολυμπιακο

Για κουρεμα
Για ξιουρισμα
αγε σβησε
τζια περιποιημενο

Για να μαθετε μπουζουκι
η να δητε να μαθαινουν
σαν ιξιουριζεστε

Ελατε στου Ττομη

ΤΑΒΕΡΝΑ: «ΠΥΛΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

Στην οδό Αμμοχώστου 70 μέτρα από τη Πύλη.

- Μετά από τις εκδηλώσεις της Πύλης σας περιμένουμε με τα σουβλάκια μας, τα σιεφταλιά μας, τα κλέφτικα μας, τα μεζεδάκια μας κλπ.
- Τιμές λαϊκές, τα φιλοδωρήματα απαγορεύονται.

ΚΑΦΕ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ Η ΠΙΑΤΣΑ

(νότια της πράσινης γραμμής στη πλατεία της λαϊκής γειτονιάς, Σερβίρουμε:

- ´Ολα τα είδη σχάρας, φαγητά του φούρνου, σαλάτες, φρούτα διαφόρων ειδών, και όλα τα ποτά.

Τιμές πραγματικής λαϊκής γειτονιάς.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Μ + Γ Περικλέους
Πειραιώς - 19 τηλ. 475996-7

Μεταφέρω, κουβαλώ ότι θέλετε που μιτσίν ως μιάλο, ´Αψε σβήσε.

Φκιερώνω τζαι βόθρους.

ΛΑ·Ι·ΚΗ ΤΕΧΝΗ

´Ελα στο κατάστημα «Λαϊκής τέχνης» στην Αριστοκύπρου 17 της λαϊκής γειτονιάς. Θ´ ανακαλύψεις ένα σωρό όμορφα χειροτεχνήματα. ´Αλλα παραδοσιακά κυπριακά καμωμένα από έμπειρα χέρια κι´ άλλα φτιαγμένα από μας με κέφι και γούστα.

Τηλέφωνο 459907.

«ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΟΝ»
ΟΘΕΛΛΟΥ 1, τηλ. 438052.
(κοντά στην Πύλη Αμ/στου)
Είδη Παλαιοπωλείου από Λονδίνο και Παρίσι.
Λαϊκή Τέχνη του Μεξικού.
Φωτογραφικές μηχανές, Κυάλια, Γκραβούρες, Κάρτες, Πίνακες, Κούκλες, Κορνίζες, Μάσκες, Κηροπήγια, καθώς και Ποικιλία Κοσμημάτων.

καφεθεατρο ΕΝΑΛΛΑΞ

ΤΗ: "Κάθε Τρίτη και θέμα"
(θέατρο-Διαλέξεις-Συζητήσεις)

ΤΕΤΑΡΤΗ
ΠΕΜΠΤΗ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΣΑΒΒΑΤΟ

Ποικίλο Πρόγραμμα ΕΝΑΛΛΑΞ
(ποίηση-Μουσική-Τραγούδι)
Σάτυρα.

ΚΥΡΙΑΚΗ/ΔΕΦΤΕΡΑ: Αργία

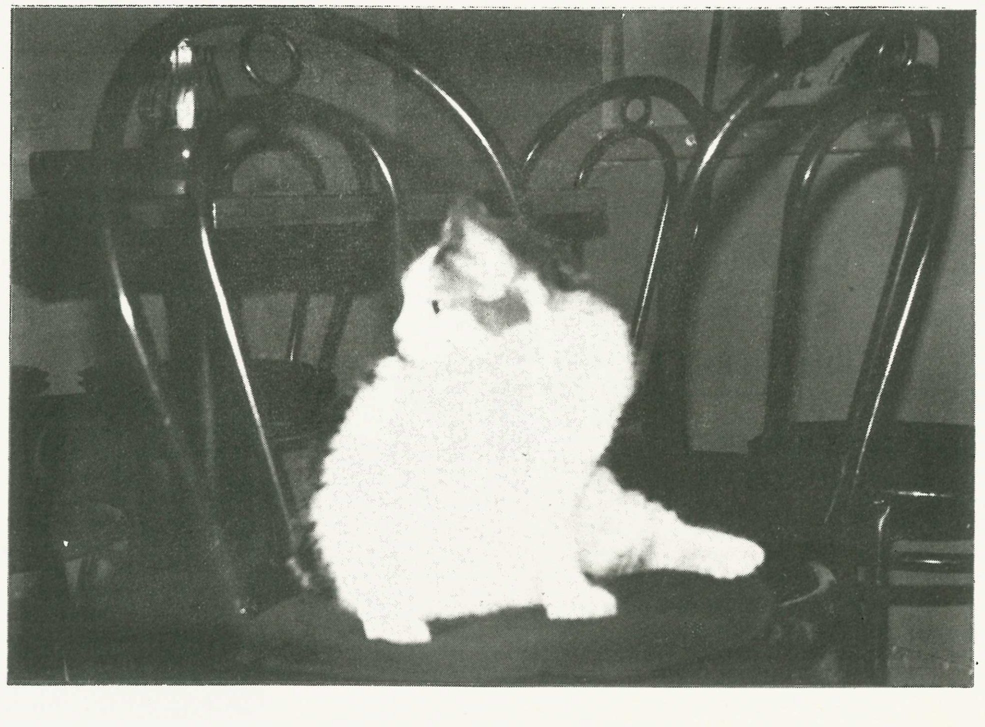

ΚΟΧΛΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ - ΧΑΡΑΚΤΙΚΑ
Άγίας Ἐλένης 8, Λευκωσία — Τηλ. 021-61766

Ο ΚΟΧΛΙΑΣ ΑΝ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ
ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΕΙΝΑΙ ΕΝΤΟΣ
ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

ΣΑΣ ΣΥΣΤΗΝΕΙ:

Οδυσσέα Ελύτη: Ο ΜΙΚΡΟΣ ΝΑΥΤΙΛΟΣ
Μαργκαρίτ Ντυράς: Ο ΕΡΑΣΤΗΣ
" " : Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ
Ουμπέρτο Έκο: ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΡΟΔΟΥ
ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ Α. ΔΙΑΜΑΝΤΗ και Γ. ΣΕΦΕΡΗ
Παύλου Ξιούτα: ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΛΑΟΥ
Βασίλη Μιχαηλίδη: ΜΥΛΛΩΜΕΝΑ ΤΡΑΟΥΘΚΙΑ
Χ.Μ. Άζινου: ΤΑ ΜΥΛΛΩΜΕΝΑ ΤΡΑΟΥΘΚΙΑ
Αγνής Μιχαηλίδου: ΧΩΡΑ Η ΠΑΛΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑ (επανέκδοση)

Εργαστήρι Χαλκογραφίας και Προυντζογραφίας

Τρικούπη - 33 τελέφωνο 461348.

Οι για να χουμιστούμε μπορεί τζιαι νάχουμε τη μεγαλύτερη συλλογή χαλκογραφημάτων τζιαι προυντζογραφημάτων του παζαρκού. Τζιαι σχεδόν ούλλα κάμνουμεν τα εμείς. Μπόρετε θέμα να μας δήτε να δουλεύκουμε. Άμαν έσιετε ώρα ελάτε να πιούμε καφέ τζιαι να κουβεγκιάσουμε.

Το μηνιαίον περιοδικό της Παλιάς Λευκωσίας.
Διεύθυνση: Μίνωος 6Β Παλιά Λευκωσία
Συνδρομή 12 τεύχων: £10.00

1986 ΔΕΛΤΙΟΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ονομα ____________ τηλ ____________

διευθυνση ____________

SENIOR SERVICE
Superior Mild
SENIOR SERVICE
FOR GENUINE MILDNESS
VENTILATED FILTER
SENIOR SERVICE
Ministry of Health's warning: Smoking may harm your health